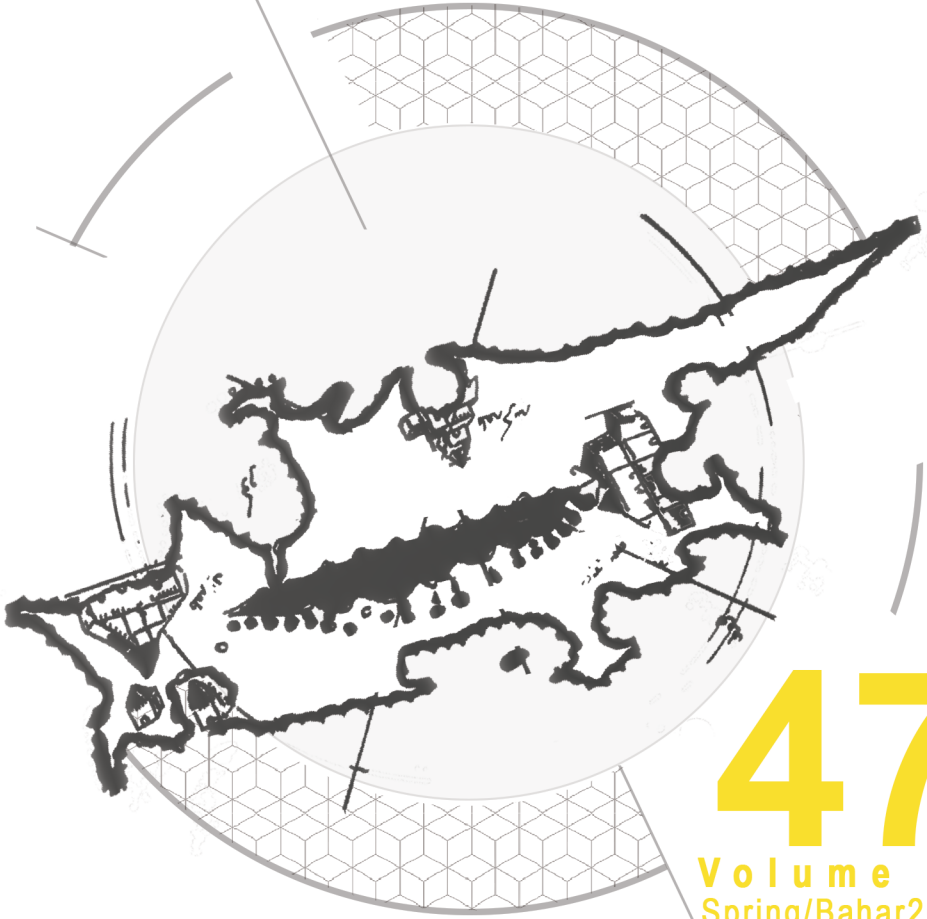

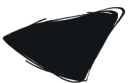
JCS

Journal of Cyprus Studies
Kıbrıs Araştırmaları Dergisi

47

Volume 22
Spring/Bahar2023

Center for Cyprus Studies
Eastern Mediterranean University

Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınevi
Eastern Mediterranean University Press

Journal of Cyprus Studies / Kıbrıs Araştırmaları Dergisi

**Volume / Cilt 22
Spring / Bahar 2023
Number / Sayı 47**

Eastern Mediterranean University / Doğu Akdeniz Üniversitesi

© 2023 Eastern Mediterranean University Press
©2023 Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınevi

ISSN: 1303-2925

Contents / İçindekiler

Volume / Cilt 22, Spring / Bahar 2023, Issue / Sayı 47

Articles / Makaleler

Kuzey Kıbrıs' ta Yaşayan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşlarının Milli Kimlik Algılarının ve Aidiyet Duygularının İncelenmesi

Investigation National Identity Perception and Sense of Belonging of the Citizens in Turkish Republic of Northern Cyprus

Özgün Araştırma Makalesi/ Original Research Article

Hasan Buldaç 1

Reklamlarda Kültürel Unsurların Kullanımı: “Hepimiz Neneme Daşındık” ile “Yeni Yılda Biz... 😊” Reklam Filmlerinin Göstergibilimsel Analizi

The Use of Cultural Elements in Advertisements: Semiotic Analysis of “We all Moved into Grandma’s House” and “We in the New Year... 😊”

Özgün Araştırma Makalesi/ Original Research Article

Gizem Canalp..... 25

Doğu Akdeniz Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin ve Mezunlarının Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi: Pilot Çalışma

Determination of the Satisfaction Levels of the Students and Graduates of the Department of Physiotherapy and Rehabilitation of Eastern Mediterranean University: A Pilot Study

Özgün Araştırma Makalesi/ Original Research Article

G. İyigün ; A. Özdil ; C. Ersoy ; E. Çetintaş; F.B Bilgin ; M. Malkoç 43

Askıdaki Egemenlik: Kuzey Kıbrıs'ta De Facto Devletin İnşası

Rebecca Bryant ve Mete Hatay (2021). Askıdaki Egemenlik: Kuzey Kıbrıs'ta De Facto Devletin İnşası, İstanbul: İletişim Yayınları 406 sayfa, ISBN-13:978-975-05-3222-1

Kitap Tanıtımı/ Book Review

Ahmet Ziya Akın.....67

Editor-in-chief

Assoc. Prof. Dr. Netice Yıldız, Eastern Mediterranean University

Associate Editors

Assoc. Dr. Aysu Arsoy, Eastern Mediterranean University
Prof. Dr. Fatih Bayraktar, Eastern Mediterranean University
Assoc. Prof. Dr. Güven Dinç, Akdeniz University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Mümtaz Güran, Eastern Mediterranean University
Assist. Prof. Dr. Nimet İlke Akçay, Eastern Mediterranean University
Assoc. Prof. Dr. Banu Tefvikler Çavuşoğlu, Eastern Mediterranean University
Assist. Prof. Dr. Gülay Umaner Duba Eastern Mediterranean University

Language Editors

Assist. Prof. Doç. Dr. Yeşim Betül Oktay, Eastern Mediterranean University
Evrin Dalyan Eberdes, Eastern Mediterranean University

Journal Secretary and Technical Support

Nessma Al-Hammadi, Eastern Mediterranean University

Page Layout and Cover Design

Nessma Al-Hammadi, Eastern Mediterranean University

Language

English / Turkish

Correspondence Address

JCS, Journal of Cyprus Studies
Center for Cyprus Studies,
Galileo Galilei Street, Administrative Building, YB 308,
Eastern Mediterranean University,
99628 Famagusta / North Cyprus (Via Mersin 10, Turkey)

E-mail: jcs@emu.edu.tr

Webpage: <http://jcs.emu.edu.tr>

Editör

Doç. Dr. Netice Yıldız, Doğu Akdeniz Üniversitesi

Yardımcı Editörler

Doç. Dr. Aysu Arsoy, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih Bayraktar, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Güven Dinç, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mümtaz Güran, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nimet İlke Akçay, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Banu Tevfikler Çavuşoğlu, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülay Umaner Duba, Doğu Akdeniz Üniversitesi

Dil Editörleri

Yard. Doç. Dr. Yeşim Betül Oktay, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Evrim Dalyan Eberdes, Doğu Akdeniz Üniversitesi

Dergi Sekreteri ve Teknik Destek

Nessma Al-Hammadi, Doğu Akdeniz Üniversitesi

Düzen ve Kapak Tasarım

Nessma Al-Hammadi, Doğu Akdeniz Üniversitesi

Derginin Dili

İngilizce / Türkçe

Yazışma Adresi

KAD, Kıbrıs Araştırmaları Dergisi
Kıbrıs Araştırmaları Merkezi,
Galileo Galilei Sokak, Yönetmel Hizmetler Binası, YB 308,
Doğu Akdeniz Üniversitesi,
99628 Gazimağusa / Kuzey Kıbrıs (Mersin 10, Türkiye)

E-posta: jcs@emu.edu.tr

Web Sayfası: <http://jcs.emu.edu.tr>

Academic Advisory Board

Tuğrul Arat, TOBB University of Economics and Technology - Turkey
Müge Beidoğlu, Middle East Technical University - North Cyprus
Rebecca Bryant, Utrecht University - Netherlands
Nico Carpentier, Charles University - Czech Republic
Janet P. Engle, University of Illinois at Chicago - USA
Doğu Erdener, Middle East Technical University - North Cyprus
Mine Sibel Gurun, Bursa Uludağ University - Turkey
Warren Haffar, Arcadia University - USA
Zeki Koday, Atatürk University - Turkey
Derya Oktay, Maltepe University - Turkey
İlhan Raman, Eastern Mediterranean University - North Cyprus
Sanem Şahin, University of Lincoln - UK
Ali Satan, Marmara University - Turkey
David Smahel, Masaryk University - Czech Republic
Oktay Uygun, Yeditepe University - Turkey
Marcel Vellinga, Oxford Brookes University - UK
Vamık D. Volkan, University of Virginia - USA
Heikki Vuorel, University of Helsinki - Finland
Michael J. K. Walsh, Savannah College of Art and Design - USA

About the Journal

The Journal of Cyprus Studies is a publication of the Center for Cyprus Studies (EMU-CCS) which was launched in 1995. It is a multi-disciplinary, refereed and bilingual journal (both in English and Turkish) published biannually. The Journal of Cyprus Studies is dedicated to the scholarly study of all aspects of Cyprus issues at a global level. It plays an active role in the development of an authoritative archive and bibliography of sources and the provision of a scholarly, academic forum for the analysis, exchange and critique of ideas on social, cultural, historical, environmental, political and legal matters relevant to the past, present or future of Cyprus. Papers submitted for consideration are expected to focus on subject matter specifically related to the island of Cyprus and may include, but are not restricted to the following areas of interest: Art, History, Literature, Linguistics, Music, Theater, Architecture, Archaeology, Cultural Heritage studies, Communication, Education, Psychology, Sociology, Geography, Folklore, Gender studies, Politics, International Relations, Law, Business, Management, Finance, Economics, Tourism, Medicine, Environment, Engineering as well as book reviews on recent publications, historical sources, abstracts of recent theses on Cyprus and news and reports on important recent scientific events.

Akademik Danışma Kurulu

Tuğrul Arat, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi - Türkiye
Müge Beidoğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs
Rebecca Bryant, Utrecht Üniversitesi - Hollanda
Nico Carpentier, Charles Üniversitesi - Çek Cumhuriyeti
Janet P. Engle, Chicago'daki Illinois Üniversitesi - ABD
Doğu Erdener, Orta Doğu Teknik Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs
Mine Sibel Gurun, Bursa Uludağ Üniversitesi - Türkiye
Warren Haffar, Arcadia Üniversitesi - ABD
Zeki Koday, Atatürk Üniversitesi - Türkiye
Derya Oktay, Maltepe Üniversitesi - Türkiye
İlhan Raman, Doğu Akdeniz Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs
Sanem Şahin, Lincoln Üniversitesi - İngiltere
Ali Satan, Marmara Üniversitesi - Türkiye
David Smahel, Masaryk Üniversitesi - Çek Cumhuriyeti
Oktay Uygun, Yeditepe Üniversitesi - Türkiye
Marcel Vellinga, Oxford Brookes Üniversitesi - İngiltere
Vamık D. Volkan, Virginia Üniversitesi - ABD
Heikki Vuorel, Helsinki Üniversitesi - Finlandiya
Michael J. K. Walsh, Savannah Sanat ve Tasarım Koleji - ABD

Dergi Hakkında

Kıbrıs Araştırmaları Dergisi Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi'nin yayın organı olup, yayın hayatına 1995'de başlamıştır. Kıbrıs ile ilgili, Türkçe veya İngilizce özgün ve evrensel boyutta çalışmalara yer veren hakemli bir dergi olarak yılda iki kez yayımlanmaktadır. Kıbrıs ile ilgili bilimsel multidisipliner makalelerin yanı sıra, tanıtım yazıları, güncel bilimsel etkinlikler ile ilgili haberler, raporlar ve arşiv belgelerine yer vermekte olan Kıbrıs Araştırmaları Dergisi (JCS), Kıbrıs'ın geçmişi, bugünü ve geleceği ile ilgili sosyal, kültürel, tarihsel, çevresel, politik ve hukuki konuların disiplinler arası bir yaklaşımla incelenmesi, tartışılması ve arşivlenmesi için bilimsel bir forum oluşturmayı amaçlamaktadır. Kıbrıs Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanmak üzere değerlendirilecek olan çalışmaların Kıbrıs adası ile ilgili konular çerçevesinde Sanat, Tarih, Edebiyat, Dilbilimi, Müzik, Tiyatro, Mimarlık, Arkeoloji, Kültürel Miras Çalışmaları, İletifim, EĞitim, Psikoloji, Sosyoloji, Coğrafya, Halkbilimi, Cinsiyet Çalışmaları, Siyaset, Uluslararası İlişkiler, Hukuk, İşletme, İşletme Yönetimi, Finans, Ekonomi, Turizm, Tıp, Çevre, Mühendislik ve bu gibi alanlardan makaleler, kitap, tarihi kaynaklar ve filmlere ait tanıtımlar yanında yeni tamamlanmış yüksek lisans ve doktora tezi özetleri, güncel bilimsel etkinlik haberleri ve raporlar olması beklenir.

Kuzey Kıbrıs'ta Yaşayan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşlarının Milli Kimlik Algılarının ve Aidiyet Duygularının İncelenmesi

Hasan Buldaç*

Lefke Avrupa Üniversitesi

Özet

Kimlik kelime olarak, Latince "idem" kökünden gelmektedir (Özdil, 2017). Türkçe'ye bakıldığında ise "kimlik" kavramının "kim" kelimesinden türetildiğini görürüz (Dalbay, 2018). Erikson (1959)'a göre kimlik, zaman içerisinde tutarlı, benzer ve sürekli olmalıdır (Demir, 2011). Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) vatandaşlarının milli kimlik algısı ve aidiyet duygularının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan KKTC vatandaşları oluşturmaktadır. Araştırmada Sosyodemografik Bilgi Formu, Kimlik Ölçeği (Coşkun, 2004), Genel Aidiyet Ölçeği (Duru, 2015) ve Milli Kimlik Algısı Ölçeği (Gelişli, 2014) kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için SPSS programı kullanılmıştır. Demografik değişkenlerin iki alt gruba ayrıldığı durumlarda anlamlı fark olup olmadığını araştırmak için t-test, ikiden fazla alt gruba ayrıldığı durumlarda anlamlı fark olup olmadığını araştırmak için ise varyans analizi kullanılmıştır. Kimlik ölçeğinin cinsiyet, siyasi görüş ve KKTC vatandaşlarının Türkiye Cumhuriyeti (TC)'ni nasıl algıladıkları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Genel aidiyet ölçeği cinsiyet değişkeniyle anlamlı farklılık göstermektedir. Milli kimlik algısı ölçeğinin ise siyasi görüş, KKTC'nin TC'yi nasıl algıladığı ve ulusal kimlik değişkeniyle anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği bulunmuştur. KKTC'deki erkek vatandaşlar ulusuna ve büyüdüğü yerlere daha fazla önem verirken, kadınların bağlılığı erkeklere göre sosyal bağlılık ve yaşam doyumu çerçevesinde kendini göstermektedir. Eğitim düzeyinin KKTC vatandaşlarının milli kimlik algıları ve aidiyet duyguları üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı bulunmuştur. KKTC vatandaşlarının büyük bir çoğunluğu kendilerini Kıbrıslı Türk olarak görmekte, TC ile aralarındaki bağı ise anavatan-yavru vatan olarak görmektedirler. Kıbrıs adası içerisinde göç yaşamış bireylerin topraklarına ve ulusuna daha fazla önem verdiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler

KKTC, Kıbrıs, TC, Milli Kimlik Algısı, Aidiyet Duygusu.

* Hasan Buldaç, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefke Avrupa Üniversitesi, Lefke, KKTC. E-mail: ahasanbuldac@gmail.com [ORCID ID: 0000-0002-2494-5477]

Original Research Article
Article submission date: 15 September 2021
Article acceptance date: 29 August 2022
1302-9916©2022 emupress

Özgün Araştırma Makalesi
Makale gönderim tarihi: 15 Eylül 2021
Makale kabul tarihi: 29 Ağustos 2022

Investigation National Identity Perception and Sense of Belonging of the Citizens in Turkish Republic of Northern Cyprus

Hasan Buldaç*

European University of Lefke

Abstract

Identity as a word comes from the Latin root "idem" (Özdil, 2017). When we look at Turkish, we see that the concept of "identity" is derived from the word "who" (Dalbay, 2018). According to Erikson (1959; Demir, 2011), identity must be consistent, similar and continuous over time (Demir, 2011). The aim of this study is to examine the perception of national identity and feelings of belonging of TRNC citizens living in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC). The sample of the study consists of TRNC citizens living in the Turkish Republic of Northern Cyprus. Socio-demographic information form, identity scale (Coşkun, 2004), general belonging scale (Duru, 2015) and national identity perception scale (Gelişli, 2014) were used in the research. The SPSS program was used for statistical analysis of the data. T-test was used to investigate whether there was significant difference in the cases where demographic variables were divided into two subgroups, and variance analysis was used to investigate whether there was significant difference in the cases where there were more than two subgroups. The identity scale was found to differ significantly according to gender, political views and how TRNC citizens perceive the Republic of Turkey (TC). The overall belonging scale differs significantly with the gender variable. The scale of national identity perception was found to differ significantly with the political opinion, how the TRNC perceives the Republic of Turkey and the national identity variable. While male citizens in the TRNC give more importance to their nation and the places where they grew up, the loyalty of women is manifested within the framework of social commitment and life satisfaction compared to men. It was found that the level of Education had no effect on the national identity perceptions and feelings of belonging of the TRNC citizens. The majority of TRNC citizens see themselves as Turkish Cypriots, and their connection with the Republic of Turkey as that of homeland and motherland. It has been found that individuals who have experienced migration within Cyprus place more importance on their land and nation.

Keywords

TRNC, Cyprus, TR, Identity, National Identity Perception, Sense of Belonging.

Giriş

Toplum içerisinde her bireyin farklı kimlikleri ve ayrı birer benliği vardır. Bilim insanları toplumda farklılaşan benlikleri açıklayabilmek için kimlik kavramını ortaya koymaktadırlar. Her bir bireyin farklı benliğe sahip olması toplum içerisinde birden çok kimlik olduğunun da göstergesidir. Kimlik, benliğin içselleştirmiş olduğu sosyal bir olgudur. Benlik ne kadar çok sosyal duruma sahipse o kadar fazla kimliğe sahip olacaktır (Cinoğlu ve Arıkan, 2012). Psikolojide kimliğin merkezinde kişilik ve benlik olduğu varsayıp öyle açıklanmaya çalışılırken, Sosyolojide cinsiyet temel alınarak oluşturulan sınıfların farklılığından, Felsefede ise kimlik kavramı "özdeşlik" ile eşdeğer olarak kullanılarak kimlik açıklanmaya çalışılmıştır (Tamer, 2014). Kimlik kavramına en basit anlamda bakılacak olunursa, bireyin başka bir bireyi ya da kendisini kim ya da ne olduğunu anlama kapasitesidir. Bu durum kendimizin kim olduğunu bilmemiz, diğerlerinin kim olduğunu bilmemiz, diğerlerinin bizim kim olduğumuzu bilmesi ve diğerlerinin bizim kim olduğumuzu düşünmelerini içermektedir (Jenkins, 2014). Bauman'a (2001) göre bireyin kimlik üzerine düşünebilmesi için nereye ait olduğunu sorgulaması gerekmektedir. Bireyin kendi duygu ve davranışlarının toplum tarafından kabul edilip edilmeyeceğini ve kendi duygu ve davranışlarının diğerlerinden hangi ölçüde farklılaştığını ya da benzediğini düşünmesi bireyi kimlik üzerine de düşünmeye itecektir (Dalbay, 2018).

Ulusal kimlik kavramı Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkmıştır. Bu kavram "ulus" kavramıyla eş değer sayılmaktaydı. Ulus-devletler içerisinde yaşayan bireyler için ulusal kimlik kavramı önemli bir hal almıştır (Şimşek ve Ilgaz, 2010). Fransız İhtilali'nden sonra her ulusun bir devleti olmalıdır fikri tüm dünya üzerinde giderek yayılmaya başlamış, milliyetçi duyguları arttırmıştır (Hacıahmetoğlu ve Kedikli, 2018).

Ulusal kimliğin kolektif bir hal alabilmesi için Hutchinson, Smith ve Smith (1994) ulusal kimliğin beş temel özellikten oluşması gerektiğini savunmuştur. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir: tarihi bir ülke; tarihi hafıza ve ortak mit; ortak kitlesel kamu kültürü; topluluktaki her bir birey için ortak görev ve yasal haklar; topluluktaki bireylerin ülke sınırları içerisinde sahip oldukları ekonomi (Hutchinson, Smith ve Smith, 1994: 147). Bu çerçevede, ulusal kimlik, ulus-devletin ve devlette yaşayan halkın ürünüdür. Ulusal kimliğin temelinde ulusal dil, ulusa olan bağlılık, aidiyet ve kültür vardır. Ulusal kimlik diğer kimlik türlerine göre daha baskındır. Ulusal kimlik ile kültürel kimlik benzerlik gösterse de farklıdır. Ulusal kimlik kültürel kimliği içerisinde barındırır da ulusal kimlik kültürel kimliğin bazı öğelerinden meydana gelmiş olup, hepsini içermez (Şimşek ve Ilgaz, 2010). Ulusal kimliğin oluşturulabilmesi için ilk önce bir devlet yaratılmalı, ardından devlet içerisindeki bir etninin kültürü diğer kültürlerle göre baskın hale getirilerek ulusal kimlikle birlikte ulus-devlet oluşması gerekir. (Yanık, 2013). Ulusal kimliğin tanımı hakkında birçok görüş ortaya atılmış olsa da literatürde ortak kararlaştırılmış bir tanım yoktur (Philippou, 2005). Ulusal kimlik, belirli bir ulusun anavatanı, belirli bir bölge ve ulusun güçlerini kullanabileceği bir doğal ortamın birleşmesine dayanmaktadır. Fakat hangi unsurun daha önemli olacağı ulustan ulusa farklılık göstermektedir. Bazı uluslar için kültür daha önemli bir bileşenken, başka bir ulus için yaşadıkları bölge daha önemli sayılabilir. Ulusal kimliğin belirli bir yönüne yapılan vurgu, bir

ulusun kendinden farklı gördüğü diğer uluslardan ayıran en önemli özelliğidir (Triandafyllidou, 1998).

İnsanlar sosyal varlıklardır ve gruplar içinde olmaya çalışıp dışlanmaktan kaçınmaya çalışırlar. Fiziksel uyarıdan kaçınma için yardımcı oldukları gibi sosyal acı da acıdan kaçınma yollarında nasıl davranmamız gerektiğini öğretirler. Dışlanmak bireye acı verdiğinden birliktelik, sevgi ve başkalarından saygı görmek için uğraşırlar (Watt ve Badger, 2009). İnsanların bir gruba katılmaları için pozitif ve duygusal bağlar oluşturmaya, bir gruba katılmaları için de içsel dürtülere ihtiyaçları vardır (Prooijen, Bos ve Wilke, 2004). İnsanoğlu, doğumdan ölüme kadar temel ihtiyaçlarını gidermek için çalışırlar. Aidiyet duygusu da bunlardan bir tanesidir. Ait olmak psikolojik açıdan ailemiz ve arkadaşlarımız tarafından sevildiğimiz ve değer gördüğümüz duygusunu içermektedir. Aidiyet duygusu için insanlara bağlanmalı, paylaşımda bulunmalı, değer vermeli ve içlerinde bulunmak gerekmektedir (Frey ve Wilhite, 2005). Toplumlaşma süreci içerisinde veya kendini topluma ait hissetme sürecinde bireyler farklı etkinliklerde bulunabilirler. Tarihe bakıldığında zaman Kıbrıs adasındaki Türk ve Rum toplumunun Türkiye ve Yunanistan ile bağlantı içerisinde olduğu görülmektedir. Tarihsel olarak hem Kıbrıslı Türkler hem de Kıbrıslı Rumlar, "ulusal merkezleri" olan Ankara ve Atina'ya sadakat duygusu sayılan "anavatan milliyetçiliği" üzerine güçlü duygular geliştirdiler. On dokuzuncu yüzyılın sonlarından itibaren, Yunan ulusunun binlerce yıllık bir geçmişi olması ve organik bir varlık olarak algılanması, Kıbrıslı Rumların hayal gücünü ele geçirdi. Kıbrıs'taki Helen geçmişi yüzünden, adanın Yunan himayesine gireceğine dair düşünceleri ve istekleri giderek artmış, bunun da gerçekleşmesi için çaba göstermeye başlamışlardı. Kıbrıs Türklerine bakıldığında ise "anavatan milliyetçiliği" temasının Kıbrıs Rumlarının talepleri ve yarattığı güvensizliğe karşı tepki olarak ortaya çıktığı söylenebilir (Loizides, 2007). Makalede bahsedilen "yavru vatan" kavramı "anavatan milliyetçiliği" kavramının bir devamı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kıbrıs adası yüzyıllar boyunca ulusal kimlik ve aidiyet duygularının inşa edilmesinde önemli olan birçok olaya şahit oldu. Kıbrıslı Türk ve Rumların "anavatan sadakati" olgusunun şekillenmesinde sınıf grevleri, iki toplum arasındaki çatışmalar, terör olayları, katliamlar, 1974 Barış Harekâtı, Yunanistan ve Türkiye'deki demokratikleşme süreçlerinin etkili olduğu söylenebilir. 1974'te yaşanan olayların üzerine Kıbrıslı Türkler, Türkiye'nin de yardımıyla kendi devletlerini kurma sürecine girmişlerdir (Ersoy, 2006). On üç Şubat 1975'te kurulan Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde de Rumlarla aynı çatı altında yaşanılmayacağı anlaşılınca Türkler kendi bağımsız devletini kurma kararı almıştır (Hacıahmetoğlu ve Kedikli, 2018). On beş Kasım 1983 tarihine gelindiğinde ise adada uzun yıllar sonra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adı altında yeni bir Türk Devleti kurulmuş olur (Emircan, 2000). Buna karşılık Kıbrıslı Rumlar 1960 yılında kurulan ve Türkler ile Rumlar ortak olduğu varsayılan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin varlığını adanın güneyinde yaşatmaya devam etmektedirler. Kıbrıs Cumhuriyeti çalışmamızda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) olarak bahsedilecektir.

Etnik topluluklara veya diğer kimlik türlerine bağlanmanın nasıl oluştuğunu anlayabilmek zordur. Günlük dilde, bu tanımlama kapsamında, anavatanı bağlanma ile "Kıbrıslılık" arasında keskin bir ikilem yoktur. Örneğin, Kıbrıs adasının

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin bulunduğu bölgede, Kıbrıs Rum milliyetçiliği ve Yunan milliyetçiliği gibi kavramlar birbirinin yerine kullanılır. Daha da önemlisi hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türkler, kendilerinin etnik kökenlerini tanımlamaya çalıştıklarında kendilerini tanımlamak için 'Kıbrıslı' terimini kullanmaktadırlar. Ancak çoğunluk olarak da kendilerini Kıbrıslı Rum ya da Kıbrıslı Türk olarak ifade etmektedirler (Loizides, 2007). Kıbrıs adasının Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğine girdikten sonra adada Türkleştirme çabaları başlamıştır. Bin yedi yüz yetmiş yedi yılında yapılan sayıma göre adada ortalama 47.000 Türk, 37.000 Rum bulunmaktaydı. O yıldan 1960 yılına kadar geçen sürede ise Rum nüfusu Türklere göre daha fazla artış göstermiştir. 1960 yılındaki nüfus dağılımı şu şekildedir: 105.000 Türk, 448.000 Rum (Emircan, 2000). İkinci bir Türkleştirme çabaları da 1974 Barış Harekâtı sonrasında yapılmaya başlanmıştır (Sonan, Küçükşener ve Porat, 2020).

Kıbrıs'ta yaşayan Türk ve Rumlar birbirlerini ötekileştirmek için kendi etnik kimliklerini inşa etmişlerdir. İnşa ettikleri etnik kimlikleri kullanarak birbirlerine karşı tarihsel bir korku ve düşmanlık geliştirmişlerdir. Geliştirilen düşmanlık ve korku da Türk ve Rumlar arasında çatışmalara yol açmıştır. Özellikle Kıbrıs'taki Türkleri azınlık gören Rumların Türkleri daha çok ötekileştirme yoluna gittiği ve buna bağlı olarak çatışmaları başlattığı görülmüştür. Anadolu'dan Kıbrıs'a göç etmiş olan Türkler başka etnik kökenden bireylerle yaşamaya alışık olduğundan Rumlar kadar ötekileştirme sürecine gitmemişlerdir. Kıbrıs adasının tarih boyunca bir sürü topluluk tarafından yönetilmesi adada yaşayan Türk ve Rumların etnik ve milli kimliğinin oluşumunda etkili olduğu söylenebilir. Sonuçta etnik kimliğin gerekliliklerinden olan ötekileştirmenin Kıbrıs adasında nasıl çatışmalara yol açtığı ve kendini üstün gören ulusun diğer ulusu nasıl yok etmeye çalıştığı görülmektedir (Hacıahmetoğlu ve Kedikli, 2018).

Hacıahmetoğlu ve Kedikli (2018)'ye göre Kıbrıs'taki Türk ve Rum milliyetçiliğinin ve etnik kimliğinin oluşturulmasında iki toplumun birbirlerini ötekileştirme sürecinin büyük bir önemi vardır. Ulusal kimliğin kolektif bir hal alabilmesi için Smith'in ortaya koyduğu beş temel özellikten yola çıkarak Kıbrıs'ta yaşayan Türk ve Rumların birbirlerini ötekileştirmek için kendi etnik kimliklerini inşa ettiklerini söylenebilir. İnşa ettikleri etnik kimlikleri kullanarak birbirlerine karşı tarihsel bir korku ve düşmanlık geliştirmişlerdir. Geliştirilen düşmanlık ve korku da Türk ve Rumlar arasında çatışmalara yol açmıştır. Özellikle Kıbrıs'taki Türkleri azınlık gören Rumların Türkleri daha çok ötekileştirme yoluna gittiği ve buna bağlı olarak çatışmaları başlattığı görülmüştür. Anadolu'dan Kıbrıs'a göç etmiş olan Türkler başka etnik kökenden bireylerle yaşamaya alışık olduğundan Rumlar kadar ötekileştirme sürecine gitmemişlerdir. Kıbrıs Adası'nın tarih boyunca bir sürü topluluk tarafından yönetilmesi adada yaşayan Türk ve Rumların etnik ve milli kimliğinin oluşumunda etkili olduğu söylenebilir. Etnik kimliğin gerekliliklerinden olan ötekileştirmenin Kıbrıs Adası'nda nasıl çatışmalara yol açtığı ve kendini üstün gören ulusun diğer ulusu nasıl yok etmeye çalıştığı görülmektedir (Hacıahmetoğlu ve Kedikli, 2018).

Erdönmez'e göre (2011) Türkiye ile Kıbrıs arasındaki fiziksel mesafenin ve yirminci yüzyıla kadar Kıbrıs adasının iki büyük imparatorluğun himayesi altına girmesinin (Osmanlı ve İngiltere) Kıbrıs ve Türkiye arasındaki kimlik farklılaşmasını önemli açıdan etkilediğini vurgulamıştır. Erdönmez (2011), Kıbrıs Türk kimliği

meselesini adadaki tarih kitaplarında ve derslerde gösterilen konular bağlamında incelemiştir. Bu çalışmaya göre KKTC'deki "Kıbrıs Tarihi" ders kitaplarının Kıbrıs'ta Türk Milliyetçiliğinin geliştiği yıllar olarak 1955-1974 yıllarının algılandığı ve kitap içerisinde yalnızca o dönemlere önem verilerek eğitim verilmektedir. Bu zaman diliminin aksine Kıbrıs'taki Türk kimliğinin oluşumunda 1571 yılında Osmanlı hâkimiyetinden başlayıp sonraki süreçlerde gelişen İngiliz hâkimiyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti, 1974 Barış Harekâtı ve KKTC'nin kuruluşunun da etkisi olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu, adayı Venediklilerden aldığı Rumları özgürlüklerine kavuşturdu ve Ortodoks Kilisesi'nin kaybettiği itibarı onlara geri verilir. Rumlara yapılan bu iyiliklerin ardından kimlik olarak Türkler "efendi" sayılmaktaydılar. 1878 yılında adanın İngilizlere kiralınmasının ardından efendi olarak görülen Türk kimlik algısı kırılmaya başladı. İngilizler adayı sömürge olarak kullanıyordu. Bu durum ise adadaki Kıbrıs'taki Türk ve Rumların kimlik algılarını etkilemeye başlayacaktır. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1960 yılından itibaren ise yüzyıllık süreçte efendi kimliğiyle ön plana çıkan Türklerin bu kimliği ada üzerindeki etkisini kaybetmiştir. 1960-1963 yılları arasında Türkler yönetilen, ezilen ve hor görülen bir kimliğe sahiplerdi. Kıbrıslı Türkler 1963-1974 yılları arasına bakacak olursak birçok terör olayına ve katliama maruz kalmıştır. Yaşanan olaylardan dolayı Türkler kendi topraklarından göçüp daha güvenli yerlere gitmişlerdir. Yüzyıllar boyunca adada yönetici konumda bulunan Türkler kendi topraklarından kaçmak zorunda kalmış, kimliklerine "kendi yurdunda göçmenlik" durumu eklenmiştir. 1974 Barış Harekâtı'ndan sonra Kıbrıs'taki Türklerin kimlik algısının sağ ve sol siyasi düşünceler tarafından farklı algılandığını söyleyebiliriz. Sağ kesime göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçekleştirmiş olduğu harekât adanın özgürlüğe kavuşmasına ve bağımsızlığına neden olmuştur. Sağcılar, adadaki Türk kimliği başlangıcının 1571 yılında gerçekleştirilen Osmanlı fethine kadar uzandığını söylemişler fakat sonra gerçekleşen kırılmalar üzerinde durmamışlar, sadece 1963-1974 dönemini travmatik olarak algılamışlar ve genel olarak Kıbrıs Tarihi'ni 1963-1974 zaman dilimi olarak ele almışlardır. Kıbrıs Türk sol kesimine bakıldığında ise Türkiye Cumhuriyeti'nin adaya yaptığı müdahaleyi "işgal" olarak gördüklerini söyleyebiliriz. Her iki kesimin de düşüncelerinin kusurlu olduğunu ve kimlik oluşumlarını olumsuz etkilediğini söylemek mümkündür. KKTC'nin 1983 yılında kurulmasından sonra ise Kıbrıs Türklerinin kimlik olarak kendilerini "Kıbrıslı", "Kıbrıslı Türk" ve "Kıbrıs Türkü" olarak adlandırdığı görülmektedir (Erdönmez, 2011). Papadapoulos ve Kyrris Kıbrıs Türklerinin soyunun Osmanlı'nın fethinden sonra İslamiyet'e geçen Latinlerin ya da Osmanlı hakimiyeti boyunca adada yaşayan Rumların olduğunu iddia etmişlerdir. Peler (2013) ise Papadapoulos ve Kyrris'in aksine Kıbrıs Türklerinin atalarının Anadolu Türkleri olduğunu iddia etmektedir. Kıbrıs Türklerinde, ailenin çocuğunun olmaması ya da doğum sonrasında çocuklarının ölmesi durumunda ortaya çıkan adetler ve albastı denilen inancın bir benzeri diğer Türk topluluklarında da kendini göstermektedir. Peler, albastı inancının tamamen Türklere özel bir inanç olduğunu dile getirmektedir. Albastı, anne karnındayken çocukların ölümüne sebep olan kötü ruh olarak nitelendirilmektedir. Kıbrıs Türklerinde çocuğu olmayan aileler yatırlara, türbelere ve kutsal ağaçlara bez bağlama geleneği bulunmaktaydı. Bu geleneğin aynısı Kırgız Türkleri ve Türkiye Türklerinde de bulunmaktadır. Peler'e göre (2013)

Yakut Türkleri ve Kazak Türklerinde de tam olarak aynı olmasa da benzer inancın olması coğrafi uzaklık ve dini farklılıktan kaynaklanmaktadır (Peler, 2013).

Kıbrıslı Türk yazar Mehmet Yaşın (1994) *3 Kuşak, 3 Kimlik, 3 Vatan Arasında Bir Türk Azınlık Şiiri: Kıbrıslı Türk Şiiri* isimli eserinde yeni bir kimlik türü ortaya koymuş ve "Kıbrıslı Türk" teriminden bahsetmiştir. Yaşın, Kıbrıslı Türk kimliğiyle Türkiye Türklüğünü aynılaştırmıştır. Türk milliyetçiliği Kıbrıslı Türk kimliğini kabul etmemektedir. Türk milliyetçiliği adı altında böyle bir yerel kimlik oluşumu Türklükten uzaklaşabilir ve "bölücülük" olarak algılanabilir. Anavatan-yavru vatan metaforundaki anlam Kıbrıs'ın Türkiye'nin himayesi altında olduğu yönündedir. Dolayısıyla Türkiye Türklüğü ile Kıbrıslı Türk kimliği aynılaştırılmaz. 1940'lı yıllarda artış gösteren Kıbrıslı Türk milliyetçiliğine karşı Kıbrıslı Türk kimliğinin gelişmeye başlaması Türk milliyetçiliğinin adaya etki edebilmesi için ortam hazırladığı söylenebilir. Türk milliyetçiliğinin Kıbrıs'ı milli dava olarak algılaması 1950'leri bulmuştur. Kıbrıs üzerinde Yunanlılar Türklerden çok daha önce milliyetçi bir politika izlerken Türkiye'nin geç kalması kendi içerisinde eleştiriye sebep olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kıbrıs adasında Enosis düşüncesinin artmasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs konusunda ilgisiz kalmıştır. Türk milliyetçiliği Kıbrıs ile ilgilenmeye 1950'lerin ikinci yarısında başlamıştır. 1950'lerde Yunanlıların Enosis'ine karşı Türkler'de ilk başta "Kıbrıs Türktür" sloganı yer alırken, daha sonraları yerini "Ya Taksim Ya Ölüm"e bırakmıştır. Fakat 1959 Londra ve Zürih anlaşmalarından sonra Taksim tezinden vazgeçildi. Türkiye, Kıbrıs'ın stratejik konumunu düşünerek 1964 yılında artan Enosis düşüncesinin önüne geçebilmek için Türk milliyetçiliğinde Kıbrıslı Türklerin anavatanına olan mecburiyeti ve yardımına ihtiyacı olduğu eserlerde boy göstermeye başlamıştır. Adadaki Türk milliyetçiliğinin Kıbrıslı Türk milliyetçiliği üzerindeki etki düzeyinin 1970'lerin başlarına göre giderek azaldığını söyleyebiliriz (Bora, 1995).

Bu araştırma, katılım gösteren Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan KKTC vatandaşlarının genel aidiyetlerini ölçmek için kullanılan "Genel Aidiyet Ölçeği", milli kimlik algılarını ölçmek için kullanılan "Milli Kimlik Algısı Ölçeği", kim oldukları ile ilgili algılarını ölçmek için kullanılan "Kimlik Ölçeği" ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Sosyodemografik Bilgi Form"larına verilen yanıtlarla sınırlıdır. Ayrıca eğitim ya da tatil turizmi için adaya gelen bireylerin çalışma dışında bırakılması için çalışma sadece KKTC vatandaşları ile sınırlandırılmıştır. Böylece çalışmaya katılan bireylerin Kıbrıs ile ilgili olarak bir tür aidiyet ve kimlik duygusu geliştirmiş oldukları varsayılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan KKTC vatandaşlarının milli kimlik algısı ve aidiyet duygusunu incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan KKTC vatandaşlarının milli kimlik algılarının ve aidiyet duygularının; "cinsiyet, eğitim durumu, siyasi görüş, ideal devlet modeli, Türkiye Cumhuriyeti'ni nasıl anlamlandırdıkları, kendini tanımladığı kimlik, ailesinden birinin göç yaşayıp yaşamadığı, eğer yaşamış ise nereden göç ettiği değişkenleri açısından birbirleri ile nasıl ve hangi yönde ilişkileri olduğunun bulunması hedeflenmektedir.

Yöntem

Aynı zaman dilimi içerisinde farklı nesillerin incelenmesi düşünüldüğünden araştırma türü olarak kesitsel araştırma kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Araştırmada katılımcılara Genel Aidiyet Ölçeği, Milli Kimlik Algısı Ölçeği, Kimlik Ölçeği ve Sosyodemografik bilgi formu uygulanmıştır. Araştırma 2019 ilkbahar ve yaz dönemleri içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu, milli kimlik algısı ölçeği, kimlik ölçeği ve aidiyet ölçeği web tabanlı olarak paylaşılıp veri toplanması sağlanmıştır. Bu şekilde daha geniş ve çeşitli gruplardan oluşan bir örnekleme ulaşılabileceği düşünülmüştür. Bilgisayar ağı üzerinden veri toplamanın avantajları veri toplama süresinin daha kısa olması, verilerin daha kolay analiz yapılabilmesi, örneklem büyüklüğünün yeterince seçilebilmesi ve maliyetinin daha az olmasıdır. Bu nedenden dolayı sanal ortam tabanlı veri toplama yönteminden yararlanılmıştır (Padem, Göksu ve Konaklı, 2012).

Sosyodemografik Bilgi Formu

Sosyodemografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Demografik Bilgi Formu'nda cinsiyet, doğum tarihi, eğitim durumu, desteklediği parti, kendini tanımladığı kimlik, göç öyküsü gibi değişkenler bulunmaktadır.

Milli Kimlik Algısı Ölçeği (MKAÖ)

Milli kimlik algısı ölçeği üniversite öğrencilerinin milli kimlik algısını ölçme üzere geliştirilmiştir. Bu ölçek Yücel Gelişli (2014) tarafından geliştirilmiştir. Milli kimlik algısı ölçeğinin, milli kimlik ve değer ve milli kimlik din ilişkisi olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Milli kimlik ve değer alt boyutunun cronbach alfa değeri .93, milli kimlik ve din ilişkisi alt boyutunun cronbach alfa değeri ise .80 olarak bulunmuştur. Ölçekten yüksek puan alınması bireyin milli kimlik algısının yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Cronbach alfa değeri .93 olarak bulunmuştur (Gelişli, 2014).

Kimlik Ölçeği (KÖ)

Kimlik ölçeği ilk olarak Check ve Briggs (2002) tarafından geliştirilmiştir. Check ve Briggs tarafından geliştirilen ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları şu şekildedir: Kişisel kimlik alt ölçeği .68 ile .82 aralığında, sosyal kimlik alt ölçeği .68 ile .83 aralığında ve kolektif kimlik alt ölçeği .68 ile .72 aralığında. Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Hamit Coşkun (2004) tarafından yapılmıştır. Kişisel kimlik, sosyal kimlik ve kolektif kimlik olmak üzere 3 adet alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek ise 125'tir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri .79 bulunmuştur. Kişisel, sosyal ve kolektif kimlik alt ölçeklerinin iç tutarlılık kat sayıları da sırasıyla .76, .78, .80 olarak tespit edilmiştir. (Coşkun, 2004).

Genel Aidiyet Ölçeği (GAÖ)

Aidiyet, bireyin içinde bulunduğu grup, kültür ve toplumda değerli hissetmesi, anlamlı ve önemli bir parça olmasıyla alakalıdır. GAÖ Malone, Pillow ve Osman

(2012) tarafından geliştirilmiştir. Orijinali Amerika Birleşik Devletleri' (ABD)'nde geliştirilen genel aidiyet ölçeğinin iç tutarlılık kat sayısı .95'tir. Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ise Erdiñ Duru (2015) tarafından yapılmıştır. Kabul edilme/içerilme ve reddedilme/dışlanma adı verilen iki adet alt ölçeği bulunmaktadır. Aidiyet ölçeğinin iç tutarlılık kat sayısı .92 olarak bulunmuştur. Kabul edilme/içerilme alt ölçeğinin Cronbach alfa değeri .89, reddedilme/dışlanma alt ölçeğinin Cronbach alfa değeri ise .91 olarak bulunmuştur (Duru, 2015).

Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs sınırları içerisinde yaşayan KKTC vatandaşları oluşturmuştur. Gönüllülük esasına dayalı olarak sanal ortam tabanlı yapılan araştırmanın örneklemini ise evrene bağılı olarak internet üzerinden ulaşılabilen bireyler oluşturmuştur. Tablo 1'de cinsiyet, eğitim durumu, göç edip etmeme durumu, göç bölgesi, anne doğum yeri ve baba doğum yeri dağılımları ve Tablo 2'de ise siyasi görüş, kimlik ve Kıbrıs ile ilgili görüşlere göre dağılımlar verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Değişkenlere göre Dağılımları (N=119)

	Değişken	n	%
Cinsiyet	Kadın	71	59,7
	Erkek	48	40,3
Eğitim Durumu	Ortaokul	4	3,4
	Lise	17	14,3
	Üniversite	74	62,2
	Lisans üstü	24	20,2
Göç	Göç edilmiş	8	6,7
	Göç edilmemiş	111	93,3
Göç Bölgesi	Göç edilmemiş	111	93,3
	Güney'den Kuzey'e	3	2,5
	Kuzey'in içinde	2	1,7
	Türkiye'den Kıbrıs'a	3	2,5
Anne Doğum yeri	Türkiye	15	12,6
	Kuzey Kıbrıs	74	62,2
	Güney Kıbrıs	24	20,2
Baba Doğum yeri	Türkiye	22	18,5
	Kuzey Kıbrıs	64	53,8
	Güney Kıbrıs	31	26,1
	Diğer	2	1,7

Tablo 2. Katılımcıların Siyasi Görüş, Kimlik ve Kıbrıs'la İlgili Görüşlerine göre Dağılımları

	Değişken	n	%
Parti	Sağ Partiler	62	52,1
	Sol Partiler	15	12,6
	Parti desteklemeyenler	42	35,3
Devlet Görüşleri	Birleşik Kıbrıs	33	27,7
	Federal Devlet	15	12,6
	TC garantörlüğünde KKTC	44	37,0
	TC ve GKRY'nden bağımsız KKTC	27	22,7
KKTC-TC	Kardeş Vatan	28	23,5
	Yavru Vatan	55	46,2
	Hiçbiri	36	30,3
Ulusal Kimlik	Kıbrıslı	35	29,4
	Kıbrıslı Türk	65	54,6
	Türk	13	10,9
	Adalı	4	3,4
	Diğer	2	1,7

Bulgular

Bağımlı değişkenlerin normallik dağılımları Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi ile incelenmiştir. Buna göre Milli Kimlik Algısı Ölçeği ile bu ölçeğin milli kimlik değer alt boyutu puanı ve Kimlik Ölçeği puanı normal dağılım göstermiştir. Milli Kimlik Ölçeği alt boyutu olan milli kimlik ve din ilişkisi puanı, Kimlik Ölçeği alt boyutu olan Kolektif Kimlik puanı, Sosyal Kimlik puanı, Kişisel Kimlik puanı, Genel Aidyet Ölçeği puanı ve aynı ölçeğin alt boyutları olan Kabul edilme/içerilme puanı, Reddedilme/Dışlanma puanı ise normal dağılım göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Kimlik Algısı Ölçeği Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Milli Kimlik ve Din	Kadın	71	56,25	3993,50	1437,500	0,147
	Erkek	48	65,55	3146,50		
Kolektif Kimlik	Kadın	71	50,94	3616,50	1060,500	,000**
	Erkek	48	73,41	3523,50		
Sosyal Kimlik	Kadın	71	50,90	3614,00	1058,000	,000**
	Erkek	48	73,46	3526,00		
Kişisel Kimlik	Kadın	71	59,67	4236,50	1680,500	,898
	Erkek	48	60,49	2903,50		

Reddedilme	Kadın	71	65,25	4632,50	1331,500	,040*
	Erkek	48	52,24	2507,50		
Kabul Edilme	Kadın	71	67,24	4774,00	1190,00	,005*
	Erkek	48	49,29	2366,00		
Genel Aidiyet Ölçeği	Kadın	71	66,69	4735,00	1229,000	,010*
	Erkek	48	50,10	2405,00		

Cinsiyet için normal dağılım göstermeyen bağımlı değişkenlere Non-parametric Mann-Whitney U Test kullanılmıştır. Tablo 3’de gösterildiği gibi cinsiyet değişkeni açısından kolektif kimlik puanı ($p=,000$; $U=1058,000$), sosyal kimlik puanı ($p=,000$; $U=1060,500$), kişisel kimlik puanı, reddedilme puanı ($p=,040$; $U=1331,500$), kabul edilme puanı ($p=,005$; $U=1190,00$) ve genel aidiyet ölçeği puanı ($p=,010$; $U=1229,000$) arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Cinsiyete göre kolektif kimlik puanına bakıldığı zaman erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları saptanmıştır (erkek=73,41, kadın=50,94). Cinsiyete göre sosyal kimlik puanına bakıldığında burada da erkekler, kadınlara göre daha yüksek puanlara sahiptirler (erkek=73,46, kadın=50,90). Cinsiyete göre reddedilme puanına bakıldığı zaman kadınların puan ortalamalarının erkeklere göre daha fazla olduğu bulunmuştur (erkek=52,24, kadın=65,25). Cinsiyete göre kabul edilme puanına bakıldığında kadınların ortalama puanlarının erkeklere göre daha fazla olduğu bulunmuştur (erkek=49,29, kadın=67,24). Cinsiyete değişkeni açısından genel aidiyet ölçeği puanına bakıldığında kadınların ortalama puanlarının erkeklere göre fazla olduğu saptanmıştır (erkek=50,10, kadın=66,69).

Cinsiyet değişkeni için normal dağılım gösteren bağımlı değişkenlere Bağımsız Örneklem Testi uygulanmıştır. Cinsiyet ile sadece kimlik ölçeği toplam puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<,001$). Erkeklerin ortalama puanlarının ($136,27\pm 19,61$) kadınların ortalama puanlarından ($121,04\pm 21,09$) yüksek olduğundan erkeklerin ($t= -3,972$) kadınlara göre kim olduklarına daha çok önem verdikleri yorumunda bulunabiliriz.

Siyasi görüşün normal dağılım göstermeyen değişkenler ile farklılaşım farklılaşmadığını ölçmek için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Siyasi görüş değişkeni açısından sosyal kimlik puanı ($p=,042$; $x^2=6,345$), kolektif kimlik puanı ($p=,000$; $x^2=23,092$) ve milli kimlik ve din ilişkisi puanı ($p=,000$; $x^2=20,929$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Sağ görüşe sahip bireylerin, sol görüş ve hiçbir görüşü olmayan bireylere göre sosyal kimlik puanlarının ($67,62$), kolektif kimlik puanlarının ($74,55$) ve milli kimlik-din ilişkisi puanlarının ($73,79$) yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Siyasi Görüş Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kimlik Ölçeği	Denekler-arası	5567,295	2	2783,648	6,417	,002
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Denekler-arası	5499,505	2	2749,752	11,890	,000**
Milli Kimlik Değer	Denekler-arası	2858,217	2	1429,109	8,851	,000**

Siyasi görüşün normal dağılım gösteren değişkenlerle farklılık gösterip göstermediğini ölçmek için One Way Anova kullanılmıştır. Tablo 4.'de de gösterildiği üzere. p değeri 0,05'ten küçük olduğundan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet vatandaşlarının kimlik ölçeği puanı ($p=,002$), milli kimlik algısı ölçeği puanı ($p=,000$) ve milli kimlik algısı ölçeğinin alt boyutu olan milli kimlik-değer puanı ($p=,000$) siyasi görüşlere göre anlamlı bir fark göstermektedir. Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu incelemek için Post Hoc testlerinden Tukey yapılmıştır.

Tablo 5. Siyasi Görüş Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Post Hoc Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Görüş	Görüş	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Kimlik Ölçeği	Sağ	Sol	14,009	5,993	,055
		Hiçbiri	13,575**	4,162	,004*
	Sol	Hiçbiri	-,433	6,265	,997
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Sağ	Sol	14,375**	4,376	,004*
		Hiçbiri	13,313***	3,039	,000**
	Sol	Hiçbiri	-1,062	4,574	,000**
Milli Kimlik Değer	Sağ	Sol	10,485*	3,656	,014*
		Hiçbiri	9,547**	2,539	,001*
	Sol	Hiçbiri	-,938	3,822	,967

Tablo 5.'te gösterildiği üzere normal dağılım gösteren bağımlı değişkenlerin siyasi görüşe göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Kimlik ölçeği puanına göre sağ görüşe sahip bireyler hiçbir görüşe sahip olmayan bireylere göre farklılık göstermektedir ($p=,004$). Sağ görüşe sahip bireylerin kimlik ölçek puanları ortalama olarak hiçbir görüşe sahip olmayan bireylerden daha yüksektir. Dolayısıyla sağ görüşe sahip bireylerin kimliklerine daha çok önem verdiği söylenebilir. Milli kimlik algısı ölçeği puanına göre siyasi görüşe bakıldığında sağ görüşe sahip bireylerin sol görüşe sahip bireylerden anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmaktadır ($p=,004$). Sağ görüşe sahip bireylerin milli kimlik algısı ölçeği ortalama puan farkı sol görüşe sahip bireylere göre daha fazladır. Sağ görüşe sahip bireyler hiçbir görüşe sahip olmayan bireylere göre farklılık göstermektedir ($p=,000$) ve sağ görüşe sahip bireylerin milli kimlik algısı ortalama puanlarının hiçbir görüşe sahip olmayan bireylerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Milli kimlik algısı ölçeğinden

alınan sırasıyla sağ görüş, görüş sahibi olmayan ve sol görüş ortalama olarak yüksek puan almıştır. Dolayısıyla sağ görüşe sahip bireylerin milli kimlik algılarının daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Milli kimlik ve değer alt boyutuna göre sağ görüşe sahip bireyler sol görüşe sahip bireylere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p=,014$). Ayrıca milli kimlik-değer alt boyutuna göre sağ görüşe sahip bireyler hiçbir görüşü olmayan bireylerden ortalama olarak daha yüksek puan almıştır ($p=,001$).

Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin devlet görüşüne göre farklılaşım farklılaşmadığını göstermek için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Tablo 8'de gösterildiği üzere kolektif kimlik puan ($p=,001$; $x_2=16,055$) ve milli kimlik ve din ilişkisi puanı ($p=,000$; $x_2=25,382$) devlet görüşüne göre anlamlı bir fark göstermektedir. Kolektif kimlik puanlarına göre devlet görüşleri dikkate alındığında en yüksek puanı "KKTC'nin TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" ve "KKTC'nin TC ve GKRY'den bağımsız devlet olması" görüşlerinin aynı puanları aldığı görülmektedir. Bu bireylerin etnik kökenlerine verdiği değer diğer devlet görüşüne sahip bireylere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Milli kimlik ve din ilişkisinin devlet görüşüne göre en yüksek puanı alan bireyler "KKTC'nin TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşüne sahip olan bireylerdir. Bu görüşe sahip bireylerin milli kimlik ile dini daha çok ilişkilendirdiğini söyleyebiliriz.

Tablo 6. Devlet Görüşü Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Devlet	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Genel Aidiyet Ölçeği	Birleşik Kıbrıs	33	56,86	,798	,850
	Federal Devlet	15	65,00		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	61,83		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	58,07		
Kabul Edilme	Birleşik Kıbrıs	33	58,11	1,709	,635
	Federal Devlet	15	62,73		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	64,23		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	53,91		

Reddedilme	Birleşik Kıbrıs	33	55,27	2,162	,539
	Federal Devlet	15	60,50		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	63,91		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	59,13		
Kişisel Kimlik	Birleşik Kıbrıs	33	62,92	2,162	,539
	Federal Devlet	15	57,53		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	63,53		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	52,17		
Sosyal Kimlik	Birleşik Kıbrıs	33	58,17	4,466	,215
	Federal Devlet	15	43,90		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	64,59		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	63,70		
Kolektif Kimlik	Birleşik Kıbrıs	33	50,32	16,055**	,001*
	Federal Devlet	15	44,20		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	76,08		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	76,08		
Milli Kimlik ve Din	Birleşik Kıbrıs	33	52,62	25,382***	,000**
	Federal Devlet	15	27,60		
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	44	76,74		
	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devlet Olması	27	59,74		

Normal dağılım gösteren değişkenlerin siyasi görüşe göre farklılaşım farklılaşmadığını ölçmek için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Kimlik ölçeği toplam puanı ($p=,040$), milli kimlik algısı ölçeği toplam puanı ($p=,000$) ve milli kimlik ve değer alt boyutu toplam puanı ($p=,000$) devlet görüşüne göre anlamlı bir fark göstermektedir. Anlamlı olarak farklılaştığından dolayı Post Hoc Tukey testi kullanılabilir.

Tablo 7. Devlet Görüşü Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Kimlik Ölçeği	Denekler-arası	3874,495	3	1291,498	2,856	,040
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Denekler-arası	8653,668	3	2884,556	14,014	,000**
Milli Kimlik Değer	Denekler-arası	4959,668	3	1653,223	11,433	,000**

Tablo 8'e bakıldığı zaman kimlik ölçeği puanı bakımında federal devlet görüşü, "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" devlet görüşüyle anlamlı olarak farklılık göstermektedir ($p=,039$). Yani TC'nin garantörlüğünü isteyen bireylerin kimlik ölçek puanları daha yüksektir. Milli kimlik algısı ölçeği puanı bakımından Birleşik Kıbrıs görüşüyle, Federal Devlet görüşünün ($p=,045$); Birleşik Kıbrıs görüşünün, "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşü ile ($p=,000$); Federal Devlet görüşünün, "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşüyle ($p=,000$); Federal Devlet görüşünün, "KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi" görüşüyle ($p=,007$) ve "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşünün ($p=,016$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği bulunmuştur. Milli kimlik-değer alt boyutun devlet görüşüne göre farklılık göstermesine bakıldığında ise; Birleşik Kıbrıs görüşünün, "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşüyle ($p=,001$); Federal Kıbrıs görüşüyle, "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşünün ($p=,000$); Federal Devlet görüşüyle, "KKTC, TC ve GKRY' den Bağımsız Devam Etmesi" görüşünün ($p=,028$) ve "KKTC, TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi" görüşüyle, "KKTC, TC ve GKRY' den Bağımsız Devam Etmesi" görüşünün ($p=,030$) anlamlı olarak birbirlerinden farklılaştığı bulunmuştur.

Tablo 8. Devlet Görüşü Değişkeninin Millî Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Post Hoc Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Devlet	Devlet	Ortalama Fark	Standart Hata	P
Kimlik Ölçeği	Birleşik Kıbrıs	Federal Devlet	7,861	6,622	,636
		KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	-9,311	4,897	,233
		KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	-1495	5,519	,993
	Federal Devlet	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	-17,171*	6,358	,039*
		KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	-9,356	6,849	,523
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	7,816	5,199	,439
Millî Kimlik Algısı Ölçeği	Birleşik Kıbrıs	Federal Devlet	11,836*	4,468	,045*
		KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	-13,970***	3,304	,000**
		KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	-3,327	3,723	,808
	Federal Devlet	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	-25,806***	4,290	,000**
		KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	-15,163**	4,620	,007*
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	10,643*	3,507	,016
Millî Kimlik Değer	Birleşik Kıbrıs	Federal Devlet	8,558	3,745	,107
		KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	-10,811**	2,769	,001*
		KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	-2,576	3,121	,842

	Federal Devlet	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	-19,368***	3,595	,000**
		KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	-11,133*	3,872	,025*
	KKTC, TC Garantörlüğü ile Varlığını Sürdürmesi	KKTC, TC ve GKRY'den Bağımsız Devam Etmesi	8,235*	2,940	,030*

Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin KKTC vatandaşlarının TC'yi nasıl algıladıklarına göre farklılaşp farklılaşmadıklarını ölçmek için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Kişisel kimlik toplam puanı ($p=,047$; $x^2=6,133$), sosyal kimlik toplam puanı ($p=,030$; $x^2= 7,021$), kolektif kimlik toplam puanı ($p=,000$; $x^2=27, 129$) ve milli kimlik ve din ilişkisi toplam puanı ($p=,000$; $x^2= 36,946$) KKTC vatandaşlarının TC'yi nasıl algıladıklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 9. KKTC Vatandaşlarının TC'yi Nasıl Algıladıkları Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kimlik Ölçeği	Denekler-arası	8111,779	2	4055,889	9,848	,000**
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Denekler-arası	8697,371	2	4348,685	21,350	,000**
Milli Kimlik Değer	Denekler-arası	4461,647	2	2230,824	15,109	,000**

Tablo 9'a bakıldığında normal dağılım gösteren değişkenlerin KKTC vatandaşlarının TC'yi nasıl algıladıklarına göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmektedir ($p=,000$; $p=,000$; $p=,000$). Dolayısıyla daha detaylı bir analiz için Post Hoc Tukey kullanılmıştır.

Tablo 10. KKTC Vatandaşlarının TC'yi Nasıl Algıladıkları Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Post Hoc Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	KKTC, TC ile Nedir	KKTC, TC ile Nedir?	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Kimlik Ölçeği	Kardeş Vatan	Yavru Vatan	-18,588***	4,711	,000**
		Hiçbiri	-4,087	5,114	,704
	Yavru Vatan	Hiçbiri	14,501**	4,351	,003*
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Kardeş Vatan	Yavru Vatan	-15,498***	3,313	,000**
		Hiçbiri	2,726	3,596	,729
	Yavru Vatan	Hiçbiri	18,224***	3,060	,000**

Milli Kimlik Değer	Kardeş Vatan	Yavru Vatan	-11,336***	2,821	,000**
		Hiçbiri	1,583	3,062	,863
	Yavru Vatan	Hiçbiri	12,920***	2,605	,000**

Tablo 10'da kimlik ölçeği toplam puanlarına bakıldığında kardeş vatan görüşünün yavru vatan görüşünden anlamlı bir şekilde ($p=,000$) farklılaştığı gösterilmektedir. Yani yavru vatan görüşüne sahip bireylerin puanları kardeş vatan görüşüne sahip bireylere göre daha yüksektir. Ayrıca yavru vatan görüşü hiçbir görüşe sahip olmayan bireylerden de anlamlı olarak farklılık göstermektedir ($p=,003$). Milli kimlik algısı ölçeği puanına bakıldığında kardeş vatan görüşünün yavru vatan görüşünden ($p=,000$) ve yavru vatan görüşünün hiçbir görüşe sahip olmayan bireylerden ($p=,000$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Yavru vatan görüşüne sahip bireylerin milli kimlik algılarının diğer görüşe sahip bireylere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Milli kimlik-değer alt boyutunun KKTC vatandaşlarının TC'yi nasıl algıladıklarına göre farklılaşmasına bakıldığında kardeş vatan ile yavru vatan algısının ($p=,000$) ve yavru vatan ile hiçbir görüşe sahip olmaya bireyler ($p=,000$) anlamlı olarak birbirlerinden farklılaşmaktadır.

Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin ulusal kimlik algısı ile anlamlı farklılık gösterip göstermediği Krustal-Wallis Test ile analiz edilmiştir. Kolektif kimlik toplam puanı ($p=,024$; $x^2=9,467$) ve milli kimlik ve din ilişkisi puanı ($p=,001$; $x^2=15,516$) ulusal kimlik algısına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.

Normal dağılım gösteren değişkenleri analizi için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Kimlik ölçeği puanı ulusal kimlik algısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p=,227$). Aşağıda gösterilen tabloya göre milli kimlik algısı ölçeği puanı ($p=,000$) ve milli kimlik-değer toplam puanı ($p=,001$) ulusal kimlik algısına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 11. Ulusal Kimlik Algısı Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kimlik Ölçeği	Denekler-arası	2681,359	4	670,340	1,436	,227
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Denekler-arası	5430,233	4	1357,558	5,754	,000**
Milli Kimlik Değer	Denekler-arası	3168,731	4	792,183	4,903	,001*

Tablo 11'de gösterildiği üzere milli kimlik algısı ölçeği puanı bakımından Kıbrıslı algısı Kıbrıslı Türk algısından anlamlı olarak farklılaşmaktadır ($p=,024$). Yani kendisini Kıbrıslı Türk olarak adlandıran bireylerin milli kimlik algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca milli kimlik algısı ölçek puanlarına bakıldığında Kıbrıslı algısının Kıbrıs'ta yaşayan Türk algısından ($p=,030$); Kıbrıslı Türk algısının kendini diğer olarak adlandırandan ($p=,018$) ve Kıbrıs'ta yaşayan Türk algısının kendini diğer olarak adlandırandan ($p=,008$) anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Milli kimlik algısı en yüksek olan ulusal kimlik algısının Kıbrıs'ta yaşayan Türk olduğu

görülmektedir. Milli kimlik-değer bakımından ulusal kimlik algılarına bakıldığında Kıbrıslı algısının Kıbrıslı Türk algısından ($p=,042$); Kıbrıslı Türk algısının kendini diğer olarak adlandırandan ($p=,028$) ve Kıbrıs'ta yaşayan Türk algısının kendini diğer olarak adlandırandan ($p=,029$) anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 11. Ulusal Kimlik Algısı Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Ulusal Kimlik	Ulusal Kimlik	Ortalama Fark	Standart Hata	p	
Milli Kimlik Algısı Ölçeği	Kıbrıslı	Kıbrıslı Türk	-9,778*	3,220	,024	
		Kıbrıs'ta Yaşayan Türk	-14,763*	4,989	,030*	
		Adalı	3,564	8,107	,992	
		Diğer	24,814	11,167	,179	
	Kıbrıslı Türk	Kıbrıs'ta Yaşayan Türk	-4,985	4,667	,822	
		Adalı	13,342	7,913	,447	
		Diğer	34,592	11,027	,018*	
	Kıbrıs'ta Yaşayan Türk	Adalı	18,327	8,782	,233	
		Diğer	39,577	11,667	,008	
	Diğer	Adalı	-21,250	13,302	,502	
	Milli Kimlik Değer	Kıbrıslı	Kıbrıslı Türk	-7,574*	2,665	,042*
			Kıbrıs'ta Yaşayan Türk	-9,035	4,129	,192
Adalı			5,657	6,709	,916	
Diğer			19,657	9,242	,216	
Kıbrıslı Türk		Kıbrıs'ta Yaşayan Türk	-1,462	3,862	,996	
		Adalı	13,231	6,548	,263	
		Diğer	27,231*	9,126	,028*	
Kıbrıs'ta Yaşayan Türk		Adalı	14,692	7,268	,262	
		Diğer	28,692*	9,655	,029*	
Diğer		Adalı	-14,000	11,008	,709	

Normal dağılım göstermeyen değişkenler Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucu reddedilme ölçeği puanı ($p=,030$; $U=243,000$) ve kolektif kimlik puanının ($p=,049$; $U= 258,000$) göç edip etmeme değişkeniyle anlamlı bir fark gösterdiği bulunmuştur. Göç yaşamamış bireylerin reddedilme puanları daha yüksek çıkmıştır. Dolayısıyla göç yaşamamış bireyler kendilerini daha yalnız hissetmektedirler. Kolektif kimlik puanlarında ise göç yaşamış bireylerin daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının

cinsiyete göre farklılık yaratıp yaratmadığı incelendiğinde kimlik ölçeğinin alt boyutlarından olan kolektif kimlik ve sosyal kimliğin erkeklerde daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu gözlenmektedir. Sosyal kimlik toplam ortalama puanlarının erkeklerde fazla olması, erkeklerin kadınlara göre diğer insanların düşüncelerine daha çok önem verdiğini göstermektedir. Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan erkek KKTC vatandaşlarının toplumun kurallarına daha bağlı olduğu görülmektedir. Genel aidiyet ölçeği ve aynı ölçeğin alt boyutları olan reddedilme boyutu ve kabul edilme boyutu kadınlarda daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla kadınların sosyal bağlılığı, yaşam doyumu ve benlik saygısı erkeklerle göre daha fazladır. Fakat yaşam doyumunu yordamaya yardımcı olabilecek kabul edilme alt boyutun ve yalnızlık düzeyini yordamaya yardımcı olacak reddedilme alt boyutun her ikisinin de kadınlarda fazla olması çelişki yaratmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan kadın KKTC vatandaşları kendilerini yalnız hissetmekte fakat toplumla daha sıkı bağlar kurup yalnızlıklarından kurtulmak adına uğraştıkları söylenebilir. Erkeklerin kolektif kimlik puanlarının kadınlara göre fazla olmasından dolayı topluma ait hissetme durumunun daha yüksek olması beklense de kadınların genel aidiyet ölçeği puanlarının erkeklerle göre daha yüksek çıkması burada ikilem yaratmaktadır. Erkeklerin kadınlara göre daha milliyetçi hissettikleri ve kadınlar gibi kendilerini yaşadıkları topluma değil de atalarının geldiği yere daha fazla bağlı hissettikleri söylenebilir. Erkeklerin, kimlik ölçeğinde daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Bu da erkeklerin kadınlara göre kimliklerine ve kim olduklarına daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Erkekler kadınlara göre etnik özgeçmişlerine, toplumsal ait olmaya, başkaları tarafından beğenilmeye, fiziksel görünüşlerine ve başkaları tarafından oluşturdukları izlenimlere daha fazla önem vermektedirler. Fakat önceden de bahsedildiği gibi topluma ve etnik özgeçmişine daha sık bağları var gibi görülen erkeklerin genel aidiyet puanlarının kadınlara göre düşük oluşunun nedeni tartışmaya açıktır. Erkekler kadınlara göre ulusuna ya da büyüdüğü yerlere ait olmaya daha çok önem verirken, kadınlar daha çok sosyal bağlılık ve yaşam doyumuna önem vermektedirler. Hem reddedilme hem de kabul edilme alt boyutlarından erkeklerle göre daha yüksek puan alan kadınlar, toplum tarafından reddedildiklerini fakat bunun üstesinden gelerek yaşam doyumunu elde etmeye çalıştıklarını söyleyebiliriz.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının eğitim düzeyine göre farklılık yaratıp yaratmadığı incelendiğinde eğitim durumunun bireyin milliyetçiliği ile, ulusuna duyduğu bağlılık ile, kendinin kim olduğu ile ve sosyal bağlılığı ile ilgili bir fark yaratmadığı bulunmuştur. Birey ister ilkokul mezunu isterse lisans üstü mezunu olsun bu durum kimliği üzerinde bir etkiye sahip olmayacaktır. Kimlik oluşumunda ortaokul ve lise çağına denk gelen dönemin önemli olmasına rağmen KKTC'de alınan eğitimin kimlik oluşumunu etkilemediği görülmüştür.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının siyasi görüşe göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, KKTC vatandaşlarının sağ görüşe sahip bireyleri sol görüşe göre ve hiçbir görüşü olmayan bireylere göre milliyetçilikle dini daha yüksek oranda ilişkilendirdikleri ve milli kimlik algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Sağ görüşe sahip bireyler sosyal

davranışlarının nasıl algılandığı konusunda hassastırlar. Sağ görüş, diğer görüşlere göre dine, etnik özgeçmişine, başkalarının ne düşündüklerine daha fazla önem verdiğinden daha muhafazakâr bir kesim olduklarını söyleyebiliriz. Bu bulgular Erdönmez'in (2011) de bahsetmiş olduğu KKTC içerisindeki sağ kesimin TC'ye daha yakın bağlar oluşturduğu ve TC'nin adanın bağımsızlığına yardım ettiği görüşüyle de örtüşmektedir. Sol görüşe bakıldığında ise etnik özgeçmişine sağ kesime göre düşük bağlılık göstermesi araştırma bulgularında da karşımıza çıkmaktadır. Kolektif kimliğin gelişmesinde "biz" ve "öteki" kavramlarıyla ötekileştirmek önemlidir (Hacıahmetoğlu ve Kedikli, 2018). Sağ görüş olan bireylerin kolektif kimlik ölçeğinden yüksek puan alması bu görüşe sahip bireylerin ötekileştirme yapmaya daha açık olduğunu gösterebilir. Dolayısıyla sağ görüşe sahip bireyler Türk ve Rum ayrımını daha net yaptıkları söylenebilir.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının devlet görüşlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında örneklemin çoğunluğu KKTC'nin TC garantörlüğü ile varlığını sürdürmesi gerektiğini (n=44; %37,0) söylemektedir. Örneklemin çoğunluğu etnik özgeçmişlerine, büyüdükleri yere, ulusuna ve dinine önem vermektedirler. TC garantörlüğü isteyen bireylerin milli kimlik algıları diğer bireylere göre daha yüksek olduğundan bu bireylerin daha milliyetçi bireyler olduğu söylenebilir.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının KKTC vatandaşlarının TC'yi nasıl algıladıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında; etnik özgeçmişine, politik konulara, kişisel değerlerine, dinine ve başkaları üzerindeki izlenimlere daha çok önem veren bireylerin KKTC ile TC arasındaki ilişkiyi yavru vatan-ana vatan olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yavru vatan görüşüne sahip bireylerin milli kimlik ve değerlerine diğer görüşe sahip bireylerden daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Dolayısıyla TC'yi anavatan olarak gören bireylerin daha milliyetçi bireyler olduğu söylenebilir.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının ulusal kimlik algısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında kolektif kimlik puanlarının ulusal kimlik algısına göre farklılaşması bakımından, kendilerini "Adalı" olarak görenlerin ortalama puanları daha yüksek olduğundan (86,63) diğer ulusal kimlik algı türlerine sahip bireylere göre etnik kökenlerine daha sıkı bağlı olduklarını, ailesinin bir üyesi olmaktan gurur duyduklarını ve ülkelerinden daha fazla gurur duyduklarını söyleyebiliriz. Fakat kendisini "Adalı" olarak tanımlayan sadece dört kişi bulunduğundan böyle bir yorumda bulunmak yanlış olabilir. Milli kimlik ve din ilişkisi bakımından ulusal kimlik algısına bakılacak olursak en yüksek puanı alan bireylerin kendilerini "Kıbrıs'ta yaşayan Türk" olarak adlandıran bireyler olduğu göze çarpmaktadır. Kendilerini "Kıbrıs'ta yaşayan Türk" olarak adlandıran bireylerin milli kimlikleri ile dini ilişkilendirdikleri görülmektedir. Kendilerini "Kıbrıs'ta yaşayan Türk" olarak gören bireyler etnik özgeçmiş uzantılarını Türkiye'ye bağlı olarak gördüklerinden ya da Türkiye'den Kıbrıs'a göç etmiş bireyler olduğundan dolayı soylarının nereden geldiğini bildiklerinden milli kimlik ve değerlerine verdikleri önem daha fazladır. Katılımcıların büyük çoğunluğu kendilerini Kıbrıslı Türk (n=65, %54,6) olarak adlandırmaktadırlar. Büyük çoğunluğun kendilerini Türk değil de Kıbrıslı Türk olarak farklı bir kimlikle adlandırması Erdönmez'e göre (2011) Kıbrıs ile

Türkiye arasındaki fiziksel mesafeden kaynaklanmaktadır.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının göç edip etmemeye göre farklılaşım farklılaşmadığına bakıldığında, göç yaşamış bireylerin etnik özgeçmişlerine daha sıkı bağlı oldukları ve daha yüksek ait olma duyguları bulduklarından göç etmemiş bireylere göre kendilerini daha az yalnız hissetmektedirler. Göç yaşamış bireyler göçtükleri toplumda kendilerini yalnız hissetmekte, geldikleri etnik özgeçmişe, büyüdüğü yere sıkı sıkıya bağlı ve ulusuyla övünmektedirler. Göç etmiş bireylerin etmemiş bireylere göre daha milliyetçi olduklarını söyleyebiliriz. Ayten'in (2012) de belirttiği üzere göç yaşamış bireyler kendi ülkesiyle bağ kurabilmek için dini kullanmaktadırlar ve göç yaşamamış bireylere kıyasla dine daha fazla bağlıdırlar. Bu durum araştırmayı destekler niteliktedir.

Kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının bireyin nereden göç ettiğine göre farklılaşım farklılaşmadığına bakıldığında, milli kimlik algısı ölçeği toplam puan ve milli kimlik ve değer bakımından Türkiye'den Kıbrıs'a göç edenlerin, Güney Kıbrıs'tan Kuzey Kıbrıs'a göç edenlere göre milli kimlik algılarının daha yüksek olduğunu ve milli kimlik ve değerlerine daha fazla önem verdikleri gözlemlenmektedir. Bireyin kendisinin göç edip etmediği, reddedilme ölçek puanlarını ve kolektif kimlik puanlarını etkilerken, kimlik ölçeği, milli kimlik algısı ölçeği, genel aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının bireyin annesinin ya da babasının göç etmesine göre herhangi bir farklılık göstermemektedir. Yani göç durumunun bireyin kimliğini etkileyebilmesi için göçü anne-babasının değil, kendisinin yaşaması gerekmektedir. Deniz ve Öksüz'e göre (2017) göç edilen yerin kültürüyle bireyin kendi kültürü arasında benzerlikler bulunması etnik grupları birbirlerine yakınlaştırmaktadır. Ada üzerinde yıllarca aynı topraklarda yaşamış Türk ve Rum halkının benzer kültürel özellikleri paylaşmasına rağmen etnik gruplar birbirleriyle tam anlamıyla yakınlaşmamıştır. Etnik grupların birbirlerinden ayrılması kolektif kimliğin oluşumunda önemli olacaktır ve bu ötekileştirmelerin geçmiş yıllarda adada çatışmalara yol açtığı görülmektedir (Hacıahmetoğlu ve Kedikli, 2018).

Kaynakça

- Bora, T. (1995). *Milliyetçiliğin Kara Baharı* (33). İletişim Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. B., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem A. Yayıncılık, 20. Baskı.
- Cinoğlu, H., ve Arıkan, Y. (2012). Self, Identity and Identity Formation: from The Perspectives of Three Major Theories. *Journal of Human Sciences*, 9 (2), 1114–1131.
- Coşkun, H.(2004). *Kimlik Ölçeğinin Bir Türk Örneğinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikoloji Yazıları*, (7), 49-60.
- Dalbay, R. S. (2018). "Kimlik" ve "Toplumsal Kimlik" Kavramı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 161-176.
- Demir, İ. (2011). Kimlik İşlevleri Ölçeği: Türkçe Geçerlik ve Güvenirliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (2), 571-586.

- Deniz, A., ve Öksüz, M. Ankara'daki İran Restoranları: Kültürel Kimlik Üzerine Etnografik Bir Araştırma. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 15 (2), 167-185.
- Duru, E. (2015). Genel Aidiyet Ölçeğinin Psikometrik Özellikleri: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 37-47.
- Frey, L. M., and Wilhite, K. (2005). Our Five Basic Needs: Application for Understanding the Function of Behavior. *Intervention in School and Clinic*, 40 (3), 156-160.
- Gelişli, Y. (2014). The Development Study of National Identity Perception Scale. *International Journal on New Trends in Education and their Implications*, 5 (4), 1-11.
- Goksu, A., Padem, H. Ve Konakli, Z. (2012). *Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı* (1. Baskı). Sarajevo: International Burch University, Bosnia and Herzegovina.
- Gözübüyük Tamer, M. (2014). Kimliklerin Seyrine Bir Keşif. *Folklor/Edebiyat*, 20 (77), 83-99.
- Hutchinson, J., Smith, A. D., and Smith, A. D. (Eds.). (1994). *Nationalism*. Oxford Readers.
- Özdil, M. (2017). Kolektif ve Bireysel Kimlikler Bağlamında Sosyal Bütünleşme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28 (3): 383-400.
- Emircan, S.E. (2000). *Kıbrıs Türk Toprağıdır, Bütün Türklerin Vatanıdır*, Ankara, C.I, Türk-Araştırma Dizisi.
- Erdönmez, C. (2011). Tanzimat Devrinde İngiltere Konsoloslarının Kıbrıs' taki Faaliyetleri (1839-1856). *Bilgi, Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 58, 91-118.
- Kedikli, U., ve Hacıahmetoğlu, İ. (2018). Etnik Çatışma Bağlamında Kıbrıs' ta Türk-Rum İlişkileri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (5): 190-203.
- Loizides, N. G. (2007). Ethnic Nationalism and Adaptation in Cyprus. *International Studies Perspectives*, 8 (2), 172-189.
- Philippou, S. (2005). Constructing National And European Identities: The Case of Greek-Cypriot Pupils. *Educational Studies*, 31 (3), 293-315.
- Şimşek, U. ve Ilgaz, S. (2010). Küreselleşme ve Ulusal Kimlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (1), 189-199.
- Triandafyllidou, A. (1998): National Identity and The 'Other'. *Ethnic and Racial Studies*, 21 (4), 593-612.
- Sonan, S., Küçükşener, E., ve Porat, E. (2018). *Kuzey Kıbrıs'ta Siyaset ve Toplum: Bir Anket Çalışması*. Friedrich-Ebert-Stiftung, Kıbrıs: Friedrich Ebert Vakfı Kıbrıs Bürosu.
- Watt, S. E., ve Badger, A. J. (2009). Effects of Social Belonging on Homesickness: An Application of the Belongingness Hypothesis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35 (4), 516-530.
- Van Prooijen, J. W., Van den Bos, K., ve Wilke, H. A. (2004). Group Belongingness and Procedural Justice: Social Inclusion and Exclusion by Peers Affects the Psychology of Voice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87 (1), 66.
- Yalçınar, R. (2014). Etnisite ve Milliyetçilik: Eleştirel bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69 (1), 89-215.
- Yanık, C. (2013). Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi. *Kayı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (20), 225-237.

Reklamlarda Kültürel Unsurların Kullanımı: “Hepimiz Neneme Daşındık” ile “Yeni Yılda Biz... 😊” Reklam Filmlerinin Göstergebilimsel Analizi

Gizem Canalp*

Doğu Akdeniz niversitesi

zet

Reklamcılık, doğası gereği bir ikna biçimi olarak bilgilendirmeye, konumlandırmaya, ikna etmeye, güçlendirmeye, farklılaştırmaya, bunun sonucunda ise ürün ve/veya hizmetleri satmaya çalışmaktır. Kültürel öğeler toplumdaki topluma değiştiğinden, reklam yapımcıları toplumların gelenek, görenek, inanç, algı ve beğenilerini dikkate alarak çeşitli reklam stratejileri geliştirmektedirler. Böylece toplumsal ve kültürel faktörler reklam stratejilerinin oluşmasında etken ge olmaktadır. Küresel bir bakış açısıyla düşünerek yerel hareket etmek, özellikle kültürün etkisinin yoğun olarak hissedildiği dönemlerde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu çalışmada, Göstergebilim kuramı çerçevesinde, ‘Neydi Olacağı’ serisinden “Hepimiz Neneme Daşındık” ile “Yeni Yılda Biz... 😊” isimli reklam filmleri çözümlenmiştir. Söz konusu çözümlleme Roland Barthes’in beş bölümlük “anlam sistemleri” üzerinden yapılmıştır. Bu anlam sistemleri şu şekildedir: Enigmatik Kod, Yan Anlamsal Kod, Eylemsel Kod, Sembolik Kod ve Kültürel Kod. Çalışmanın amacı, reklamlarda kültürel unsurların belirlenmesi, Kıbrıs kültüründe bahsi geçen reklamların hangi kültürel kodlara dayandırılarak sunulmaya çalışıldığını saptamak ve Kıbrıs kültürünün hangi göstergeler ile gösterildiğini, nasıl aktarıldığını saptamaktır. Araştırma sonucunda, Göstergebilimsel analizi yapılan bu reklam filmlerinden birinde biz-öteki kavramları üzerinden, rn Kıbrıs Trkne mal edilerek, bayram, gelenek ve görenekler de için içine katılarak, yani kültürel kodlar kullanılarak izleyiciye sunulduğu tespit edilirken, diğerinde ise farklı olanı farklılıklar ile sevmenin altı çizilmiştir. Her iki reklam filminde de birlik ve beraberlik kavramları ile Kıbrıs Türk kültürünün bağdaştırıldığı, aile ve komşuluk ilişkilerinin öneminin vurgulandığı, farklılıklara rağmen insan sevgisinin öneminin belirtildiği kodlar, Kıbrıs Türk toplum yapısı, Kıbrıs tarihi, kültürü, Kıbrıs Türk halkının yaşayış biçimlerinin sözel ve görüntüsel kodlarla yoğun bir şekilde gösterildiği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler

Göstergebilim, Roland Barthes, Reklam Filmi, Yeni Yılda Biz... 😊, Hepimiz Neneme Daşındık

* Gizem Canalp, İletişim ve Medya Çalışmaları, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağsa, KKTC. E-mail: gizem.canalp@emu.edu.tr [ORCID ID: 0000-0001-5634-7407]

The Use of Cultural Elements in Advertisements: Semiotic Analysis of “We all Moved into Grandma’s House” and “We in the New Year... 😊”

Gizem Canalp*

Eastern Mediterranean University

Abstract

By its very nature, advertising as a form of persuasion is to try to inform, position, persuade, strengthen, differentiate and, as a result, sell products and/or services. As cultural elements change from one culture to another, advertisers develop various advertising strategies that consider society's traditions, customs, beliefs, perceptions, and tastes. Therefore, societal and cultural elements are active factors in developing an advertising strategy. Acting customarily by thinking from a global perspective is often used, especially during periods when the influence of culture is felt intensely. In this study, two commercial films called “Hepimiz Neneme Daşındık” [We all Moved into Grandma’s House] and “Yeni Yılda Biz... 😊” [We in the Now Year... 😊] from ‘Neydi Olacağı’ [“That’s what happened”] group series were examined. The analysis was using the five codes of Barthes: Hermeneutic, Proairetic, Semantic, Symbolic, and Cultural. The study aims to find out what kinds of cultural elements are depicted in commercial films about Cypriot culture and how it has been represented. The study revealed that while one of the commercial films had been shown to the audience through self and other relationships, the product was appropriated for Turkish Cypriots by including religious festival celebrations, customs, and traditions. In other words, by using cultural codes, the other one highlights the love for others with their differences rather than self and others. It is found that Turkish Cypriot culture is associated with the notions of unity and solidarity in both commercial films; furthermore, the importance of family and neighbourhood are emphasised through the codes that highlight the importance of humanity, respect for diversity, history, and culture of Cyprus. Thus, the lifestyle of Turkish Cypriots is shown with verbal and visual codes densely.

Keywords

Semiotics, Roland Barthes, Advertising films, Hepimiz Neneme Daşındık, [We all Moved into Grandma’s House... 😊], Commercial Film

Giriş

Kıbrıs adasının tarihî geçmişi ve şu anki kültürel yapısı göz önünde bulundurulduğu zaman, kültürel anlamda incelenmesi gereken bir ada olduğu görülmektedir. Ada, konumu dolayısıyla eski çağlardan beridir pek çok medeniyetin dikkatini çekmesi sonucunda eski çağlardan günümüze birçok kültüre ve medeniyete ev sahipliği yapmış ve sosyo-kültürel yapısı bu bağlamda değişip yoğrularak bugünkü halini almıştır. Şu an ada nüfusu Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı Türkler yanı sıra, Ermeni, Latin ve Maronit gibi bazı azınlıklardan oluşmaktadır. Ada nüfusunun çoğunluğunu farklı dil, din ve etnik kökene sahip olan iki toplum oluşturmaktadır. Bunlar Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlardır. İki toplumun Kıbrıs adası üzerindeki 400 yıllık ortak yaşamı oldukça zengin bir halkbilimi/ folklor birikimi oluşturmuştur (An, 1999). Tarihsel olarak bakıldığı zaman adanın birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması kültürel çeşitliliği de beraberinde getirmiştir (Öze, 2015).

Dünyaya bir anlamlandırılmışlık sistemi olarak bakılırsa, esasında her şeyin bir göstergeden oluştuğunu anlamak çok da zor olmaz (Düz, 2017). Elden’in (2009) belirttiği üzere, dünya üzerindeki tüm canlılar karşısındaki diğer canlılar ile bir şekilde ses, hareket, işaret vb. şeyler kullanarak hayatlarını idame ettirmektedirler (Elden, 2009). göstergeler insanlığın var olduğu zamandan beri, bazı kültürler için farklı anlamlandırma ve algılama biçimleriyle, kişilerin yaşadıkları toplumları içerisinde yaşamalarını daha kolay hale getiren, diğer kişiler ile iletişim kurmalarına olanak sağlayan araçlardır (Agocuk, 2014). Göstergibilimin doğması göstergelere anlamların eklenme şekli ve göstergelerin bilimsel açıdan incelenmesi gerekliliği ile ortaya çıkmıştır (Çağlar, 2012, s. 2).

İnsanoğlu, karşılaştığı göstergeleri anlamlandırarak dünyayı algılamaktadır. Böylece günümüzde hemen hemen karşılaşılan her şey, kişilerin dünyayı anlamlandırma sürecine katkı sağlamaktadır. Genellikle gazete, televizyon ve radyo gibi iletişim araçları sayesinde başka kültürlerden de bir şeyler öğrenilmekte ve mevcut olan kültürel yapı içerisinde kabul görmektedir. Öze (2015)’nin bahsettiği gibi iletişim araçları tarafından yer verilen diğer ülkelere ait (İngiltere, Amerika ve Avrupa ülkeleri) ürün reklamları iletişim araçlarında ön plana çıkmış ve bunlar Kıbrıs Türk toplumunun sosyo-kültürel yapısı ve tüketim alışkanlıkları üzerinde etkili olmuştur. Reklamı yapılması planlanan ürünler aslında tek başlarına hiçbir anlam ifade etmezler. Anlam, kültür aracılığı ile oluşturulup hedef kitlelere reklamlar aracılığı ile yayılır. Önceleri sürekli başka kültürlerden bir şeylere maruz kalan Kıbrıs Türk toplumu “Neydi Olacağı” adıyla yayınlanan kısa reklam filmlerinde tamamen kendi günlük yaşamları, ya da kendi kültürlerine ait değerleri bulmaya başlamış ve bu reklam filmleri toplumda oldukça ilgi uyandırmıştır.

Göstergibilimsel reklam analizleri incelendiği zaman, televizyon reklamları üzerine birçok Göstergibilimsel analiz yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalardan bazıları siyasal reklamlarda işitsel ve görsel göstergelerin siyasal iletişim amaçlı olarak seçmen kitlede bırakmak istediği etkide, aracı olarak kullanılan dizgelerin ortaya konulmasını amaçlayan siyaset üzerine reklam analizi yaparken (Aydın, 2018), cinsiyet rolleri üzerine yapılan çalışmaların çok olduğu görülmektedir. Örneğin, son yıllarda toplumda değişen toplumsal cinsiyet anlayışının ve kadın

imgesinin, kadınlara yönelik reklamlara nasıl yansıdığını ortaya koyma (Aktaş, 2018), Çelikkız'ın toplumsal cinsiyet rolleri üzerine yapılan araştırma (Sarbay, 2015), ayrıca reklamda kız ve erkek çocukların toplumsal cinsiyet anlamında konumlandırılışını inceleyen (Kalan, 2010) başka bir araştırma daha literatürde yer almaktadır. Bunun yanı sıra reklamın "satma" işlevinin yanında toplumsal ilişkilerle ilgili işlevlere de sahip olduğu varsayımından hareketle, hibrit otomobil reklamlarının ne tür toplumsal işlevleri olduğu ve bu reklamlardaki anlamlandırma dizgelerinin işleyişini araştıran Boztepe'nin çalışması da Göstergebilimsel analize farklı bir örnek olarak literatürde yer almaktadır. Bunların yanında bazı çalışmalarda reklamlarda kültürel göstergelerin analizi yapılmıştır. Örneğin; kültürel ve dinî göstergelerin yoğun olarak kullanıldığı dönemlerden biri olan Ramazan ayında Coca-Cola'nın Türkiye'ye özgü reklam filmlerinde hangi kültürel öğeleri kullanarak yerelleştirmeyi sağladığını ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışma (Taşdelen ve Erdoğan, 2019) ile dilsel ve kültürel öğelerin, aynı zamanda hem göze hem de kulağa hitap eden Cola Turka reklamında nasıl kullanıldığının analiz edildiği reklam filmi de literatürde yer almaktadır (Sağlam ve Yüce, 2004). Reklam filmleri için Göstergebilimsel analizlerin önemli bir yere sahip olduğu tüm bu örneklerden de görülebilir.

Bu çalışmada ise görsel Göstergebilim kuramı çerçevesinde, 'Neydi Olacağı' serisinden "*Hepimiz Neneme Daşındık*" ile "*Yeni Yılda Biz... 😊*" isimli reklam filmleri çözümlenmiştir. Söz konusu çözümlenmeler Roland Barthes (2002)'in beş bölümlük "anlam sistemleri" üzerinden yapılmıştır. Çalışmanın amacı, reklamlarda kültürel unsurların belirlenmesi, Kıbrıs kültüründe bahsi geçen reklamların hangi kültürel kodlara dayandırılarak sunulmaya çalışıldığını, ve Kıbrıs kültürünün hangi göstergeler ile gösterildiğini, nasıl aktarıldığını saptamaktır. Çalışma Kuzey Kıbrıs'ta yapılan reklam filmleri üzerine Göstergebilimsel açıdan kültürel bağlamda yapılan ilk inceleme olmasından dolayı önemlidir. Reklam filmi analizi ile birlikte Kıbrıs Türk kültürünün de gözler önüne serildiği bir çalışma ortaya çıkmıştır.

Bulgu ve sonuçları desteklemek adına çalışmanın ilk kısmında Kıbrıs'ın tarihçesi ve kültürü kısa bir şekilde aktarılmış, sonrasında ise yöntem olarak kullanılan Göstergebilimin tarihinden çok kısa bahsedilerek Göstergebilim ve reklam üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci kısmında ise analiz için seçilen "*Hepimiz Neneme Daşındık*" ile "*Yeni Yılda Biz*" isimli reklam filmlerinin R. Barthes (2002)'in tüm anlatıların temelinde yatan yapıyı bulmak üzere ortaya koyduğu beş bölümlük "anlam sistemleri" üzerinden analizi yapılmış, en sonunda ise bulgular ve sonuç verilmiştir.

Kıbrıs'ın Kısa Tarihçesi ve Kültürü

Birçok uygarlık tarafından farklı şekillerde adlandırılan; Arapça'da "Kubrus"; batı dillerinde 'Cyprus, Cypre, Chypre, Gipro, Cypren'; Mısır ve Hitit kaynaklarında 'Alaşya', bazı Mısır kaynaklarında 'Asi'; Asurlarda 'Yatnana' veya 'Ya', İbranilerde ise 'Kittim' (Özmen ve Özmen, 2017; Alasya, 1964) olarak anılan Kıbrıs adası, Sicilya ve Sardunya'dan sonra Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır. An'ın (1999) da vurguladığı üzere Kıbrıs adası eski dünya kıtalarını (Asya, Avrupa ve Afrika) birbirine bağlayan bir konumda olduğu ve birçok medeniyetin odağı haline geldiğinden adanın çok eski bir uygarlığı, uzun ve çetrefilli bir tarihi vardır. Ada jeopolitik konumu, ayrıca Mısır ve

Doğu Akdeniz ticaret yolları üzerinde bulunması dolayısıyla, ilk çağlardan başlayarak önem kazanmıştır (Özmen ve Özmen, 2017) ve birçok medeniyeti cezbetmesi sonucunda, Kıbrıs adası adeta medeniyetlerin buluşma noktası olmuştur (Chrysafti, 2003). Bundan dolayı da Neolitik Dönem’den, bağımsızlığını kazandığı 1960 yılına kadar Kıbrıs adası birçok medeniyetin hakimiyetine girmiştir. Bu medeniyetler: Mikenliler, Mısırlılar, Hititler, Fenikeliler, Asurlular, Romalılar, Bizanslılar, Abbasi-Emevi Halifeliği, İngilizler, Fransızlar, Lüzinyanlar, Venedikliler, Osmanlılar ve son olarak da İngilizler’dir (Kadioğlu, 2010). Dolayısıyla Kıbrıs’ın kültür tarihine bakıldığı zaman, Kıbrıs kültürünün Neolitik Çağ’a kadar dayandığı görülmektedir. (An, 1999, s. 5). Adanın coğrafik konumundan dolayı birçok medeniyetin ilgi noktası olması, dolayısıyla birçok medeniyet tarafından işgal edilmesi, bunun sonucunda ise adaya farklı dönemlerde birçok din ve kültürün yerleşmesi tesadüf değildir. Başka bir deyişle ada Osmanlı İmparatorluğu yönetimine gelene kadar asırlarca çok çeşitli etnik grup ve kültürün etkisiyle harmanlanarak (An, 1999, s. 14), bugünkü halini almıştır.

Göstergebilim ve Kısa Tarihçesi

İngilizce’de semiotics, Fransızca da sémiotique ve Almandaca semiotik olarak bilinen Göstergebilim kelimesinin kökenine bakıldığı zaman Yunanca σημειωτικός kelimesinden geldiği, eski Yunanca’da “gösterge”, işaret anlamına geldiği görülmektedir (İlkdoğan, 2017). Barthes’in da deyimıyla “Göstergebilim” konusu, tözü ne olursa olsun, her türlü göstergeler dizgesidir” (Barthes, 1993).

Göstergebilim, asıl ilgi alanının merkezine “göstergeyi” koyan ve göstergeler ile göstergelerin nasıl çalıştığını araştıran bir bilim dalıdır (Sivas, 2012, s. 529). İletişim çalışmaları alanı adı altında incelendiği zaman Göstergebilimin, anlamın oluşturulmasına odaklanan, yapısalcı bir model olduğu görülmektedir ki bu da iletişimi bir süreç olarak ele alan doğrusal modellerden farklı bir model olduğunu göstermektedir (Sivas, 2012, s. 529).

Reklamlar ve Göstergebilim

İnsanlar başlarını nereye çevirirse çevirsinler, reklamlar her yerden karşlarına çıkar; evde, arabada seyahat edilirken dinlenen radyoda, cep telefonlarında, duvarlarda, sokaklarda, binalarda, televizyonlarda, gazetelerde, sosyal medya hesaplarında... Günümüzde insanlar adeta reklam bombardımanı altında yaşıyorlar. Bugün reklamlar, sadece ürün hakkında bilgilendirme yapmak yerine ürünleri bazı duygular ile eleştirip, popüler kültür aracılığıyla aldıkları simgeler aracılığıyla tanıtmaya yoluna başvurmaktadır. Reklamlar, adeta günlük hayatın içine nüfuz edip, toplumsal hayatı şekillendirmekte olan etkili iletişim araçlarıdır ve aynı zamanda da kültürel bir olgudur (Becan, 2012). Kısacası reklamlar, gündelik yaşam içinde mevcut olan nesnelere şekillendirerek, ürünleri tüketici için anlam ifade eden bir şekle getirmeye çalışır (Reşber, 2013). Bir reklam veya film çözümlemesi yapılacağı zaman ait olduğu kültürü, toplumun yapısını, değerlerini vb. şeyleri oldukça yakından tanımak ve incelemek gerekir. Çünkü reklamlar bir ürünü hedef kitleye tanıtmaya çalışırken genellikle bu bahsi geçen kültürel öğeleri kullanırlar (Olgundeniz ve Parsa, 2014). Reklamın amacına bakıldığı zaman,

çeşitli kitle iletişim araçlarının kullanılarak ürünlerin piyasadaki tüketici tarafından alınması yönünde bir ikna işlevi gördüğü söylenebilir (Becan, 2012, s. 38). Ürün reklamları, farklılık yaratmak amacıyla oluşturulmuş olan göstergeleri kullanarak diğerlerinden farklı olmak zorundadır. Ürünler arasında fark yaratmanın en önemli yolu da diğerlerinden farklı, yani ayırt edici olan bir görüntü bulmaktan geçer. Bir imge veya simge kullanarak reklamcı söyleyemeyeceği şeyi ima etme olanağı bulmaktadır (Reşber, 2013, s. 77) ve tam olarak bu noktada anlamların birbirine eklenerek nasıl üretildiğini ortaya çıkarmayı amaçlayan Göstergibilim, reklamların üretildiği süreci ortaya koyabilecek bir modeldir.

Gerçek amacı ürünü tanıtmak ve satın alınmasını sağlamak gibi görünen reklamlardaki, hedef kitlenin zihnine bu mesajların altında yatan gerçek anlamlar da yüklenmeye çalışılır (Becan, 2012, s. 40). Reklamı yapılacak olan ürünlerin bir başına anlamı yoktur. Diğer bir deyişle anlam üretmezler. Ancak ve ancak anlam kültür ile oluşturulur ve sonrasında da hedeflenen kitlelere reklamlar ile yayılır. Anlam oluşturma süreci ile metinlerdeki anlam derinliğinin nasıl geliştiğini anlayabilmek için Göstergibilim ilkeleri ve Göstergibilimsel çözümler oldukça önemli vasıtalar (Reşber, 2013, s. 80-83). Dolayısıyla, reklam çözümlerinde kullanılan yöntemler arasında en yaygın olanlardan biri de Göstergibilimdir. Bunun nedeni Göstergibilimin sadece anlamları değil, anlamlar ile birlikte kodları, yan anlam, düz anlam ve birçok çözüm yolunu sunuyor olmasıdır. Yani reklam çözümlenmesi yapılırken sıklıkla Göstergibilimden yararlanır (Kavukçu, 2013).

Televizyon reklamları açısından bakılacak olursa, sahnelerin hepsi bir gösterge içermektedir ve göstergeler gösteren ve gösterilen arasındaki gerçekliği anlamak için kullanılan bir anlamlandırma biçimidir. göstergeler açık bir şekilde görünmediğinden reklam filmlerine yönelik Göstergibilimsel bir çözümleme yapılmaktadır. Reklamlar açık olmayı hedeflemelerine ve buna yönelik dizge oluşturmalarına rağmen, göstergelerini belli etmezler. Yani, çözümleme yapılırken yorumlama yapılması gereken nokta bu bahsi geçen göstergelerin anlamlarıdır. Anlamsal yapının ortaya çıkarılmasında düz anlamları yorumlamak yeterli olmayacaktır. Bununla birlikte yan anlamlar göstergelerin içeriğinin zenginliğini gösterecektir. Dolayısıyla, reklamların hedef kitesine buz dağınının altında ne gibi anlamlar aktardığı en çok üzerinde durulan reklam çalışması araştırması konularından olmuştur. Tam olarak da bu noktada iletilen mesajın içeriğinin, yapısının ve deyiş biçimsel özelliklerinin, dilsel göstergelerinin incelemesini yapmak için Göstergibilimsel çözümlenmeye başvurulmaktadır (Becan, 2012, s. 40).

Yöntem

Bu çalışmanın yöntemi Göstergibilimsel çözümlenmedir. Bu çalışma için incelenecek olan reklam filmleri R. Barthes'ın (2002) tüm anlatıların temelinde yatan yapıyı bulmak üzere ortaya koyduğu beş bölümlük "anlam sistemleri" üzerinden analiz edilmiştir. Kodlar; "Bir toplum ve kültür içinde öğrenilen, toplum tarafından kabul edilmiş kuralları açıklayan, düzenlenmiş işaretlerden oluşan karmaşık sistemlerdir. Giyim tarzı, duruş, bakış, jestler, renkler, aydınlatma gibi her bir unsur kod olabilir. Kodlar anlamı oluşturup taşır ve kodların birimleri "göstergelerdir." (Tekvar, 2016). Barthes'ın kodlar sistemi filmlerdeki göstergeleri ve

göstergeleri oluşturan anlamlar sistemini okumak adına oldukça yararlıdır. Buradaki kodların tümü anlamlar sistemini açıklamaya ve altında yatan anlamların yüzeye çıkarılmasına olanak sağlar (Sünbül Olgundeniz ve Parsa, 2014, s. 99). Barthes'ın ortaya koyduğu bu kodlar şu şekilde sıralanabilir; 1. Enigmatik Kod (Hermeneutic – “Gerçeğin Sesi”), 2. Yan Anlamsal Kod (Semic Code [İmgesel Kod] – “Bireyin Sesi”), 3. Eylemsel Kod (Proairetic Code – Ampiriklerin Sesi), 4. Sembolik Kod (Symbolic Code – “Sembollerin Sesi”) ve 5. Kültürel Kod (Referential Code [Referans Kodu]– “Bilimin Sesi”) (Barthes, 2002).

1. Enigmatik Kod: Filmlerin tümünde senaristler tarafından bilerek gizemler kurulur, sonrasında çözülmeyi bekleyecek olan sorunlar ortaya atılır ve bazen sırlar ortaya konularak okuyucunun/izleyicinin ilgisini çekmek ve merak uyandırmak amaçlanır. Bu doğrultuda yapımcılar bir kısım bilgiyi başlangıçta verirken, bir kısmını vermeyi geciktirerek izleyiciyi kontrol altında tutmayı amaçlar (Sünbül Olgundeniz ve Parsa, 2014, s. 99). R. Barthes bu kod altında bir gizemin fark edilebileceği, ima edilebileceği, tanımlanabileceği, merak uyandırabileceği ve son olarak da ortaya çıkarılabileceği çeşitli öğeleri listelemektedir (Barthes, 2002). Kısacası bu kod, metnin içindeki gizemi, metnin içinde açıklanmamış olan ve okuyucu veya izleyici için merak uyandıran her bir öğeyi ifade etmektedir. Bu gizemler aracılığıyla okuyucu veya izleyicinin merak uyandırılarak, daha fazlasını bilme, genelden özele bazı sorular yöneltilecek daha fazla açıklama istemelerine neden olunmaktadır (Aleksandrovich, 2016). Kısacası oluşturulan gizemlerle okuyucu veya izleyici merak içinde tutulmaktadır.
2. Yan Anlamsal Kod: Bu kod bir grup karakter, yer veya obje tarafından gösterilen tek bir tematik grubu oluşturan göstergelerden oluşmaktadır. En küçük anlamlara sahip göstergeler hikâye aracılığıyla karakterlerin veya eylemlerin kalitesini artırır (Haybittle, 2015). Başka bir deyişle ortam ve karakterleri anlamlandırma konusunda işe yarayacak olan göstergeler bu kodda yer almaktadır. Bu kod izleyiciye üstü kapalı seslenişler ile filmin belli sahneleri veya karakterleri ile ilgili belli başlı duygu ve düşünceleri hissettiren, çağrışım yaptıran, aşıl原因 ve benimseten, bahsi geçen karakterler ile ilgili çıkarımlar yapılan sayısız göstergelere (jest ve mimikler, konuşmalar, kıyafetler, hareketler gibi) göndermede bulunur (Çebi ve Nacaroğlu, 2015). Bu göstergeler, basit ve herkes tarafından görülebilen göstergeler olmayabilir; ama tümünün altında yer alan gerçek karakterlerin gerçek bir dünya içerisinde, gerçek deneyimler yaşayan insanlar oldukları yanılsamasını oluşturan bilgi parçalarından meydana gelir ve bunlar filmin gerçekliğini artırarak izleyicinin de içine dahil edilebileceği bir dünya yaratır (Tuğan, 2017).
3. Eylemsel Kod: ‘Eylemlerin ve davranışın kodu’ olarak bilinen bu kod doğrudan soruları sormadan bir eylem teması oluşturur (Haybittle, 2015, s. 37-38). Başka bir deyişle, anlatının meydana geldiği eylemlere (büyük (makro) ya da küçük (mikro) ait olan göstergelerden söz eder (Sünbül Olgundeniz ve Parsa, 2014, s. 99). Eylem kodları seyirciye başka bir şey gösterip, başka bir şey anlatmaktadır (Çebi ve Nacaroğlu, 2015, s. 24).

4. Sembolik Kod: Bu kod hikâyedeki birincil anlamında kullanılmayan, ancak çağrışım yaparak, antitezlerle, yerine koyma yoluyla, veya değişkenlikle metaforik olarak veya kavramsal olarak mecazi seviyedeki detayları belirtmektedir (Haybittle, 2015, s. 38). Birbirleriyle zıtlık içerisinde olan düşünce veya nesnelere metnin içerisinde antitez şeklinde işlenmiştir. Barthes (2002) bunları şu şekilde sıralar; iyi/kötü, hayat/ölüm gibi sonsuza kadar uzatılabilecek olan bu listede önemli olan şey izleyicinin filmi bu ikili karşıtlıklarla anlamlandırabilmesi ve filmin ne anlama geldiğini ne olduğunu anlayabilmek için bu koda duyduğu ihtiyaçtır (Çebi ve Nacaroğlu, 2015, s. 24). Bu karşıtlıklardan değerler ve inançlara has kültürel kodlar doğmaktadır (Olgundeniz ve Parsa, 2014, s. 99). Bu karşıtlıklar değerler hiyerarşisini ima etmektedir. Bir reklam filminin karakterlerine sempati duyulduğu noktada onun temsil ettiği değerler de onaylanmış ve desteklenmiş olmaktadır (Çebi ve Nacaroğlu, 2015, s. 24).
5. Kültürel Kod: Bunlar, bilimden veya bilgelikten alıntılardır; bu kodları belirlerken, onların bağdaştırıldıkları kültürü kurmaya ya da yapılandırmaya kadar bahsi geçen bilgi türünü (fiziksel, fizyolojik, tıbbi, ruhbilimsel, yazınsal, tarihsel vb.) belirtmekle yetinilecektir (Barthes, 2002, s. 20). Kültürel kodlar ve gelenekler aracılığıyla, belirli bir topluluğun sahip olduğu bilgiyi temsil eder. Ayrıca, bir filmin önceden bilinen ve belli bir kültür üzerinden kodlanmış olan şeylere yapılan göndermeleri de bu kod içerisinde yer almaktadır (Çebi ve Nacaroğlu, 2015, s. 24). Bir filmin anlattığı fikirler (evlilik, psikoloji, hukuk, siyaset vb.) bir referans sistemi olarak görev yapmaktadır (Sünbül Olgundeniz ve Parsa, 2014, s. 99). Filmin anlatmaya çalıştığı şeyi anlayabilmek için inandırıcı olmasa bile bu fikirler referans sistemi olarak işlemektedir (Çebi ve Nacaroğlu, 2015, s. 24).

Reklam Filmlerinin Çözülmesi

“Neydi olacağı” adı altında yayınlanan, Kıbrıslı Türklerin kültürlerini, aile yapılarını, sosyal yaşantılarını özellikle mizahi bir şekilde konu olan kısa reklam filmleri, kısa bir sürede tıklanma rekorları kırmaya başlayarak, bazı yerel televizyon kanallarında yayınlanmıştır. Bu reklam filmleri genellikle herkesin kendini içinde bulabileceği tarzda olayları konu almış ve filmlerde toplumun içinden, çevreden veya ailenin içinden karakterler seçilerek özellikle seyreden herkesin kendini de bulabileceği hikâye kurguları yapılmıştır. Bu çalışmada 20 Ağustos 2018 yılında yayınlanan ve en fazla izlenme / tıklanma oranına (246 bin görüntüleme, 2020 Mayıs) sahip olan “*Hepimiz Neneme Daşındık*” reklam filmi ile “*Yeni Yılda Biz...*” (25 bin görüntüleme, 2020 Mayıs) isimli reklam filmi Göstergibilimsel bakımdan incelenmiştir.

“Hepimiz Neneme Daşındık” Reklam Filminin Künyesi:

Yayın yılı: 2018

Kuruluş: Koop

Süre: 4 dk. 46 sn.

Yayın web adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=lxQkc8VTg9Y>

Filmin Özeti: Film mizahi bir şekilde oyuncuların bazılarının, dövizin artması ile ilgili cümlelerinin parça parça birleştirilmesi ile başlar. Önceden apartman dairesine sahip olan genç çift, yeni bir yer evi alma hayali ile onu satar ve kredi alarak yeni bir ev alır. Kızın annesi de onlara yakın olabilmek için aynı şeyi yapar. Sonrasında her iki aile borç batağına saplanıp borçlarını ödeyemez hale gelir ve kendi evlerini kiraya verip doğrudan büyüklerinin yanına, köye taşınmaya karar verirler. Damadın annesi de destek olmak amacıyla evini kiraya verip, onlarla köye taşınır. Şehirde köye taşınan grup ilk başlarda bayağı uyum sorunu yaşarlar. Bunun nedeni alıştıkları ortamın tamamen dışında bir ortamda yaşamaya başlamalarıdır. Dolayısıyla sürekli her şeye söylenme halindedirler. Sonrasında bayram kutlaması için bütün aile bir araya gelirler. Bayram sofrasında bulunan her şey kendi ürünleridir; Koop hellim ve Koop ürünleri hariç... Gençler neden hellimi ve süt ürünlerini de kendilerinin yapmadığını sorgulayınca, yaşlı nesil “O zaten bizim, 60 yıl öncesinde kurduk” der, herkes bir mutluluk ve memnuniyet hali içerisinde.

Enigmatik Kod: Reklam filminde merak uyandıran nokta, döviz krizinden dolayı borç batağına saplanan gençlerin ne olacağıdır. Filmin açılış sahnesi “dördü beş oldu, beş oldu yedi oldu, yediydi dokuz oldu” şeklinde başlar. Abartılı bir şekilde o günlerde ülkede yaşanan döviz krizinden bahsedilerek filme başlanır. Reklam filminin ana temaları döviz krizi ve borçtur. Film, 20 Ağustos 2018’de yayınlanmıştır. Reklam filminin tam olarak döviz krizinin yaşandığı ayın sonunda yayınlanmış olması ve kriz sonrasında Türkiye’de (Arıoğlu, 2018) ve Kıbrıs’ta en çok konuşulan konulardan birinin bu kriz olması nedeniyle insanların büyük çoğunluğunda döviz üzerinden alınan kredilerin nasıl ödeneceği kaygısı olan bu dönemde, bu ana temaları kullanarak bir hikâye yaratılması dikkat çekmektedir. Tam olarak bu noktada “storytelling”, yani hikâyeleştirme reklam tekniğinin kullanıldığını görüyoruz. Hikâyeler ile sıradan olan olaylar bile sıra dışı yapılabilmekte ve yaratılan hikâyeler adeta insanoğlunun kafasına kazınmaktadır (Seyfi ve Soydaş Uzunçarşılı, 2014; Aytemur, 2012). Hikâye anlatımı oldukça etkili bir iletişim biçimidir ve amacı hedef kitle ile paydaşlar arasında duygusal bir bağ oluşturma yoluyla, ilişkileri güçlendirip akılda kalıcılığı sağlamaktır (Küçükşarap, 2018). Başka bir deyişle bize hikâyeyi benimsetmek amaçlanmaktadır. Böylece, markalar tarafından hikâyeler anlatıldıkça, markanın tüketicilerle kurduğu bağ güçlenir. Bu nedenle, Kıbrıslıların büyük bir çoğunluğunun içinde bulunduğu durum bu reklam filminin hikâyesidir. Bu şekilde insanlar kendi hayatlarından bir kesiti, kolaylıkla bu reklam filminin ilk sahnelerinde yakalayacaklarından, hikâye onlar için oldukça cezbedici bir hale gelecek ve soluksuz bir şekilde devamını izleme isteği içerisinde olacaklardır.

Yan Anlamsal Kod: Daha önce de bahsedildiği üzere Barthes’in yan anlamsal kodunda kişilerin kıyafetleri, hareketleri, jest ve mimikleri olayın geçtiği bağlam ve ortam üzerinden izleyiciye/okuyucuya yan anlamsal bilgiler verirler. Bu göz önünde bulundurulduğu zaman kişilerin şehirde giydikleri kıyafet tarzı ile köyde giydikleri kıyafet tarzının farklı olması, yani sosyal yaşam kodlarına uygun olarak giydirilmiş olmaları dikkat çeker. Ellerinde bavullarıyla köye gidiş sahnesinde herkes modern bir şekilde giyinmiştir. Ertesi gün ise herkes daha eski, sade kıyafetler ve ayakkabılar ya da terlikler giyerek tamamen köy yaşamına uygun bir tarzdadır. Örneğin, köye gitmeden önce genç kız modern bir elbise, ayakkabı giyip çanta takarken; köyde

eski, bol kıyafetler ve kendisi için büyük olan erkek terliği giymiştir.

Ortama bakılacak olursa, özellikle köy sahnelerinde tavuk ve diğer hayvanlar gibi doğal köy ortamında geçen sahnelerin oldukça fazla olduğu görülüyor. Bu ortamlar göz önüne alındığı zaman, bunların gerçek yaşamda var olan sosyal kodlar olduğunu söyleyebiliriz.

Eylemsel Kodlar: Reklam filminin köye gidilen sahnesinden sonra her şeyin kadın-erkek rollerine göre ayrıldığı görülmektedir. Mesela, iş bölümü yapılacağı zaman erkekler bahçede çalışmaya giderken, kadınlar ev işleri, mutfak ortamı veya hayvanlar ile ilgilenmektedir. Buna ek olarak erkekler evin damında uyurken kadınların tümünün bir odada uyuduğu da dikkat çekmektedir. Ayrıca, son sahne olan yaşlı kadının kocasının ağzına peynir koyduğu sahne de oldukça dikkat çekicidir. Adeta kadın erkeği kendi elleriyle beslemektedir. Bu sahneler yıllardır oluşturulan cinsiyet kodlarının kendini tekrarlaması olarak tabir edilebilir. Kadın yuvayı kurar, kadın erkeği besler; erkek ise çalışarak eve ekmeğe getirir gibi cinsiyetçi söylemler ile uyuşmaktadır. Özellikle mutfakta sürekli kadınlar vardır, hamur açıp yemek yapmaktadırlar, bununla birlikte erkekler tüketilecek ürünler için hasat yapıp kadınlara götürmektedir. Sürekli tekrar eden cinsiyet rolleri bu reklam filminde yer almaktadır.

Borç batağına saplanan genç çift ve anne babası çareyi hemen evi kiralayarak büyüklerinin yanına taşınmakta bulmuştur. Burada dikkat çeken bir diğer nokta ise Kıbrıslı Türklerin aile koruyuculuğudur. Anne-baba kendi düzenini evlatları için kolaylıkla bozup onlara her türlü desteği vermektedir. Bunun yanı sıra nene-dede de tüm aile bireylerine evlerini açarak onlara destek sağlamaktadır. Bunlara ek olarak, reklam filminde yaşlı kadının, kullanılan ürünü sahiplenmesi ve ürünle arasındaki duygusal bağ, ürünü aile ile ilişkilendirmesi, ürüne toplum / izleyici gözünde değer kazandırmaktadır. Millî duygular da eklenerek ürün topluma mal edilmektedir.

Sembolik Kodlar: Bu reklam filmi geniş aile yapısını ele alırken, öte yandan değerler, komşuluk, mutluluk gibi konuları da işlemektedir. Sembolik kodlar düşünüldüğü zaman, filmde ortaya çıkan zıtlıklar şu şekildedir:

Tablo 1 Reklam Filmindeki İkili Karşıtlıklar

Yeni	Eski
Şehir	Köy
Kaynana	Gelin
Yaşlı nesil	Genç nesil
Modern	Geleneksel
Görkemli Yaşam	Mütevazı Yaşam

Reklam filmindeki zıtlıklara bakılacak olunursa sürekli bir yeni/ eski çatışması, yaşlı nesil/ genç nesil çatışması ve bunlara ek olarak şehir ve köy çatışması görülmektedir. Bunlara ek olarak da kaynana ve gelin arasındaki tatlı çekişmeye yer verilmiştir. Karakterler modern yaşamlarını bırakarak geleneksel köy yaşamına dönmüşler ve en sonunda aslında bu geleneksel köy yaşamına dönüşün onları mutlu ettiği de vurgulanmıştır. Görkemli şehir yaşantısının ardından mütevazı köy yaşamıyla hayatlarını devam ettiren üç aile reklam filmine konu edilmiştir. Reklam

filminde verilen mesaj eskiye dönme olarak tanımlanabilir. Çünkü sürekli eski-yeni, şehir-köy, yeni kuşak-eski kuşak zıtlıklarıyla reklam filminin hikâyesi kurgulanmıştır.

“*Geleneksel ve Modern Kavramlar Açısından MNG Kargo, Astrodon Adam Reklam Filmi'nin Göstergibilimsel Çözümlemesi*” örneğinde, reklam filmi geleneksel ve modern çekici kavramlar açısından incelenmiş, bu inceleme neticesinde reklamda modernite ve gelenekselliğin sentezlenmiş olduğu ve manevi duygulara yer verilerek toplum üzerinde sempatik bir algı kazandığı çözümlenmiştir. Modernlik günümüze ait olanı anlatırken, modern insanın yaşam alanı kasabalara veya köylere göre daha büyük ve gelişmiş olan kentler olarak gösterilmektedir. Kentler ekonominin merkezi olup, ekonomik alandaki çeşitlilik bireyler arasındaki ilişkileri güçsüzleştirmektedir. Köy, kasaba gibi ekonomisi daha küçük yerlerde bu durum söz konusu değildir. Duyguların ve iletişimin azaldığı kent yaşamlarında duygu ve iletişimin bir araya getirildiği bu reklam önemli bir yer tutmaktadır. Bu reklamda üç teyzenin birbiriyle olan organik dayanışması, kentli çocuğun gelip bu ilişkiye dahil olup MNG Kargo'ya yönelmesi modernliğin içinde süregelen gelenekselliğe vurgu yapmaktadır.

Kültürel Kod: Bu reklam filmindeki kültürel kodlar değerlendirilecek olursa, kültürel kod olarak aile kurumu, gelenek ve görenekler olacak şekilde referans sistemi oluşturulduğu söylenebilir. Kıbrıs Türk geleneğinde yaygın olan aile yapısı çekirdek ailedir ve apartman kültürü çok yaygın değildir. Apartman hayatından kaçmaya çalışan genç çift dövizin fırlamasıyla borç batağına saplanır ve tüm hikâye bu şekilde başlar. Bu sahnede Kıbrıslı Türklerin ev yaşantısına ait olan kültürel göstergeler görülebilir. Bununla birlikte aslında alışlagelmiş kültürün dışına çıkılarak çekirdek aile yapısından geniş aile yapısına geçiş olur ve sonrasındaki sahnelerde yaşanan çatışmalardan da aslında Kıbrıslı Türklerin aile yapısının geniş aile değil, çekirdek aile olduğu kültürel koduna çıkarım yapılabilmektedir. Bunlara ek olarak bu reklam filminde Kıbrıslı Türklerin köy yaşamı kültürlerinden de oldukça çok göstergeler bulunmaktadır. Buna, yazın evin damında yatılması, evin kapılarının pencerelerinin açık bırakılması, ev bahçesinde tavuklar olması, bahçede kendi mahsulünün yetiştirilmesi gibi örnekler verilebilir. Ayrıca, borçlar nedeniyle zorda olan aileye atalarının kucak açması da Kıbrıslı Türklerdeki korumacı aile yapısının bir göstergesidir. Hiçbir şekilde onları geri çevirmeyip, kabul edip, her şeylerini onlarla paylaşmaya hazır olan bir nene ve dede ile kendi evini de onlara destek amaçlı kiraya veren bir anne, tam olarak Kıbrıslı Türklerin sahiplenici ve her koşulda koruyucu olan aile yapısını yansıtmaktadır. Kıbrıslı Türklerin toplum olarak en güçlü yanlarından biri de aile ve komşu bağlarıdır. Filmde açık bir şekilde bunlar yansıtılmıştır. Örneğin, son sahnede tartıştıkları komşuları bayram sofrasındadır. Çünkü aralarındaki bağ sağlam bir bağdır ve komşular, komşuluk ilişkileri oldukça önemli şeylerdir. Buna ek olarak reklam filminin içinde ataerkil kodlar da bulunmaktadır; bunlar ev içi işlerin kadında toplanması ve erkeklerin bahçe işlerinde olması şeklinde örneklenebilir. Geniş bir şekilde kurgulanan aile hayatı mutlu, huzurlu ve güvenli bir ortamda temsil edilmiştir (Yalçın, 2018). Daha önce yapılan Göstergibilimsel reklam analizlerinden kültürel kod çözümlemesine örnek verilecek olunursa;

‘Reklam filmlerinde Kültürel Kodların Kullanımı: Coca-Cola Örneği’ makalesinde,

kullanılan kodların büyük bir bölümünün Türk kültürüne özgü gelenek, görenek ve değerler sisteminin bir yansıması olduğu vurgulanmıştır (Taşdelen ve Erdoğan, Z. S., 2019). Ayrıca kültürel kodların Coca-Cola ile birleştirilerek Türk kültürü ile kaynaşmış ve o kültüre dahil edilmiş bir ürün olduğu vurgusunun yapıldığı sonucuna varılmıştır. Ramazan ayı, oruç tutma gibi dinî davranışlara yer verilen reklamda Türk kültürün özeline giren dinî ritüeller aracılığıyla, Coca-Cola'nın bu ritüellerin bir parçası olduğu izlenimini yaratmayı amaçlar ve reklam filminde yer alan tüm kültürel kodları bir şekilde Coca-Cola ile kaynaştırılarak, iç içe sunulmaktadır. Bunun nedeni küresel pazar içerisinde yerel değerlere verilen önemin satışlar ve pazar payını arttırmadaki gücünden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, Coca-Cola ürününe kültürel kodlar arasında sıklıkla yer verilmesi ile ürünün bu ilişki içerisinde kültürel bir kod olarak yer edinmeye çalıştığı da gözlenmektedir (Künüçen ve Temel, 2007).

“Yeni Yılda Biz... 😊” Reklam Filminin Künyesi:

Yayın yılı: 2020

Kuruluş: Englishhouse, Önder Fahrioğlu

Süre: 6 dk. 46 sn.

Yayın web adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=fhLOi3xYMXo>

Filmin Özeti: Reklam filmi 30 Aralık 1929 yılında, bir sınıf ortamında, alfabe devriminden sonra İngiliz sömürgesi altındaki Kıbrıs adasında, Kıbrıslı Türklerin de yeni Türk alfabesine geçme kararı aldığı sırada ilkokul 1. sınıf öğrencisi olan hikâye anlatıcısının ilk kompozisyon ödevinin verilmesi sahnesiyle başlar. Çocuk alfabeyi yeni öğrenmeye başladığından, önceleri kompozisyonu yazıp yazamayacağı konusunda oldukça tereddüt etmektedir. Ancak sonradan öğretmeninin ona karşı olan inançlı tutumu, sevgi dolu yaklaşımı, teşviki ve desteğiyle “Yeni Yıl Günü” konulu kompozisyonu yazmak için işe koyulur. Ermeni, Rum, Türk, İngiliz ve Maronit tüm komşular ile renkli mahallelerinde yeni yıl gününde neler yaptıkları, tatlı kavgaları hep kompozisyona konu edilir. Çocuk öğretmeninden aldığı destekle oldukça başarılı bir şekilde kompozisyon ödevini tamamlar ve yeni yıldan aldığı tek dersin sevgi olduğunu, her şeyin bir çocuğu sevmek ile ortaya çıktığını ve tüm dillerin ancak ve ancak sevgi ile öğretilebileceğini vurgular.

Enigmatik Kod: Reklam filminin konusu yukarıda bahsedildiği gibi alfabeyi yeni öğrenen çocuğun aldığı ilk kompozisyon ödevidir. Filmin ilk başlarında çocukta bir kaygı gözlemlenmektedir. Reklam filminin ana teması farklılıklara rağmen hoşgörü ve sevgidir. Bu reklam filminde de tıpkı diğerinde olduğu gibi ‘hikâyeleştirme’ kullanıldığı, böylelikle hedef kitle ile paydaşlar arasında görülür duygusal bir bağ oluşturulup akılda kalıcılık sağlanacaktır. Hikâye hedef kitle tarafından benimsendiği an, izleyici ile markanın bağı güçlenecektir. Her insanın çocukluk döneminde yaşadığı alfabe öğrenimi ve kaygı durumu hikâyenin ilk sahnelerinde gösterilerek izleyicinin hikâyede kendilerinden birer parça bulmaları sağlanmıştır. İzleyicinin kendinden bir parça bulduğu hikâye oldukça cezbedici bir hale gelecek ve merak uyandırdığı için soluksuzca devamını izleme isteği içerisinde olacaklardır.

Yananlamsal Kod: Yananlamsal kod bakımından güçlü olan bu reklam filminde karakterlerin buldukları dönem içerisinde temsil ettikleri etnik grubun kılık ve kıyafet tarzına uygun giyindikleri görölmektedir. Buna ek olarak her birinin yeni yıl için kendi kültürüne has yemeği hazırladığı da gözden kaçmaz. Karakterler hem buldukları yılı temsil eden hem de temsil ettikleri kültüre ait kıyafetler giymekte, o kültüre ait yiyecekler ile temsil edilmektedir. Hikâye anlatıcısı Mustafa'nın okul kıyafetleri de bulunduğu döneme işaret etmektedir.

Eylemsel Kodlar: Diğer reklam filminde olduğu gibi bu reklam filminde de her şeyin kadın erkek rollerine göre ayrıldığı görölmektedir. Kadınlar yemek yapmak vb. işlerle meşgulken, erkekler tamircilik, kahvecilik vb. gibi işler ile meşguldür. Ermeni komşuları gösterirken kadın karakterin erkeği kendi elleriyle yedirdiği de görölmektedir. Kahvede hep erkekler vardır. Maronit olan komşularda ise erkek karakterin kadın karakterin yeni yıl için yaptığı yiyecekten şikayetçi olduğu görölmektedir.

Sembolik Kodlar: Bu reklam filmi 1929 yılında bir çocuğun kompozisyon ödevini hikâye ederken, öte yandan kültürel değerler, komşuluk, paylaşım ve mutluluk gibi konular da işlenmiştir. Kıbrıs adasındaki İngiliz sömürge döneminde geçen konu farklı kültür ve ırklardan gelmelerine rağmen anlayış, saygı ve uyum içerisinde yaşayan insanları göstermektedir. Diğer reklam filminde sürekli eski-yeni, köy-şehir, modern-geleneksel vb. zıtlıklar yer alırken, bu reklam filminde sadece eşler arasında bir zıtlık, didişme yaşandığı görölmektedir. Onun haricinde herhangi bir zıtlık saptanmamıştır.

Kültürel Kod: Bu reklam filmindeki kültürel kodlara bakılacak olursa, kültürel kod olarak aile, komşuculuk, gelenek ve görenekler olacak şekilde referans sistemi oluşturulduğu söylenebilir. Eski dönemlerde farklı kültür, din ve dilden insanlar bazı bölgelerde hep birlikte, birbirlerinin gelenek ve göreneklerine saygı duyarak yaşamaktaydı. Daha önceki çalışmalarda da durum “yirminci yüzyılın başlangıcına kadar Kıbrıs halkı hep birlikte yaşıyordu” (Hadjipavlou, 2006) şeklinde ifadelerle not edilmiştir. Üstelik bazı köyler karmaydı ve ortak bir tarih paylaşıyordu. Karma köylerde farklı etnik kökenden insanlar komşuydu ve o dönemde birlik ve beraberlik vardı. Genelde Müslüman ile Müslüman olmayanın evlenmesine pek izin verilmezdi ama birbirlerinin etkinliklerinde (düğünler, dinî etkinlikler, festivaller vb.) yer alıyordular (Dietzel ve Makrides, 2009). Bu da birbirlerine karşı ne kadar saygı dolu olduklarını gösterir. Bu reklam filminde de o döneme ait kültürel kodlar muhteşem bir şekilde aktarılmıştır. Herkesin yaptığı yiyeceği birbiriyle paylaşması, komşularını düşünmesi, özellikle de “komşum aç yatırırken tok yatan bizden değildir” sözü o zamanlardan günümüze kadar gelen bir sözdür ve komşulara, ondan da önemlisi insana olan sevgi ve saygının göstergesi olarak kabul edilebilir. Her iki reklam filminde de Kıbrıslı Türklerin toplum olarak en güçlü yanlarından biri olan aile ve komşu bağlarına yer verilmiş ve her iki filmde açık bir şekilde bunlar yansıtılmıştır. Örneğin, her iki filmin de son sahnelerinde komşuları ile birlikte sofradadırlar. Çünkü aralarındaki bağ sağlam bir bağıdır ve komşuları her kim olursa olsun, komşuluk ilişkileri oldukça önemlidir. ‘Hepimiz Neneme Daşındık’ reklam filminde Kıbrıs Türk gelenek ve görenekleri yansıtılırken, ‘Yeni Yıldı Biz... ☺’ isimli reklam filminde ise İngiliz sömürge döneminde adada yaşayan tüm etnik

grupların gelenek ve göreneklerine yer verilmiştir. Kıbrıs adasının çok kültürlülüğü ve insanlara hoşgörülü olması bu reklam filmindeki kültürel kodlarla aktarılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Kuzey Kıbrıs'ta faaliyet gösteren iki farklı ticari kuruluş için 'Neydi Olacağı' ekibi tarafından hazırlanan reklam filmleri kültürel unsurların reklam filmlerinde kullanımı bakımından analiz edilmiştir. 'Hepimiz Neneme Daşındık' isimli reklam filmi en özet haliyle kendinden farklı olanı yok sayma göstergesi olan ötekilik kavramı, bireysel anlamda 'ben'den, toplumsal anlamda ise 'biz'den olmayan ötekileştirme kodları üzerine kurulmuştur. Bireylerin kendilerini algılayıp, konumlandığı ve aidiyet hissettiği yere göre 'ötekiler' değişkenlik göstermektedir (Torun, 2015). Marx'ın da ifade ettiği üzere "İnsan kendi kendisinin karşısında iken, onun karşısında olan ötekidir." (Marx, 1993). Sürekli her şeyi kendilerinin ürettiği vurgulanan reklam filminde, Koop ticari markasının 60 yıllık geçmişi vurgulanarak, "biz" ve "öteki" üzerinden ürün Kıbrıs Türküne mal edilerek, toplumun milliyetçi duyguları kullanılarak, milliyetçilik duygusu için içine katılarak, ticari marka ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Burada aslında sadece bir ürün değil, ticari marka ön plana çıkarılmıştır. "Hellim zaten **bizim**, 60 yıl önce **biz** gurdük. Kooperatif, Koop Hellim... **Bizim** üretimimiz. **Ürettiğimiz** hellime sahip çıkacayık, **yoğurdumuza, südümüze sahip çıkacayık**. Üredirsanız yaparsanız var olursunuz. Sade tükedirsanız böyle borca batarsınız." Filmin son sahnesinde geçen bu konuşma tüm reklam filmine konu olan toplumun içinde bulunduğu zorlu mali koşulların aslında kendi yerel üretimine sahip çıkmamasından kaynaklandığı ima edilmiştir. "Yeni Yılda Biz... 😊" isimli reklam filmi ise bunun tersine ben-öteki kavramı yerine farklılıklara rağmen birlik ve beraberlik, farklılıklara rağmen hoşgörü ve sevgi kavramları üzerine kurulmuştur. Bir eğitim kurumunun reklam filmi olduğu hikâyenin sonunda, tüm ulus ve kültürlerden insanların birbirinin farklılıklarına hoşgörü ve sevgi ile karşıladıklarını ve kabul ettiklerini, en büyük zenginliğin farklılık, birbirlerine karşı olan sevgilerinin olduğunu ve yeni yıldan yegâne dileğinin tüm dünyada da sevgi, saygı göstermeleri ve bu şekilde kucaklamaları olduğunu, küçücük mahallede bunu başarabildilerse, tüm dünyanın da bunu başarabileceğini gösterir. Sevginin aslında tüm insanlığın ortak dili olduğu ve her şeyin bir çocuğu sevmekle başladığını, tüm dillerin de sadece sevgi ile öğretilebileceği vurgulanır. Bu noktada reklamın yapıldığı dil okuluna işaret edilir.

"Hepimiz Neneme Daşındık" reklam filminin çekildiği dönem ile (döviz kurlarının yükselmesiyle yaşanan krizi) hikâyenin konusunun tam anlamıyla oturtulduğu bu reklam filminde, marka Kıbrıslı Türklerin kendi mahsulü gibi gösterilmiş ve biz-öteki zıtlığı ile topluma mal edilmiştir. Filmin başkarakterleri sempati duyulan kişiler olduğundan, Çebi ve Nacaroğlu'nun (2015) da belirttiği üzere sempati duyulduğu anda onun temsil ettiği değerler de izleyici tarafından onaylanmış ve desteklenmiş olacaktır (Çebi ve Nacaroğlu, 2015, s. 24). Her iki filmde de sempati duyulan bu karakterlerin rol aldığı görülmektedir. Daha önceden verilen *Coca-Cola* örneğinde olduğu gibi kültürel kodlar, gelenek ve görenekler ürün ile birleştirilmiş ve ürün kültüre dahil edilmiştir. Bunun sebebi kültürel pazar içerisinde yerel değerlere verilen önemin satışları artırmasıdır (Künüçen ve Temel, 2007). Ayrıca diğer bir

örnekte olduğu gibi, reklam filmi geleneksellik ve modernlik olarak ele alındığında ailelerin gelenekselden kaçmaya çalışırken ekonomik sistemin içine düştükleri ve aslında içten içe geleneksele duyulan bir özlem gösterildiği söylenebilir. Diğer reklam örneğinde olduğu gibi bu modernite ve gelenekselliğin sentezlenmesi ve manevi duygulara verilen yer, toplum üzerinde sempatik bir algı kazanmıştır (Yalçın, 2018). Aynı şekilde Türk milletinin duygusal yapısı ve milliyetçi duygulara olan hassaslığı da “*Hepimiz Neneme Daşındık*” isimli filmde ürün topluma/milliete mal edilerek kullanılmıştır. Yalçın’ın (2008) de dediği gibi tüketicinin hassas noktasına değinilmesi onları daha kolay etki altına almayı sağlayacaktır.

Çözümleme sonucunda elde edilen bulgulara göre, her iki reklam filminde de birlik ve beraberlik kavramları ile Kıbrıs Türk kültürünün bağdaştırıldığı, aile ve komşuluk ilişkilerinin öneminin vurgulandığı, farklılıklara rağmen insan sevgisinin öneminin vurgulandığı kodlar, Kıbrıs Türk toplum yapısı, Kıbrıs tarihi, kültürü, Kıbrıs Türk halkının yaşayış biçimleri, sözel ve görüntüsel kodlarla yoğun bir şekilde aktarılmıştır. Dolayısıyla, reklam filmlerine kültürel bağlamda bakıldığında her iki filmde de Kıbrıs kültürünün çok güzel bir şekilde yansıtıldığını görebiliriz. Aile yapısı, lehçeleri, Kıbrıslı Türklerin birbirleri ile olan iletişimi, eşlerin atışması, değer yargıları, gelenekler ve görenekler, din, dil fark etmeksizin farklılıklara olan saygı, sevgi ve hoşgörü reklam filmlerinin kısalığına rağmen çok güzel bir şekilde yansıtılabilmıştir.

Sonuç olarak, Göstergebilimsel çözümleme kapsamında ele alınan bu reklam filmlerinin konusu, içinde barındırdığı kodlar ve göstergeler ile mesajı iletme şekli daha önce Kıbrıslı Türklerin hep Avrupai reklam filmlerine maruz kaldığı düşünülecek olursa, filmlerin işlenişi ve reklamın kültürel kodlara dayandırılarak sunulması bakımından oldukça dikkat çekicidir.

Kaynakça

- Agocuk, P. (2014). Amarcord Filmi Özelinde Göstergebilimsel Film Çözümlemesi ve Anlamlandırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (31), 7-18.
- Akerson, F. (2005). *Göstergebilime Giriş*. İstanbul: Multilingual.
- Aktaş, P. Ü. (2018). Reflection of Changes in Social Gender on Advertisements: A Semiotic View on Advertisements for Women. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (3), 87-101.
- Aleksandrovich, M. (2016). Psychology of Dance: Barthes’ Ideas and Semiotics of Dance. *European Humanities Studies: State and Society*, 4 (1), 4-19.
- An, A. (1999). Tarihsel-Etnolojik Açıdan Kıbrıs Kültürünün Kökenleri. *İçinde A. An, Kıbrıs Türk Kültürü Üzerine Yazılar*. Lefkoşa: Kıvılcım Yayınları, 5-13.
- Arıoğlu, O. (2018). *İstanbul Ticaret Odası*. İstanbul Ticaret Odası Web Sayfası: https://www.itohaber.com/koseyazisi/208611/kamu-ozel_el_ele_kriz_yonetimi.html adresinden alındı.
- Atabek, G., ve Atabek, Ü. (2007). Medya Metinlerini Çözümlemek. *İçerik, Göstergebilim ve Söylem Çözümleme Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aydın, O. B. (2018). Siyasal Reklamların Göstergebilimsel Yöntemle Analizi: CHP 2017 Halkoylaması Reklam Filmi Örneği. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (2), 149-164.
- Aytemur, S. (2012). *Hikaye Oksijendir*. İstanbul: Mediatat yayınları.

- Barthes, R. (1993). *Göstergebilimsel Serüven/ L'aventure Semiologique*. İstanbul: YKY 9. Baskı.
- Barthes, R. (2002). *S/Z Roland Barthes*. UK: Blackwell.
- Becan, C. (2012). Yeni (Duyuşsal) Reklam İletileri Bağlamında "Göstergeleri" Okumak: Göstergebilimsel Yöntemden Yararlanarak Bir Reklam İletisi Çözümlemesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 36-52.
- Çağlar, B. (2012). Bir İletişim Biçimi Olarak Gösergebilim. *EUL Journal of Social Sciences, LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 2-34.
- Çakar, D. B. (2010). *Sportif Görsel İçeren Reklamların Göstergebilimsel Çözümleme Teknikleriyle İncelenmesi* [Doktora tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bahçeşehir Üniversitesi].
- Çebi, M. S., ve Nacaroglu, D. (2015). "Bir Ses Böler Geceyi" Filminde Alevi Zihniyetine İlişkin Sinematografik Gerçekliğin Simgesel İnşası. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi*, (74), 15-43.
- Chrysafti, A. C. (2003). *Who Shall Govern Cyprus - Brussels or Nicosia*. London: Evandia Publishing.
- Dietzel, I., and Makrides, V. N. (2009). Ethno-Religious Coexistence and Plurality in Cyprus under British Rule (1878–1960). *Social Compass*, 56 (1), 69-83.
- Düz, N. (2017). Claude Monet'in "İzlenim: Gün Doğumu" Adlı Yapıtının A. J. Greimas'a Göre Göstergebilimsel Açından Çözümlemesi. *Asos Journal*, 5 (45), 200-212.
- Elden, M. (2009). *Reklamcılık İletişim Dizisi 1: Reklam ve Reklamcılık*. İstanbul: Say Yayınları. Baskı: Say Yayınları.
- Hadjipavlou, M. (2006). Multiple Stories; the 'Crossings' as Part of Citizens' Reconciliation Efforts in Cyprus. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 20 (1), 53-73.
- Haybittle, S. (2015). *Correspondence, Trace and the Landscape of Narrative: A Visual, Verbal and Literary Dialectic* [Doctoral Thesis, University of Brighton].
- İlkdoğan, H. (2017). Göstergenin Toplum Düzlemindeki Yeri: Toplumsal Göstergebilim. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6 (39), 3147-3164.
- Kadioğlu, P. (2010). *The Rise of Ethno-Nationalism in Cyprus Under the British Rule: 1878-1960* [Master Thesis, Ankara: METU].
- Kalan, Ö. G. (2010). Reklamda Çocuğun Toplumsal Cinsiyet Teorisi Bağlamında Konumlandırılışı: 'Kinder' Reklam Filmleri Üzerine bir İnceleme. *İletişim Fakültesi Dergisi*, 1 (38), 75-89.
- Karaman, E. (2017). Roland Barthes ve Charles Sanders Peirce'in Göstergebilimsel Yaklaşımlarının Karşılaştırılması. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 34, 25-36.
- Kavukcu, S. (2013). *Kadın Kozmetik Ürün Reklamlarının Göstergebilimsel Yöntem Aracılığıyla Çözümlemesi* [Yüksek lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Küçüksaraç, B. (2018). Marka İletişiminde Dijital Hikaye Anlatımı: Anne Blog Yazarlarından Marka Hikayeleri. *The Proceedings and Abstracts of ICONASH, İstanbul*, 516-525.
- Marx, K. (1993). *Ekonomi Politüğın Eleştirisine Katkı*. Ankara: Sol.
- Olgundeniz, S. ve Parsa, A. (2014). "Reklam Dünyasında İmgenin Gücü "Arçelik ve Vestel Reklamlarında Robot Karakterlerle Yaratılan Evren". *Humanities Sciences*, 9 (2), 95-106.

- Öze, N. (2015). Kıbrıslı Türklerin Tüketim Alışkanlıklarının Değişim ve Dönüşümünde Gazete Reklamlarının Etkileri: 1946-1948. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, (8), 51-81.
- Özmen, S., ve Özmen, S. S. (2017). Kıbrıs Türklerinin Menşei ve Kültürel Özellikleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (2).
- Öztokat, N. (1999). Görsel Nesnelere Çözümlemesinde Göstergebilim. *Diilbilim Araştırmaları Dergisi*, (10), 143-152.
- Parsa, Alev ve Olgundeniz, Seda Sünbül (2014). "İletişimde Göstergebilim ve Anlamlandırma Sürecini Örneklerle Değerlendirme". *İletişim Araştırmalarında Göstergebilim/Yazınsaldan Görsel Anlam Arayışı İçinde*. (Ed. A. Güneş). Konya: Literatürk Academia.
- Parsa, S. (1999). Televizyon Göstergebilimi. *Kurgu Dergisi*, (16), 15-28.
- Pektaş, H. Ö. (2017). Tv Reklamlarında Göstergebilimsel İnceleme ve Türk Hava Yolları "Hayal Edince" Reklam Filminin Çözümlemesi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7 (2), 226-238.
- Reşber, Z. (2013). *Gerilla Pazarlamanın Temel Unsurlarından Gerilla Reklamcılık ve Göstergebilim Reklam İlişkisi: Türkiye'deki Gerilla Reklamcılık Uygulamalarının Göstergebilimsel Açısından İncelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya].
- Rifat, M. (1998). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları 1. Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si*. İstanbul: Baskı, Say Yayınları, 3.
- Rifat, M. (2013). *Açıklamalı Göstergebilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Sağlam, M. Y., ve Yüce, T. (2004). 'Cola Turka' Örneğinde Reklam Bildirilerinde Kültürel Öğeler. *Türkbilig*, (7), 111-124.
- Sarbay, Z. S. (2015). Çelik ile Çeliknaz'ın Reklam Kokan Aşkı: Arçelik Reklamlarında Toplumsal Cinsiyet Rollerini. *Ankara Üniversitesi İLEF Dergisi*, Bahar/Spring, 2 (1), 95-114
- Sassure, F. d. (1985). *Genel Dilbilim Dersleri* (Çev. Prof. Dr. Berke Vardar). Ankara: Birey ve Toplum Yayınları.
- Seyfi, M., ve Soydaş Uzunçarşılı, A. (2014). Sivil Toplum Kuruluşlarında Hikayeleştirme. *Marmara İletişim Dergisi*, (22), 163-182.
- Sivas, A. (2012). Göstergebilim ve Sinema İlişkisi Üzerine Bir Deneme. İstanbul, *Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 527-538.
- Sünbül Olgundeniz, S., ve Parsa, A. F. (2014). Reklam Dünyasında İmgenin Gücü "Arçelik ve Vestel Reklamlarında Robot Karakterlerle Yaratılan Evren". *Humanities Sciences*, 9 (2), 95-106.
- Taşdelen, B., ve Erdoğan, Z. S. (2019). Televizyon Reklamlarında Kültürel ve Dini Göstergelerin Kullanımı: 2010-2017 Coca-cola Ramazan Dönemi Reklamlarının Göstergebilimsel Analizi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 1296-1326.
- Tekvar, S. (2016). *Dergi Reklamlarında Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri: FHM ve Cosmopolitan Reklamlarının Karşılaştırmalı Göstergebilimsel Çözümlemesi* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara].

- Torun, A. (2015). "Öteki" ile "Biz" İlişkisinde Yeni Medya. *SSHIF 2015 Sosyal ve Beşeri Bilimlere ve Küresel Yaklaşımlar: Kuram ve Uygulamalar Uluslararası Sempozyumu*, Varşova, Polonya.
- Tuğan, N. H. (2017). Sinema İkonografisinde Kostüm ve Makyaj. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi/ Social Sciences Research Journal*, 6 (4), 179-190.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Erişim Adresi: sozluk.tdk.gov.tr.
- Yazar, T., ve Geçen, F. (2018). Görsel Sanatlarda Evrensel Dil ve Sanatsal Sembolizm. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (61), 556-567.

Doğu Akdeniz Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin ve Mezunlarının Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi: Pilot Çalışma

G. İyigün* ; A. Özdiİ† ; C. Ersoy‡ ; E. Çetintaş§ ; F.B Bilgin** ; M. Malkoç††
Doğu Akdeniz Üniversitesi

Özet

Bu çalışma Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin ve mezunlarının memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi. Çalışma, DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde eğitim alan öğrencilerin ve mezunlarının katılımıyla gerçekleştirildi. Katılımcıların sosyodemografik ve akademik bilgileri kaydedildi. Çalışmada memnuniyet düzeyinin belirlenmesinde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Öğrencileri Memnuniyet Düzey Anketi (FÖMDA)'nin öğrenciler ile ilgili A-F kategorileri ve mezunlar ile ilgili G kategorisi kullanıldı. Çalışmaya DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon lisans programı öğrencisi 43 kişi (yaş ortalaması: 21.51±1.57) ve en az 2 sene önce mezun olmuş 28 kişi (yaş ortalaması: 25,71±1,18) olmak üzere toplam 71 birey dâhil edildi. FÖMDA alt kategorilerinden toplanan verilere göre öğrencilerin memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu maddenin FÖMDA-Fa (39,25 puan), memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu maddenin ise FÖMDA-A (34,46 puan) olduğu görüldü. Mezunların memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu maddenin FÖMDA-Gb (41,95 puan) olduğu, memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu maddenin ise FÖMDA-Ga (34,23 puan) olduğu belirlendi. DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin ve mezunlarının genel memnuniyet düzeylerinin iyi olduğu saptandı. Öğrencilerin memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu maddelerin ders programlarının içeriği, planlanması ve yürütülmesi, stajların teorik bilgiyi ve iletişim becerisini artırması ve internet ve bilgisayar laboratuvarlarının yeterliliği; en düşük olduğu maddelerin ise öğrenci görüşlerinin ve kararlarının alınması, sınav sorularının ölçebilirliği, staj süresi ve hasta çeşitliliğinin yeterliliği ve ulaşım ağının yeterliliği ile ilgili maddeler olduğu görüldü. Mezunların memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu maddelerin lisans eğitimi kalitesi ve ekip anlayışı, en düşük maddelerin ise fakültenin iş bulmadaki rolü ve yaşam boyu öğrenme bilinci kazandırma ile ilgili maddeler olduğu tespit edildi.

Anahtar kelimeler

Öğrenci, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Eğitim, Memnuniyet Düzeyi

*Doç. Dr. Gözde İyigün, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Rehabilitasyon Bölümü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs, gozde.iyigun@emu.edu.tr, [ORCID ID: 0000-0001-8346-9952]

†Uzm. Fzt. Aytül Özdiİ, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Rehabilitasyon Bölümü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs, aytul.ozdil@hotmail.com, [ORCID ID: 0000-0002-0392-9953]

‡Uzm. Fzt. Ceren Ersoy, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Rehabilitasyon Bölümü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs, ceren.ersoy@outlook.com.tr [ORCID ID: 0000-0001-8407-2287]

§Uzm. Fzt. Erdoğan Çetintaş, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Rehabilitasyon Bölümü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs, erdogan.cetintas3@gmail.com [ORCID ID: 0000-0002-3228-1455]

Determination of the Satisfaction Levels of the Students and Graduates of the Department of Physiotherapy and Rehabilitation of Eastern Mediterranean University: A Pilot Study

G. İyigün* ; A. Özdil† ; C. Ersoy‡ ; E. Çetintaş§ ; F.B Bilgin** ; M. Malkoç††
Eastern Mediterranean University

Abstract

This study aimed to determine the satisfaction levels among undergraduates and graduates of the Physiotherapy and Rehabilitation Department under the Faculty of Health Sciences of Eastern Mediterranean University (EMU). The participants in the study were EMU's Physiotherapy and Rehabilitation Department undergraduates and graduates. The participants' socio-demographic and academic information was recorded. The Satisfaction Level Survey of Physiotherapy Students (SLS-PT) A-F categories was used to assess the satisfaction levels of Physiotherapy and Rehabilitation undergraduates. Category G was utilised to determine the satisfaction levels of graduates in the study. A total of 71 people were studied, including 43 undergraduates (mean age: 21.51±1.57) and 28 graduates (mean age: 25,71±1,18) from the Physiotherapy and Rehabilitation program. The SLS-PT-Fa subcategory received the highest level of satisfaction (39.25 points), while the SLS-PT-A subcategory had the lowest level of satisfaction (34.46 points) for undergraduates. The SLS-PT-Gb (41.95 points) subcategory received the highest degree of satisfaction, while SLS-PT-Ga (34.23 points) subcategory had the lowest level of satisfaction among the graduates. EMU Physiotherapy and Rehabilitation Department undergraduates and graduates were found to have high overall satisfaction levels. Student satisfaction was highest for content, planning and execution of course programs; increased theoretical knowledge and communication skills through internships; and adequate internet access and computer laboratories. However, it was lowest for student decision prioritisation, measurability of success through exams, internship duration, patient diversity, and transportation network sufficiency. The highest levels of satisfaction among graduates were for the quality of undergraduate education and healthcare collaboration, while the lowest levels of satisfaction were for the role of the faculty in obtaining a job and lifetime learning awareness.

Keywords

Student, Physiotherapy and Rehabilitation, Education, Satisfaction Level

**Uzm. Fzt. Fatma Betül Bilgin, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Rehabilitasyon Bölümü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs, betull_96@hotmail.com [ORCID ID: 0000-0001-9570-4673]

‡Prof. Dr. Mehtap Malkoç, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Reha bilitasyon Bölümü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs, mehtap.malkoc@emu.edu.tr [ORCID ID: 0000-0003-4587-2120]

Original Research Article
Article submission date: 16 November 2021
Article acceptance date: 7 December 2022
1302-9916©2022 emupress

Özgün Araştırma Makalesi
Makale gönderim tarihi: 16 Kasım 2021
Makale kabul tarihi: 7 Aralık 2022

Giriş

Fizyoterapistler; bireyleri değerlendiren, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon tanılmasını yapan, planlayan, uygulayan ve izleyen, mesleki otonomisi olan, kendi eylemlerinden sorumlu özerk sağlık profesyonelleridir. Fizyoterapistler, fiziksel, psikolojik, duygusal ve sosyal faktörleri kapsayan kanıta dayalı yaklaşımlar kullanarak, bireyin yaşamı boyunca topluma katılımını, sağlığın korunmasını ve yeniden kazandırılmasını, hareket yeteneğini, fiziksel aktivitesini ve fonksiyonel yeteneklerini iyileştirirler (Association of American Physical Therapy 2001); (Can 2016). Fizyoterapi ve Rehabilitasyon mesleği dünyada yüz yıl, Türkiye’de ise yaklaşık elli dokuz yıldır sürdürülmektedir. Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitimi Türkiye’de 1961 yılı itibariyle Hacettepe Üniversitesi’nde başlamış olup Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde (KKTC) ise ilk lisans programı olarak Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde (DAÜ) 2010-2011 eğitim-öğretim yılında vermeye başlamıştır. KKTC’de toplam yirmi bir yükseköğretim kurumu bulunmakta, bunların on tanesinde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitimi verilmektedir (KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı n.d.). Ulusal ve uluslararası üniversiteler arasında giderek yükselmekte olan rekabet hem Fizyoterapi ve Rehabilitasyon öğrencilerinin hem de fizyoterapist yetiştiren eğitim kurumlarının iyileştirilmesi için baskı yaratmış, eğitim hizmetlerinin kalitesinin yanı sıra nitelikli fizyoterapist yetiştirmenin önemini de oldukça artırmıştır (Ekinci and Burgaz, 2007).

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs’ta faaliyet gösteren birçok üniversitede Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü bulunmasına rağmen hepsi aynı alt yapıya sahip değildir. Özellikle fiziki ve akademik alt yapı yanında klinik uygulamalarının yapıldığı hastane ve klinik ortam olanaklarının yetersizliği en büyük olumsuzluklar arasında yer almaktadır (Erden, Cavlak ve Turhan, 2017). Öğrenmenin en önemli niteliklerinden biri olan öğrenci memnuniyeti, eğitim hizmetleri açısından öğrencinin eğitim aldığı kurumla ilgili kişisel değerlendirmesinin önem arz ettiği ve üniversite programının kalitesini, etkililiğini, öğrenci alımını, kalıcılığını, çıktılarını ve mezun oranını etkilemektedir (Alghamdi, Alzahrani, ve Abdel-aziem, 2017; DeShields, Kara, and Kaynak 2005). Öğrenci memnuniyeti, eğitim hizmetlerinin kalitesinin beraberinde üniversite tarafından sağlanmış olan diğer (yemek, yurt ve ulaşım) imkânlarının kalitesi, fiziksel altyapının (laboratuvarlar, sınıflar ve diğer olanaklar) nitelik ve nicelik olarak uygunluğu, öğrencinin öğretim elemanları ve üniversite personeliyle olan ilişkisiyle sağlanmaktadır (Mark 2013; Uzgören ve Uzgören 2007). Öğrencilerin eğitim hizmetlerinin beraberinde üniversite tarafından sağlanan eğitim dışı imkânlardan memnuniyeti üniversitenin tercih edilebilirliğini, öğrencinin motivasyonunu ve akademik ortamdaki başarısını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Üniversite eğitim ortamında öğrenci tatmin seviyesi ne kadar yüksekse, öğrencinin eğitim kurumunda kalma ve kurumu diğer öğrencilere önerme olasılığı o kadar yüksek olur. Dolayısıyla, öğrenci memnuniyeti kurumsal etkililiğin ve öğrenci tatmin sonuçlarının belirtici olarak kabul edilmektedir (Aitken 1982; Alghamdi, Alzahrani ve Abdel-aziem, 2017; Astin, 1987).

Öğrenci memnuniyetine katkıda bulunan faktörleri anlamak ve bu doğrultuda kurumsal iyileştirmeleri yapmak, eğitim kalitesinin yükselmesini sağlamaktadır (Baykal ve diğerleri 2005). Yüksek Öğretim kurumların varlığı, kabul edilen

öğrencilerin tatmin edilmesine, artan sayıda öğrencinin ihtiyaçlarının ve bu eğitim seviyesinde gerekli kalitenin karşılanmaya çalışılmasıyla ilişkilidir (Alghamdi, Alzahrani ve Abdel-Aziem, 2017). Kahraman ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin demografik bilgileri ve öğrenim sürelerinin eğitim hizmetleri ve eğitim dışı imkânlarla ilgili beklenti ve memnuniyet düzeyleri üzerinde etkili faktörler olabileceği vurgulanmaktadır (Kahraman, Saraç ve Kaya, 2018). Yayımlanmış kaynaklarda üniversite öğrencilerinin memnuniyetinin öğrencilerin akademik başarıları, eğitime katılımları ve motivasyonlarını etkilediği yapılan çalışmalarla gösterilmiştir. Bu nedenle son yıllarda üniversitelerde öğrenci memnuniyetinin belirlenmesi giderek artan bir uygulama olmuştur.

Öğrenci değerlendirilmelerine verilen önemin artışı, bu değerlendirmelerde kullanılan ölçeklerin oluşturulması gerekliliğini doğurmuştur. Ulusal ve uluslararası akademik yayınlarda Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin memnuniyet düzeylerini ve memnuniyeti etkileyen faktörleri araştıran çalışmalar mevcut olsa da Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitimi ile ilgili öğrenci, mezun, süpervizör ve öğretim elemanlarının tümünün memnuniyet düzeyini sorgulayan anket bulunmamaktadır (D'Souza vd. 2015; Fontaine, 2014; Papathanasiou, Tsaras ve Sarafis, 2014). Fontaine ve arkadaşlarının 2014 yılında yapmış oldukları çalışmada, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin memnuniyetinin ve memnuniyetle ilişkili etken faktörlerin araştırılması amacıyla daha kapsamlı ölçeklerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Fontaine, 2014). Bunun yanı sıra, DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin demografik bilgiler dışında eğitimciler ile ilgili sorun-çözüm odaklı farklı parametreler üzerine olan memnuniyetlerini ölçecek anketlere ihtiyaç olduğu belirtilmiştir (Erden, Cavlak ve Turhan, 2017).

Bu çalışma, DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon öğrencileri ve mezunlarının memnuniyet düzeylerinin DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğretim elemanları tarafından geliştirilen Fizyoterapi Öğrencileri Memnuniyet Düzey Anketi (FÖMDA) kullanılarak belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bir pilot çalışmadır.

Çalışmada Uygulanan Metodoloji

Bireyler

Bu çalışma Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ETK00-2020-0244 sayılı karar ile onaylandı. Çalışma DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde eğitim alan ve çalışmaya dâhil etme ölçütlerine uygun olan tüm öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirildi. Yapılan çalışmanın amacı ve içeriği anlatıldıktan sonra dâhil edilme kriterlerine uyum sağlayan gönüllü katılımcılar belirlenip, aydınlatılmış onam formları imzalatıldı. Çalışmada yer alacak öğrenciler için dâhil edilme ölçütleri, DAÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Türkçe lisans programı ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi olmak ve akademik not ortalamasının (GPA) $\geq 2,5$ olmasıdır. Yatay veya dikey geçiş yapan öğrenciler çalışmaya dahil edilmedi. Mezun olan öğrenciler için dâhil edilme kriterleri, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon lisans eğitimini DAÜ' de tamamlamış olmak ve eğitim içeriğini değerlendirmek için yeterli tecrübeyi sağlaması amacıyla bu fakülteden en az iki yıl önce mezun olmuş olmak olarak belirlendi.

Veri Toplama Yöntemi

Katılımcıların sosyo-demografik bilgilerini kaydetmek için oluşturulan formda cinsiyet ve yaş bilgileri sorgulandı. Öğrencilerin kaçınıcı sınıfta oldukları, genel akademik not ortalamaları ve dönem sonu akademik not ortalamaları, mezun olunan lise türü ve anne-baba eğitim durumu kaydedildi. Çalışmada DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü tarafından oluşturulan "Fizyoterapi Öğrencileri Memnuniyet Düzey Anketi (FÖMDA)" kullanıldı. Çalışmaya katılan bireyler değerlendirme yapan kişilerle bire bir görüşme yöntemi ile veya elektronik posta yoluyla değerlendirildi. Elektronik posta yoluyla katılan bireylerden anketi cevaplandırıp yine elektronik posta yoluyla değerlendiriciye iletmeleri talep edildi. Yüz yüze yapılan tüm değerlendirmeler bu süre içerisinde ve tek oturumda tamamlandı ve değerlendirmeler ortalama 75-90 dakika sürdü. Veri toplama işlemi tarihleri 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde gerçekleştirildi.

Fizyoterapi Öğrencileri Memnuniyet Düzeyi Anketi (FÖMDA)

FÖMDA, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde okuyan öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacı ile DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğretim elemanları tarafından oluşturuldu. Bu anket Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümünde öğrenim gören veya mezun olan öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve klinik süpervizörlerin memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılabilir kapsamlı bir enstrüman ortaya çıkarmak amacıyla geliştirildi. Anket geliştirme ve uygulamanın Anderson ve Arsenault tarafından belirtilen altı temel adımı bulunmaktadır: (1) soruların belirlenmesi; (2) anket maddelerinin taslağının hazırlanması; (3) maddelerin sıralanması; (4) anketin tasarlanması; (5) pilot test uygulaması ve enstrümanın gözden geçirilip son haline getirilmesi; (6) veri toplama ve analizi için strateji geliştirilmesi (Anderson ve Arsenault 1998).

Çalışmamızın birinci basamağında soruların belirlenmesi amacıyla çalışmaya dahil edilecek bireylerin akademik ortam, eğitim programları yeterliliği, ölçme ve değerlendirme kriterleri, akademik personelle ilgili yeterlilik, fiziksel ve sosyal koşullar, klinik deneyim olanakları, mezunların memnuniyeti, öğretim elemanları memnuniyeti, süpervizör/klinik danışman memnuniyeti düzeylerini belirleyebilmek için anket içeriğini oluşturacak problemler belirlendi; problemlerin belirlenebilmesi için ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri, mezunlar ve süpervizörlerden belirlenen gönüllü temsilcilerle dört araştırmacı arasında görüşmeler gerçekleştirildi. Anket maddelerinin taslağının hazırlandığı ikinci basamağında ise araştırmacılar gerekli araştırmaları yaparak bir araya geldi; dört farklı toplantı ve uzun istişareler sonucunda soruların yapılandırılması, gözden geçirilip son haline getirilmesi ve sıralama yapılması hakkında ortak bir görüşe varıldı. Anket maddelerinin taslağını oluşturmak amacıyla öğrencilerin akademik, sosyal ve fakülte içerisinde kullanabilecekleri fiziki alanlarla ilgili memnuniyet düzeylerini değerlendiren sorular tasarlandı. Mezunlar için ise fakülteden aldıkları eğitimin yeterliliği, mesleki zorluklarla başa çıkabilme yetenekleri ve sağlık alanında fizyoterapistlerin mesleki memnuniyetlerini değerlendirmek için sorular tasarlandı. Soruları tasarlamak amacıyla akademik yayın taraması yapıldı (Robins, Gruppen, Alexander, Fantone ve Davis, 1997); (Chartered Society of Physiotherapy, 2020);

(Ziaee, Ahmadinejad ve Morravedji, 2004); (Devebakan, Koçdor, Musal ve Güner, 2003); (Neumayer vd., 2002); (Buccieri, Pivko ve Olzenak, 2011); (Furze, Kenyon ve Jensen, 2015); (Çelebiler, Süzen ve Şendağ, 2013); (Mark, 2013); (Ulusoy, Arslan ve Bekar, 2010); (Ansari, 2003). Sorular tasarlandıktan sonra, her anket için iki yüz soruluk havuz oluşturuldu.

Çalışmanın üçüncü basamağında sorular, başlık isimleri Akademik Ortam, Eğitim Programları Yeterliliği, Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri, Akademik Personelle İlgili Yeterlilik, Fiziksel ve Sosyal Koşullar, Klinik Deneyim Olanakları ('Fa' Uygulamalı eğitim olanakları ve 'Fb' Hasta tanıma olanakları), Mezun Memnuniyeti ('Ga' İş hayatı ile ilgili memnuniyet ve 'Gb' Kalite ile ilgili memnuniyet), Öğretim Elemanları Memnuniyeti ve İ- Süpervizör / Klinik Danışman Memnuniyeti olmak üzere belirlenerek dokuz alt başlık altında sıralandı.

Çalışmanın dördüncü basamağında, dört araştırmacı tarafından farklı zamanlarda yapılan toplantılarla anket tekrar tartışılıp tekrar gözden geçirilerek yeniden tasarlandı. Öğretim elemanları için üniversite ve fakülte olanakları ile ilgili memnuniyetlerini değerlendiren maddeleri belirlemek için akademik yayın taraması yapıldı ve anket tasarlandı. Süpervizörler için stajyerlerin akademik ve mesleki etik değerlerini değerlendiren soruları içeren anket tasarlandı. Bu aşamada iki yüz soruluk havuzdan yüksek düzeyde benzerlik gösterenler çıkartılarak her kategorinin on soru içermesi uygun bulundu ve puanlama amacıyla beşli likert ölçeği kullanıldı. Seçenekler, "kötüden iyiye" doğru derecelendirildi ve her bir soru "Hiç", "Az", "Orta", "Çok" ve "Pek çok" şeklinde yapılandırıldı. Anketler, imla kuralları yönünden ve biyoistatistik uzmanından görüş alınarak, tekrar yeniden düzenlendi.

Anketin pilot test uygulaması ve enstrümanın gözden geçirilip son haline getirilmesi aşaması olan beşinci basamağında anketler öğrencilere pilot test olarak uygulandı ve enstrümanın yeniden düzenlenmesi için gerekli çalışma tasarımı planlandı. Son aşamada veri toplama ve analizinin nasıl yapılacağı belirlenip, öğrencilere anketler farklı zamanlarda yüz yüze uygulandı. Oluşturulan anketler öğrencilere çalışmanın amacını ve anket içeriği detaylı şekilde açıklayan onam formu imzalatıldıktan sonra sınıf ortamında dağıtıldı. Katılımcılardan anketleri isim yazmadan yanıtlamaları ve bittiğinde ters bir şekilde kutuya atmaları istendi.

Bu çalışmada, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencileri memnuniyet düzeyinin ölçülebilmesi amacıyla geliştirmiş olduğumuz FÖMDA'nın pilot test uygulaması olarak kullanımı hedeflenmiştir.

Bu çalışma dâhilinde FÖMDA 'A' ile 'G' kategorileri arasında yer alan, öğrenciler ve mezunlar ile ilgili kısmı kullanıldı. Ayrıca öğrenci memnuniyetini sorgulayan A, B, C, D ve E maddeleri, staj yapmakta veya yapmış olan öğrencilerin memnuniyetini sorgulayan F (Fa ve Fb) maddesi ve mezunların iş hayatı ve eğitim kalitesi ile ilgili memnuniyetini sorgulayan G (Ga ve Gb) maddesi kullanıldı. Ancak, örneklem büyüklüğünün yeterli olmaması nedeniyle öğretim elemanlarının memnuniyetine yer veren "H" ve süpervizörlerin memnuniyetine yer veren "İ" maddelerine yer verilmemiştir.

Veri Analizi

Araştırma verilerinin istatistiksel analizinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 veri analiz paket yazılımı kullanıldı. Öğrencilerin ve mezunların sosyo-demografik (yaş) ve akademik (not ortalaması) özelliklerinin belirlenmesinde ortalama ve standart sapma tanımlayıcı istatistikler kullanılmış olup, cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise, anne- baba eğitim durumu frekans analizi ve yüzde (%) olarak verilerek öğrencilerin memnuniyet sorularına verdikleri yanıtların dağılımı gösterildi. Histogramlar ve grafiklerle görsel olarak ve Kolmogorov-Smirnov Normallik Testini kullanarak analitik yöntemlerle incelenen veri dağılımı normal dağılım göstermemektedir. Anketler oluşturulduktan sonra veri toplama sürecindeki analizler tanımlayıcı istatistikler (ortanca, minimum, maksimum, aralık ve yüzde) olarak hesaplandı. Değerlendirmede karşılaştırma ve tanımlayıcı verilerin analizinin kullanılması tercih edildi. Anketin tavan ve taban etkisi değerlendirildi. Buna göre tavan ve taban etkisi için %20'ye kadar olan değerler normal kabul edildi (McHorney ve Tarlov, 1995).

Bulgular

Çalışmaya dâhil edilme kriterlerine uygun ve gönüllü olan toplam kırk üç öğrenci ve yirmi sekiz mezun dâhil edildi. Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri alındıktan sonra memnuniyet anketlerini doldurmaları istendi. Katılımcıların demografik verilerine bakıldığında öğrencilerin yaş ortalamalarının 21.51 ± 1.57 , kadın/erkek (K/E) oranının ise 30/13 olduğu, mezunların yaş ortalamalarının $25,71 \pm 1,18$, kadın/erkek (K/E) oranının ise 14/14 olduğu tespit edildi. Öğrencilerin akademik not ortalamalarının (GPA) 2.81 ± 0.39 , genel akademik not ortalamalarının (CGPA) 2.68 ± 0.34 , mezunların CGPA'lerinin $2,85 \pm 0,44$ olduğu belirlendi. Öğrencilerin %23.3'ü düz lise, %76,6'sı ise Anadolu-Fen Lisesi mezunudur. Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin %7'si (üç kişi) 2. sınıf, %39,5' i (on yedi kişi) 3. sınıf, %53.5 (yirmi üç kişi) 4. sınıf öğrencisi olduğu belirlendi. Öğrencilerin aile eğitim düzeyleri incelendiğinde öğrencilerin babalarının çoğunun üniversite mezunu (okur yazar değil %2.3, ilkokul %7, ortaokul %7, lise %34.9 ve üniversite %48.8) ve annelerinin çoğunun ise lise mezunu (ilkokul %14, ortaokul %16.3, lise %46.5 ve üniversite %23.3) olduğu belirlendi (Tablo 1.1.).

Tablo 1.1. Ulusal Kimlik Algısı Değişkeninin Milli Kimlik Algısı ve Aidiyet Duygusu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Öğrenci		Mezun	
	n	%	n	%
Cinsiyet				
Kadın	30	69,8	14	50,0
Erkek	13	30,2	14	50,0
Yaş ($\bar{x} \pm s$)	21,51 \pm 1,58		25,71 \pm 1,18	
GPA ($\bar{x} \pm s$)	2,82 \pm 0,40		-	
CGPA ($\bar{x} \pm s$)	2,69 \pm 0,34		2,85 \pm 0,44	
Sınıf				
İkinci sınıf	3	7,0		
Üçüncü sınıf	17	39,5		
Dördüncü sınıf	23	53,5		
Mezun olunan lise türü				
Düz lise	10	23,3		
Anadolu/Fen lisesi	33	76,7		
Baba eğitim durumu				
İlköğretim	7	16,3		
Lise	15	34,9		
Üniversite	21	48,8		
Anne eğitim durumu				
İlköğretim	13	30,2		
Lise	20	46,5		
Üniversite	10	23,3		

Parametre bazında bakıldığında iyi (4 puan) ve çok iyi (5 puan) olarak değerlendirilen parametreler güçlü olunan yönleri ifade etmektedir. Buna karşın, orta (3 puan) ve düşük (≤ 2 puan) olarak değerlendirilen parametrelerin güçlendirilmesi gereken hususları belirtmektedir. Buna göre öğrencilerin FÖMDA-A "Akademik ortam" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "öğrencileri ilgilendiren bilgilerin doğru zamanda iletilmesi" (9. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "öğrenci kararlarının ön planda tutulması" (8. madde) olduğu görüldü. FÖMDA-B "Eğitim programları yeterliliği" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "ders çıktılarının dönem başında verilip buna uygun ilerlenmesi" (8. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "pratik ders süre yeterliliği" (4. madde) olduğu bulundu. FÖMDA-C "Ölçme ve değerlendirme kriterlerine" ilişkin memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "pratik sınav sorularının ders içerikleriyle paralel olması" (7. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "sınav soru ve öğrenci değerlendirmelerinin gerçek başarıyı net olarak ölçmesi" (1. madde) olduğu tespit edildi. FÖMDA-D "Akademik personelle ilgili yeterlilik" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde

öğretim elemanlarının ders başlangıç ve bitiş saatlerine uyum sağlaması" (4. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "alınacak kararlarda öğrenci görüşlerinin alınması" (10. madde) olduğu görüldü. FÖMDA-E "Fiziksel ve sosyal koşullar" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "fakültede bulunan internet ve bilgisayar erişiminin yeterli olması" (5. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "ulaşım ağının imkânları" (10. madde) olduğu bulundu.

FÖMDA-Fa "Klinik deneyim olanakları (uygulamalı eğitim)" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "staj süresince gördükleri vakaların teorik bilgiyi pratik ile pekiştirme imkânı bulmaları" (8. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "staj süresi" (9. madde) olduğu tespit edildi. FÖMDA-Fb "Klinik deneyim olanaklarına (hasta tanıma)" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "stajların hastalar ile iletişim yeteneğini artırması" (3. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "hasta çeşitliliği" (2. madde) olduğu görüldü. FÖMDA-Ga "İş hayatı ile ilgili" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "sağlık ekibinin önemli bir parçası olma" (7. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "fakültenin iş bulmadaki rolü" (2. madde) olduğu bulundu. FÖMDA-Gb "Kalite ile ilgili" memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "lisans eğitimi kalitesi" (5. madde) ve memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde "yaşam boyu öğrenme bilinci kazandırma" (2. madde) olduğu tespit edildi (Tablo 2.1-2.9).

Fizyoterapi Öğrencilerinde Memnuniyet Düzeyi Anketi'ne verilen yanıtların homojenliğini değerlendirmek için öğrencilerin vermiş olduğu yanıtların en düşük ve en yüksek puanlarının yüzdeliği hesaplandı. Çalışmamızda %20'lik sınırı aşırı tavan etkisi gösteren maddeler şu şekildedir; FÖMDA-A'nın 3. ve 9. maddeleri, FÖMDA-B'nin 8, 9 ve 10. maddeleri, FÖMDA-C'nin 4, 5, 6, 7, 8 ve 10. maddeleri, FÖMDA-D'nin 1, 4, 6, 7 ve 8. maddeleri, FÖMDA-E'nin 4, 5, 6 ve 8. maddeleri, FÖMDA-Fa'nın 1, 6, 8 ve 10. maddeleri, FÖMDA-Ga'nın 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. maddeleri ve FÖMDA-Gb'nin ise tüm maddeleri. Taban etkisi açısından incelendiğinde sadece FÖMDA Ga'nın 2 ve 3. maddelerinde mevcut iken diğer alt-bölümlerde taban etkisi gösteren maddeye rastlanmadı.

Tablo 2.1. FÖMDA-A Akademik ortam alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%)

FÖMDA – A Maddeleri (N=43)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünü seçtiğim için memnunuz.	7,0	4,7	48,8	20,9	18,6	3,00	1-5	4
2.Üniversitemizde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünü seçtiğim için memnunuz.	2,3	9,3	30,2	39,5	18,6	4,00	1-5	4
3.Fakültemizde / Bölümümüzdeki eğitim kalitesinden genel olarak memnunuz.	0,0	4,7	18,6	51,2	25,6*	4,00	2-5	3

4.Üniversitemiz / fakültemizde, öğrencilere farklı disiplinlerle çalışma ve/veya işbirliği yapma fırsatı (örneğin: doktor, hemşire, psikolog, sosyal çalışmacı vb. gibi) ve yeteneği kazandırdığını düşünüyorum.	7,0	25,6	34,9	30,2	2,3	3,00	1-5	4
5.Fakültemizdeki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitim programı, öğrencilerin çalışmalarını yazılı ve sözlü sunma ve düşüncelerini etkin bir şekilde aktarma becerisi kazandırdığını düşünüyorum.	2,3	11,6	37,2	41,9	7,0	3,00	1-5	4
6.Fakültemizdeki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitim programının, öğrencilerin problem çözme, güncel teknik ve yöntemleri (örneğin: literatür araştırması yapabilmek gibi) kullanma yeteneğini geliştirdiğini düşünüyorum.	0,0	2,3	41,9	46,5	9,3	4,00	2-5	3
7.Bölümümüzde öğrencilere haklarını kullanma fırsatı sunulduğunu düşünüyorum.	0,0	20,9	32,6	39,5	7,0	300	2-5	3
8.Bölümümüzde öğrencilerin kararlarının ön planda tutulduğunu düşünüyorum.	7,0	20,9	46,5	16,3	9,3	3,00	1-5	4
9.Bölümümüzde öğrencileri ilgilendiren bilgilerin (örneğin: ders zaman değişimi veya seminer bilgisi vs.) doğru ve zamanında iletilildiğini düşünüyorum.	2,3	7,0	27,9	27,9	34,9*	4,00	1-5	4
10.Okulumuz / Bölümümüz mezuniyet sonrası (örneğin: iş olanakları ve iyi referans olması... vb.) kariyer hayatını olumlu etkileyecek kapasitededir.	4,7	14,0	41,9	25,6	14,0	3,00	1-5	4

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.2. FÖMDA-B Eğitim programları yeterliliği alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%)

FÖMDA – B Maddeleri (N=43)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.Bölümümüzde teorik ve uygulamalı eğitimin dengeli olarak verildiğini düşünüyorum.	2,3	14,0	30,2	44,2	9,3	4,00	1-5	4
2.Bölümümüzde teorik kapsamlı derslerin işleme süresinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	0,0	9,3	23,3	55,8	11,6	4,00	2-5	3
3.Bölümümüzde verilen ders notlarının içeriğinin o konu hakkında bilgi sahibi olmamız için yeterli olduğunu düşünüyorum.	0,0	4,7	23,3	55,8	16,3	4,00	2-5	3
4.Bölümümüzde pratik kapsamlı derslerin işleme süresinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	4,7	14,0	34,9	32,6	14,0	3,00	1-5	4
5.Bölümümüzde pratik ders kapsamında pratik sözlü anlatım şeklinin yeterince öğretici olduğunu düşünüyorum.	0,0	9,3	39,5	41,9	9,3	4,00	2-5	3

6.Bölümümüzde pratik ders kapsamında pratik uygulama şeklinin yeterince öğretici olduğunu düşünüyorum.	0,0	9,3	39,5	34,9	16,3	4,00	2-5	3
7.Bölümümüzde derslerin bizlerin aktif katılımını sağlayacak şekilde işlendiğini düşünüyorum.	2,3	11,6	25,6	46,5	14,0	4,00	1-5	4
8.Bölümümüzde derslerin amaçlarını içeren bir ders çıktısı dönem başında bizlere verilmektedir. Ders programı planına uyulduğunu düşünüyorum.	0,0	0,0	9,3	41,9	48,8*	4,00	3-5	2
9.Bölümümüzde derslerde yararlı olacak kaynakların dönem başında belirtildiğini düşünüyorum.	0,0	7,0	14,0	30,2	48,8*	4,00	2-5	3
10.Bölümümüzde verilen ders içeriklerinin yeterince güncellendiğini düşünüyorum	0,0	2,3	18,6	34,9	44,2*	4,00	2-5	3

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.3. FÖMDA-C Ölçme ve değerlendirme kriterleri alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%)

FÖMDA – C Maddeleri (N=43)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.Okulumuzda/Bölümümüzde hazırlanan sınav soruları ve yapılan değerlendirmelerin gerçek başarımızı ölçtüğünü düşünüyorum.	7,0	1-5	4	20,9	2,3	3,00	1-5	4
2.Sınav sonunda alınan not/notların derse ilişkin bilginizi yansıttığını düşünüyorum.	4,7	2-5	3	30,2	4,7	3,00	1-5	4
3.Öğretim elemanlarının hazırladıkları sınav sorularının yapıcı ve öğretici olduğunu düşünüyorum.	0,0	2-5	3	34,9	7,0	3,00	2-5	3
4.Değerlendirmelerin yalnız sınavlarla değil ödev, proje ve kısa sınav (quiz) gibi başka değerlendirme yöntemleriyle yapılmasını yararlı buluyorum.	0,0	1-5	4	37,2	30,2*	4,00	2-5	3
5.Teorik sınavların içeriğinin derslerin içeriğiyle uyumlu olduğunu düşünüyorum.	0,0	2-5	3	48,8	27,9*	4,00	3-5	2
6.Teorik sınavların süresinin soruları cevaplamak için yeterli olduğunu düşünüyorum.	0,0	2-5	3	46,5	32,6*	4,00	3-5	2
7.Pratik sınavların sorularının derslerin içeriğiyle uyumlu olduğunu düşünüyorum.	0,0	1-5	4	51,2	32,6*	4,00	2-5	3
8.Pratik sınavların sürelerinin sınav sorularını cevaplamak için yeterli olduğunu düşünüyorum.	2,3	3-5	2	39,5	34,9*	4,00	1-5	4
9.Pratik sınavlarda değerlendirme ve puanlamanın ne şekilde olduğunun açık olarak belirtildiğini düşünüyorum.	2,3	2-5	3	37,2	18,6	4,00	1-5	4

10. Teorik ve pratik sınav puanlarının ortalaması üzerindeki etkilerinin yüzdeleri olarak uygun olduğunu düşünüyorum.	2,3	2-5	3	44,2	20,9*	4,00	1-5	4
---	-----	-----	---	------	-------	------	-----	---

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.4. FÖMDA-D Akademik personelle ilgili yeterlilik alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%)

FÖMDA - D Maddeleri (N=43)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1. Bölümümüzün öğretim elemanlarından genel olarak memnunuz.	2,3	1-5	4	41,9	32,6*	4,00	1-5	4
2. Danışmanlığa haftanın her günü mesai saatleri içerisinde fiili olarak veya iletişim araçlarını kullanarak (örneğin: mail) ulaşabildiğimi düşünüyorum.	4,7	1-5	4	37,2	23,3*	4,00	1-5	4
3. Öğretim elemanlarına haftanın her günü mesai saatleri içerisinde fiili olarak veya iletişim araçlarını kullanarak (örneğin: mail) ulaşabildiğimi düşünüyorum.	2,3	2-5	3	51,2	11,6	4,00	1-5	4
4. Öğretim elemanlarının derse zamanında geldiğini ve zamanında dersi bitirdiklerini düşünüyorum.	0,0	2-5	3	55,8	20,9*	4,00	2-5	3
5. Öğretim elemanlarının derslerde bizlerin eleştirel ve özgür düşünme yeteneğimizin gelişmesine katkı sağladıklarını düşünüyorum.	4,7	3-5	2	37,2	18,6	4,00	1-5	4
6. Öğretim elemanlarının pratik uygulamalarda aktif olarak bizler ile birlikte bulduklarını ve anlaşılmayan konuların tekrardan açıklandığını düşünüyorum.	0,0	3-5	2	39,5	32,6*	4,00	2-5	3
7. Öğretim elemanlarının bizlere fizyoterapistlik mesleği ve etik sorumluluk bilincini birinci sınıftan itibaren kazandırdıklarını düşünüyorum.	2,3	2-5	3	44,2	27,9*	4,00	1-5	4
8. Öğretim elemanlarının mesleki farkındalığı geliştirmeye yönelik olarak bizleri mesleki kongre, sempozyum, kurs ve çeşitli aktivitelere katılım için teşvik ettiklerini düşünüyorum.	0,0	1-5	4	48,8	25,6*	4,00	2-5	3
9. Öğretim elemanlarının derslerde ve sınavlarda bizlere karşı adil bir şekilde yaklaşım gösterdiklerini düşünüyorum.	4,7	1-5	4	37,2	14,0	4,00	1-5	4
10. Öğretim elemanlarının sınıfta öğrencilerle ilgili alınacak kararlarda öğrencilerin görüşlerini aldıklarını ve uyguladıklarını düşünüyorum.	4,7	1-5	4	30,2	11,6	3,00	1-5	4

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.5. FÖMDA-E Fiziksel ve sosyal koşullar alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%)

FÖMDA – E Maddeleri (N=43)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.Okulumuzdaki/Bölümümüzdeki sınıflarda veya uygulamalı derslerin yapıldığı laboratuvarlarda yeterli araç ve gereçlerin bulunduğunu düşünüyorum.	2,3	4,7	32,6	44,2	16,3	4,00	1-5	4
2.Elektroterapi laboratuvarlarındaki cihaz sayısının pratik uygulamalarda yeterli olduğunu düşünüyorum.	7,0	16,3	27,9	39,5	9,3	3,00	1-5	4
3.Ölçme ve değerlendirme gereçlerinin sayısının pratik uygulamalarda yeterli olduğunu düşünüyorum.	7,0	11,6	23,3	41,9	16,3	4,00	1-5	4
4.Derslerin yapıldığı ortamın fiziki koşullarının (örneğin: aydınlatma, ısıtma ve temizlik) öğrenme için uygun olduğunu düşünüyorum.	0,0	7,0	18,6	39,5	34,9*	4,00	2-5	3
5.Fakültede bulunan internet erişimi ve bilgisayar laboratuvarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	0,0	4,7	16,3	41,9	37,2*	4,00	2-5	3
6.Kırtasiye olanakları ve fotokopi hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	16,3	9,3	30,2	20,9	23,3*	3,00	1-5	4
7.Okulumuzdaki/Bölümümüzdeki kantin ve dinlenme alanlarının fiziki koşullar (örneğin: temizlik) ve donanımının (örneğin: her tür beslenme şekline uygun gıdalar) yeterli olduğunu düşünüyorum.	9,3	20,9	23,3	32,6	14,0	3,00	1-5	4
8.Okulumuzda/Fakültemizde güvenliğimizin yeterince sağlandığını düşünüyorum.	2,3	7,0	30,2	25,6	34,9*	4,00	1-5	4
9.Okulumuzda/Fakültemizde sağlanan sağlık hizmetleri olanaklarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	9,3	14,0	23,3	37,2	16,3	4,00	1-5	4
10.Üniversitemizdeki ulaşım ağının (otobüs servisleri vb) yeterli olduğunu ve saatler ile uyumlu olduğunu düşünüyorum.	18,6	20,9	27,9	23,3	7,0	3,00	1-5	4

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.6. FÖMDA-Fa Klinik deneyim olanakları – uygulamalı eğitim olanakları alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%)

FÖMDA - Fa Maddeleri (N=8)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.Öğretim üyeleri ve ünite asistanları stajım süresince vakaları daha iyi anlamamı ve teorik bilgilerimi pekiştirmemi sağladıklarını düşünüyorum.	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0*	4,00	3-5	2

2.Öğretim üyeleri ve ünite asistanları ile stajım süresince rahatça iletişim kurabildiğimi düşünüyorum.	0,0	0,0	12,5	75,0	12,5	4,00	3-5	2
3.Staj saatleri dışında bizlere ünite de çalışma imkânı tanındığını düşünüyorum.	0,0	12,5	25,0	50,0	12,5	4,00	2-5	3
4.Hasta değerlendirmelerine aktif olarak katılabildiğimi düşünüyorum.	0,0	0,0	12,5	75,0	12,5	4,00	3-5	2
5.Staj süresince değerlendirme araç ve gereçlerini etkin bir şekilde kullanabildiğimi düşünüyorum.	0,0	0,0	25,0	62,5	12,5	4,00	3-5	2
6.Hasta tedavi programına aktif olarak katılabildiğimi düşünüyorum.	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0*	4,00	3-5	2
7.Staj süresince tedavi araç ve gereçlerini etkin bir şekilde kullanabildiğimi düşünüyorum.	0,0	0,0	0,0	87,5	12,5	4,00	4-5	1
8.Staj süresince gördüğüm vakalar sayesinde teorik bilgilerimi pekiştirme imkânı bulduğumu düşünüyorum.	0,0	0,0	0,0	75,0	25,0*	4,00	4-5	1
9.Staj süresinin öğrenme için uygun olduğunu düşünüyorum.	0,0	25,0	12,5	62,5	0,0	4,00	2-4	2
10.Staj grubundaki öğrenci sayısının öğrenme için uygun olduğunu düşünüyorum.	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0*	4,00	3-5	2

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.7. FÖMDA-Fb Klinik deneyim olanakları – hasta tanıma olanakları alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%) (N=8)

FÖMDA - Fb Maddeleri (N=8)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	HİÇ	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1.Staj süresince karşılaştığımız hasta sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.	0,0	12,5	25,0	62,5	0,0	4,00	2-4	2
2.Staj süresince karşılaştığımız hasta çeşitliliğinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	12,5	12,5	25,0	50,0	0,0	3,50	1-4	3
3.Stajların bizlere hastalarla iletişim becerisini kazandırdığını düşünüyorum.	0,0	0,0	25,0	62,5	12,5	4,00	3-5	2
4.Stajların bizleri klinikte karşılaşılabilecek sorunlara karşı yeterince hazırladığını düşünüyorum.	0,0	0,0	37,5	62,5	0,0	4,00	3-4	1
5.Stajların nörolojik hastalıkların tanımlanması, değerlendirilmesi ve tedavi programının planlanması için gerekli yetenekleri geliştirdiğini düşünüyorum.	0,0	12,5	25,0	50,0	12,5	4,00	2-5	3
6.Stajların ortopedik hastalıkların tanımlanması, değerlendirilmesi ve tedavi programının planlanması için gerekli yetenekleri geliştirdiğini düşünüyorum.	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	3,50	3-4	1

7.Stajların pediatrik hastalıkların tanımlanması, değerlendirilmesi ve tedavi programının planlanması için gerekli yetenekleri geliştirdiğini düşünüyorum.	0,0	0,0	62,5	37,5	0,0	3,00	3-4	1
8.Stajların kardiyak ve respiratuar hastalıkların tanımlanması, değerlendirilmesi ve tedavi programının planlanması için gerekli yetenekleri geliştirdiğini düşünüyorum.	0,0	12,5	50,0	37,5	0,0	3,00	2-4	2
9.Stajların sporcu yaralanmalarının tanımlanması, değerlendirilmesi ve tedavi programının planlanması için gerekli yetenekleri geliştirdiğini düşünüyorum.	0,0	0,0	62,5	37,5	0,0	3,00	3-4	1
10.Stajların protez ve ortez değerlendirmeleri ve rehabilitasyon programının planlanması için gerekli yetenekleri geliştirdiğini düşünüyorum	0,0	12,5	37,5	37,5	12,5	3,00	2-5	3

*Tavan etkisi gösteren madde

Tablo 2.8. FÖMDA-Ga Mezun memnuniyeti – iş hayatı ile ilgili alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%) (N=28)

FÖMDA – Ga Maddeleri (N=28)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Otra	Çok	Pek çok			
1- Mezuniyet sonrası iş bulmakta sıkıntı yaşamadım.	13,8	24,1	37,9	13,8	6,9	3,00	1-5	4
2-Okulumuzun/Fakültemizin iş bulmamızda etkin rol oynadığını düşünüyorum.	41,4**	13,8	17,2	20,7	3,4	2,00	1-5	4
3- Maaşımın mesleki becerilerime göre yeterli olduğunu düşünüyorum.	24,1**	31,0	13,8	24,1	3,4	2,00	1-5	4
4- Çeşitli hastane, merkez (tıp merkezi, özel eğitim merkezi) veya kliniklerde çalışabilecek esnekliğe ve yeterliliğe sahibim.	3,4	0,0	13,8	41,4	37,9*	4,00	1-5	4
5- Mesleğe özgü stres faktörleri ile başa çıkabilme yeterliliğine sahibim.	3,4	3,4	10,3	48,3	31,0*	4,00	1-5	4
6- Mesleğin gerektirdikleri doğrultusunda kişiler arası ilişkileri etkin olarak yönetebilme yeterliliğine sahibim.	3,4	0,0	13,8	27,6	51,7*	5,00	1-5	4
7- Fizyoterapistlerin sağlık ekibinin önemli bir parçası olduklarını düşünüyorum.	3,4	0,0	3,4	20,7	69*	5,00	1-5	4
8- Fizyoterapistlerin mesleki etik kurallarına yerince uyduklarını düşünüyorum.	3,4	13,8	27,6	20,7	31,0*	4,00	1-5	4
9- Fizyoterapistlerin sağlık ekibinin diğer mensupları ile iş birliği içerisinde çalıştıklarını düşünüyorum.	3,4	13,8	37,9	20,7	20,7*	3,00	1-5	4
10- Fizyoterapistlerin kurum içi veya kurumlar arası eşit iş yüküne sahip olduklarını düşünüyorum.	17,2	13,8	41,4	10,3	13,8	3,00	1-5	4

*Tavan etkisi gösteren madde, ** Taban etkisi gösteren madde

Tablo 2.9. FÖMDA-Gb Mezun memnuniyeti – kalite ile ilgili alt kategorisi memnuniyet sorularına verilen yanıtların dağılımı (%) (N=28)

FÖMDA – Gb Maddeleri (N=28)	Öğrenci %					Medyan (Ortanca)	Minimum Maksimum	Range (Aralık)
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek çok			
1- Mezuniyet sonrası iş bulmakta sıkıntı yaşamadım.	13,8	24,1	37,9	13,8	6,9	3,00	1-5	4
2-Okulumuzun/Fakültemizin iş bulmamızda etkin rol oynadığını düşünüyorum.	41,4**	13,8	17,2	20,7	3,4	2,00	1-5	4
3- Maaşımın mesleki becerilerime göre yeterli olduğunu düşünüyorum.	24,1**	31,0	13,8	24,1	3,4	2,00	1-5	4
4- Çeşitli hastane, merkez (tıp merkezi, özel eğitim merkezi) veya kliniklerde çalışabilecek esnekliğe ve yeterliliğe sahibim.	3,4	0,0	13,8	41,4	37,9*	4,00	1-5	4
5- Mesleğe özgü stres faktörleri ile başa çıkabilme yeterliliğine sahibim.	3,4	3,4	10,3	48,3	31,0*	4,00	1-5	4
6- Mesleğin gerektirdikleri doğrultusunda kişiler arası ilişkileri etkin olarak yönetebilme yeterliliğine sahibim.	3,4	0,0	13,8	27,6	51,7*	5,00	1-5	4
7- Fizyoterapistlerin sağlık ekibinin önemli bir parçası olduklarını düşünüyorum.	3,4	0,0	3,4	20,7	69*	5,00	1-5	4
8- Fizyoterapistlerin mesleki etik kurallarına yeterince uyduklarını düşünüyorum.	3,4	13,8	27,6	20,7	31,0*	4,00	1-5	4
9- Fizyoterapistlerin sağlık ekibinin diğer mensupları ile iş birliği içerisinde çalıştıklarını düşünüyorum.	3,4	13,8	37,9	20,7	20,7*	3,00	1-5	4
10- Fizyoterapistlerin kurum içi veya kurumlar arası eşit iş yüküne sahip olduklarını düşünüyorum.	17,2	13,8	41,4	10,3	13,8	3,00	1-5	4

* =Tavan etkisi gösteren madde

Tartışma

Memnuniyet, bir hizmetin tatmin edici bir şekilde yerine getirildiğine ilişkin algı olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle üniversiteler her geçen gün artan bir şekilde toplam kalite yönetiminin ilkeleri doğrultusunda öğrenci memnuniyeti uygulamaları ile yakından ilgilenmektedir. Sağlık ile ilgili alanlarda eğitim alan bireylerin düşünme, eleştirme, yenilikler keşfetme, bilgiye ulaşma olanaklarını artırma yetenekleri oldukça yüksektir. Günümüzde hızla gelişen bilişim çağıyla birlikte öğrencilerin bilgiyi alıp vermesi yerine, araştırma yapabilmesi, sorunu çözebilmesi, yaratıcı ve eleştirel düşünme gibi çeşitli bilişsel yolları bilmesi ve uygulayabilmesi, öğrenme sürecinde etkin olabilmesi gibi birçok niteliğe sahip olmaları beklenmektedir (Hüzmeli, Hüzmeli ve Gökçek, 2018). Özellikle klinik deneyim ve pratik beceri gerektiren Fizyoterapi ve Rehabilitasyon meslek adaylarının eğitimleri ile ilgili birçok konuda memnuniyet düzeylerinin sorgulanması üniversite, bölüm ve öğretim elemanları eksiklerinin giderilmesi ve verilen eğitim üzerinde önemli katkı sağlaması açısından önemlidir.

Bilimsel kaynaklarda üniversite öğrencilerinin memnuniyet düzeylerini belirlemek için kullanılan farklı anketler bulunmasına rağmen Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencileri, mezunlar ve öğretim elemanları için eğitim programlarının akademik ortam, eğitim program yeterliliği, ölçme ve değerlendirme kriterleri, akademik personelle ilgili yeterlilik, fiziksel ve sosyal altyapı koşulları, klinik deneyim olanakları, mezun memnuniyeti, öğretim elemanları memnuniyeti ve süpervizör/klinik danışman memnuniyetinin bir arada değerlendirildiği herhangi bir anket bulunmamaktadır. Bu nedenle Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin ve mezunlarının memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla kullanılmak üzere Doğu Akdeniz Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğretim elemanları tarafından "Fizyoterapi Öğrencileri Memnuniyet Düzey Anketi" geliştirildi. Bu çalışmada Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen "Fizyoterapi Öğrencileri Memnuniyet Düzey Anketi" sonuçları incelenmiştir.

Çalışma verilerinden elde edilen sonuçlar incelendiğinde FÖMDA Anketi'nde öğrenci memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu maddeler; "öğrencileri ilgilendiren bilgilerin doğru zamanda iletilmesi", "ders çıktılarının dönem başında verilip buna uygun ilerlenmesi", "pratik sınav sorularının ders içerikleriyle paralel olması", "öğretim elemanlarının ders başlangıç ve bitiş saatlerine uyum sağlaması", "fakültede bulunan internet ve bilgisayar erişiminin yeterli olması", "staj süresince gördükleri vakaların teorik bilgiyi pratik ile pekiştirme imkânı bulmaları" ve "stajların hastalar ile iletişim yeteneğini arttırması" olarak belirlendi. FÖMDA Anketi'nde mezunların memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu maddeler ise; "sağlık ekibinin önemli bir parçası olma" ve "lisans eğitimi kalitesi" olduğu saptandı.

Çalışmamızda, öğrenci memnuniyetlerinin en düşük olduğu maddeler "öğrenci kararlarının ön planda tutulması", "pratik ders süre yeterliliği", "sınav soru ve öğrenci değerlendirmelerinin gerçek başarıyı net olarak ölçmesi", "alınacak kararlarda öğrenci görüşlerinin alınması", "ulaşım ağının imkânları", "staj süresi" ve "hasta çeşitliliği" olduğu görüldü. Mezunların memnuniyetlerinin en düşük maddelerinin ise "fakültenin iş bulmadaki rolü" ve "yaşam boyu öğrenme bilinci kazandırma" olduğu belirlendi.

FÖMDA içerisinde birçok alt maddede tavan etkisinin olduğu bulgular bölümünde ayrıntılı olarak verildi. Bu ankete katılan öğrencilerin başarı ortalamalarının 2.5/ 4.00 üzeri olması nedeniyle tavan etkisi görülmüş olabileceğini düşünmekteyiz. Rode vd. (2005) yapmış oldukları çalışmada performansı iyi olan öğrencilerin daha memnun ve mutlu olduklarını tespit etmişler ve memnuniyet düzeyinin GPA'yı, GPA'nın da memnuniyet düzeyini arttırdığını belirtmişler. Çalışmamızda öğrenci sayısının az olması ve sadece akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesi nedeniyle tavan etkisi görüldüğü düşünülmektedir. Bu nedenle daha sonraki çalışmalarda memnuniyet düzeyi hakkında daha gerçekçi bir sonuç yaratması amacıyla katılımcıların not ortalamasının genel öğrenci profilini yansıtacak şekilde planlama yapılması önerilmektedir.

FÖMDA-A bölümünde ele aldığımız akademik ortamı ilgilendiren, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon lisans programına devam eden öğrenciler tarafından

değerlendirilen bölümde öğrenci memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde “öğrencileri ilgilendiren bilgilerin doğru zamanda iletilmesi” olduğu görüldü. Bu bağlamda, Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Lisans Programı çerçevesinde kullanılan iletişim ağının (fakülte koridorlarında bulunan panoların ve okul/fakülte/bölümün resmi sosyal medya hesaplarının kullanımı) aktif ve doğru kullanımının öğrencilerle olan iletişimi kuvvetlendirdiği ve gerekli duyuruların zamanında genel kitleye ulaşıyor olabileceği şeklinde yorumlanabilir. FÖMDA-A bölümünde öğrenci memnuniyetlerinin en düşük bulunduğu maddenin ise “öğrenci kararlarının ön planda tutulması” olduğu saptandı. Bölümümüz genel itibarı ile öğrenci fikirlerine önem veren, dinamik ve değişime açık yapıya sahiptir. Bunun yanı sıra öğrencilerin fakülte ya da bölümümüz içerisinde geri bildirim yapabilecekleri “geri bildirim kutuları” bulunmakta ve tüm bu geri bildirimler düzenli aralıklarla üst yönetim (Dekanlık, Bölüm Başkanlığı) tarafından değerlendirilmektedir. Fakat alınan kararlar ve uygulamaların ardından öğrencilerin geri bildirim yapmalarının yeterli olmayabileceği görülmektedir. Öğrencilerin alınacak kararlarda söz hakkı olabilmesi amacıyla Fakülte bünyesinde yer alan kurul ve komisyonlarda öğrenci temsiliyetinin sağlanmasının yararlı olabileceği belirtilebilir.

Devebakan ve arkadaşları (2003) tarafından program başarısını belirlemede sadece öğrenci başarı düzeyinin değil öğretim elemanının öğretme metodolojisi ile değerlendirilmesi gerekliliği savunulmaktadır (Devebakan, Koçdor, Musal, 2003). Ayrıca Erden vd. (2017) yapmış oldukları bir diğer çalışmada ise ders içeriklerinin sürekli güncellenmesi ve güncel sunum tekniklerinin daha etkin kullanılması gerektiğini vurgulamaktadırlar (Erden, Cavlak, and Turhan, 2017). Bu sonuçlara benzer bir şekilde çalışmamızda FÖMDA- B bölümünde öğrenci memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde “bölüm derslerinin amaçlarını içeren ders çıktısının dönem başında verilmesi ve ders program planına uyulması” olduğu görüldü. Bölümümüz öğretim elemanlarının ders programları ile ilgili her türlü bilgi paylaşımlarının öğrencilerin memnuniyet düzeyini artırdığını destekler niteliktedir.

Erden ve diğerleri (2017) çalışmalarında öğrenci ve öğretim elemanlarının not değerlendirme sisteminden düşük düzeyde memnun olmaları durumunda sınav sisteminin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Özellikle öğretim elemanlarının memnuniyetsizliğinin öğrenci sayısının yüksek oluşundan, uygulama sınavlarında öğrenciyi değerlendirecek yeterli ve uygun araç, gereç ve ekipmanın noksanlığı yanında zaman yetersizliğinden kaynaklandığı belirtilmiştir (Erden, Cavlak ve Turhan, 2017). Çalışmamızda FÖMDA-B bölümünde öğrenci memnuniyetlerinin en düşük bulunduğu madde “bölümün pratik kapsamlı derslerin işleme süresinin yeterliliği” olduğu görülmüştür. Bu sonuç öğrencilerin uygulama bilgi ve becerilerini geliştirebilmeleri için uygulamalı derslerde daha fazla çalışma sürelerine ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

FÖMDA-C “ölçme değerlendirme” memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu maddenin “pratik sınav sorularının derslerin içeriğiyle uyumu” olduğu görülmektedir. Memnuniyetlerinin en düşük bulunduğu maddenin ise “hazırlanan sınav soruları ve yapılan değerlendirmelerin gerçek başarıyı ölçmesi” olduğu görülmektedir. Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitimi performansa dayalı klinik uygulamaların yer aldığı bir ders programına sahiptir. Bu nedenle birçok ders kapsamında kuramsal

sınavların yanı sıra performansa dayalı değerlendirmeyi içeren pratik sınavlar da yapılmaktadır. El-gohary tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin performansının değerlendirilmesini kolaylaştırmak için klinik-pratik puanlama rubriklerinin değerlendiricilerin özneliği nesnelleştirmelerine ve belirsizliklerin üstesinden gelmelerine yardımcı olacak çok değerli araçlar olduğu belirtilmiştir (El-gohary 2018). Bu bağlamda, eksiklerin giderilmesi için sınavlarda kullanılan soru veya değerlendirme sisteminin yeniden gözden geçirilmesi, her ders için rubriklerinin geliştirilip kullanılması ve konuyla ilgili öğrenci memnuniyetinin ardışık olarak tekrar sorgulanması, meydana gelen gelişme ve değişimlerin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkilerin izlenmesi gerektiğini düşündürmektedir.

FÖMDA-D "akademik personelle ilgili yeterlilik" bölümünde öğrencilerin memnuniyetlerinin en yüksek bulunduğu madde "öğretim elemanlarının ders başlangıç ve bitiş saatlerine uyum sağlaması" olurken memnuniyetlerinin en düşük olduğu madde "alınacak kararlarda öğrenci görüşlerinin alınması" olduğu belirlendi. Öğretim elemanlarının ders başlangıç ve bitiş saatleri hususunda hassas davranarak gerekli özeni sağladıkları ve bunun da öğrenciler tarafından memnuniyet yaratan olumlu yönlerden birisi olduğu görülmektedir. Öğretim elemanının derse belirtilen saatte başlatması ve tamamlamasının öğrenciye gösterilen saygının bir göstergesidir ve memnuniyet yaratan önemli bir faktör niteliğindedir. Öte yandan, FÖMDA-D bölümü "alınacak kararlarda öğrenci görüşlerinin alınması" maddesi ile ilgili memnuniyet düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin görüş ve geri bildirimlerinin üniversite eğitim programlarının etkili ve verimli olmasında rasyonel ve güvenilir kaynaklar olduğu belirtilmektedir (Jurkowitsch, Vignali ve Kaufmann, 2006; Chandramohan, 2019). Bu anlamda, daha önceki maddelerde belirtildiği gibi öğrenci görüşlerinin alınması konusunda izlenen yolların geri bildirimlerle desteklenmesi ve alınacak kararlarda söz haklarının olabilmesi amacıyla Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde yer alan kurul ve komisyonlarda öğrenci temsiliyetinin sağlanmasının önem taşıdığı düşünülmektedir.

Son zamanlarda teknolojik desteklerin artması ve internet ağındaki gelişmeler akademik gelişim amaçlı olarak internet kullanımının araştırma ve öğrenme için kullanılmasını sağlamıştır. Eğitim ortamlarında sıklıkla kullanılan internet, mekân bağımsızlığı avantajı ile insanlar ve bilgisayarlar arası etkileşimi artırmıştır. Birbirlerinden uzakta bulunan öğrencilerin işbirliği yapmasına ve uzmanlara ulaşmalarına imkân sağlamıştır (Özüdoğru, 2017). Üniversite ve fakültemizin fiziksel ve sosyal koşullarının değerlendirildiği FÖMDA-E "Fiziksel ve sosyal koşullar" memnuniyetlerinin en yüksek olduğu madde "fakültede bulunan internet ve bilgisayar erişiminin yeterli olması" teknoloji çağının gereksinimlerinden biri haline gelen uzaktan eğitime hazır olunduğunun göstergesidir. FÖMDA-E "Fiziksel ve sosyal koşullar" memnuniyetlerinin en düşük bulunduğu madde "ulaşım ağının imkânları" olduğu bulundu. Kent-Kampüs özelliğinde olan üniversitemizde ulaşım konusuna oldukça önem verilmektedir. Ayrıca, kampüs içerisinde, ders saatlerine uygun olarak ve devamlı olarak seyir yapan ücretsiz ulaşım servisi bulunmaktadır. Ancak gerekli durumlarda yeterli otobüs sayısına ulaşılması ve servis saatlerinin sıklaştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Öğrencilerin, klinik uygulamalarının mesleki gelişmelerine olumlu yönde etki

sağladığı, fizyoterapistlerin hasta ile olan iletişimde deneyim kazandırdığı, yapılan stajın mesleki anlamda öğrencilerdeki özgüveni geliştirdiği, klinik staj esnasında eksiklerin fark edilmesi ve ileriki dönemlerde meslek hayatlarında yön verici olması bakımından yararlı olduğu belirtilmektedir (Keskin ve arkadaşları, 2019). Çalışmamızda öğrenci memnuniyetini sorgulayan kategori FÖMDA-F kendi içinde FÖMDA-Fa “uygulamalı eğitim olanakları” ve FÖMDA-Fb “hasta tanıma olanakları” alt başlıkları altında değerlendirilmektedir. FÖMDA-Fa “uygulamalı eğitim olanakları”, öğrenciler için en yüksek memnuniyet düzeyine sahip kategori olduğu ve FÖMDA-Fa memnuniyet düzeyinin en yüksek maddenin “staj süresince gördükleri vakaların teorik bilgiyi pratik ile pekiştirme imkânı bulmaları” olduğu görülmektedir. Klinik ortamlarının öğrenim hedefleri doğrultusunda seçilmesinin öğrencilerin mesleki gelişimleri üzerinde kalıcı bir etkisi olmaktadır. Bununla birlikte yapılan çalışmalarda klinik uygulamaların öğrenciler için stres oluşturması, kısa süreli olması, klinik ortamlarının öğrenme hedefini karşılamaması, beceri odaklı olmaması, rol modeli görmekteki sorunlar ve iş merkezli çalışmalar nedeniyle tam olarak hedefine ulaşmadığı belirtilmiştir (Solakoğlu, 2014). Bu bağlamda çalışmamızda FÖMDA-Fa memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu maddenin “staj süresi” olduğu görülmüş olup öğrenci öğrenim hedeflerinin artırılması için staj sürelerinin artırılması veya daha verimli kullanılması amacıyla iyileştirilmesinin yararlı olabileceği görülmüştür.

FÖMDA-Fb “Klinik deneyim olanakları” memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu madde “stajların hastalar ile iletişim yeteneğini arttırması” olduğu saptandı. Bu noktada, fakültemizde farklı hasta grupları ile klinik uygulama yapabilme imkânı sağlanmasının katkı sağladığı ifade edilebilir. FÖMDA-Fb memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu maddenin “hasta çeşitliliği” olduğu görüldü. Benzer şekilde Keskin ve arkadaşları (2019), tarafından yapılan çalışmada, öğrenci memnuniyetinin en az bulunduğu maddede pratik uygulamalarda vaka çeşitliliğinin yetersiz olduğu bildirilmiş. Bu durumun telafi edilmesi amacıyla uygulama derslerinde hasta senaryoları ile vaka çalışmalarına daha çok zaman ayrılması yurtiçi ve yurtdışı paydaş kurumlarla akademik iş birliği protokollerinin yapılmasının uygun olacağı görüşündeyiz.

Yeni mezun fizyoterapistlerin daha verimli ve kaliteli çalışabilmesi için hayata ve mesleklerine umutla bakabilmeleri sağlanmalıdır. Öğrencilerin akademik başarısının, mesleki yeterliliğinin ve memnuniyetinin artırılması için öğretim elemanlarının desteğinin alınması gerektiği ve istihdam artışı ile orantılı olarak mezun verilmesinin iş bulma imkânlarını artıracığı ifade edilmiştir (Kaya-Mutlu, Razak-Özdinçler ve Birinci, 2017). Yapmış olduğumuz çalışmada mezun bireylerin iş hayatı ile ilgili memnuniyetlerinin sorgulandığı FÖMDA-Ga memnuniyet düzeylerinin en yüksek bulunduğu maddenin mesleki farkındalığın göstergesi olarak “sağlık ekibinin önemli bir parçası olma” şeklinde ifade edildiği belirlendi. FÖMDA-Ga memnuniyetlerinin en düşük bulunan madde “fakültenin iş bulmadaki rolü” olduğu bulundu. Bu sonuçlara göre bazı mesleki umutsuzlukların azaltılması için iş bulma ve yönlendirme olanaklarının geliştirilmesi planlanabileceği düşünüldü.

FÖMDA-Gb’de “Kalite ile ilgili” memnuniyetin en yüksek olduğu maddenin “lisans eğitimi kalitesi” olduğu görüldü. DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü

kaliteli eğitime değer veren ve kalite standartlarını her geçen yıl yükseltme çabasında olan bir bölümdür. Bölümümüz KKTC’de kurulan ilk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitiminin verildiği kurumdur, ayrıca Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) tarafından beş yıllık akreditasyon almaya hak kazanan KKTC’de ilk bölüm, kuruluşundan itibaren ise beş yıllık akreditasyon almaya hak kazanan sekiz üniversiteden biri niteliğindedir. Öte yandan, FÖMDA-Gb memnuniyetin en düşük olduğu maddenin ‘yaşam boyu öğrenme bilinci kazandırma’ olduğu tespit edildi. Üniversitelerin kalite standartlarına değer vermeleri ve yüksek kalite eğitim verilmesi gelişen ve değişen bilginin edinilmesi için yeterli değildir bu anlamda yaşam boyu öğrenme bilincinin artırılması amacıyla daha büyük çaba verilmesi gerekmektedir.

Limitasyon

Bu çalışma KKTC’de Fizyoterapi ve Rehabilitasyon eğitimi alan öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılan ilk çalışma olması, klinik deneyim ve pratik beceri gerektiren bu meslek grubu adaylarının eğitimine katkı sunması açısından önemlidir. Özellikle memnuniyet ve beklentilerin tespit edilerek memnuniyet sağlayacak standartların oluşturulması ve izlenmesi açısından bu çalışmanın önem taşıdığını düşünmekteyiz. Bununla birlikte çalışmada sadece başarılı öğrencilere (ortalaması dört üzerinden $\geq 2,5$) yer verilmesi çalışmanın birincil sınırlaması niteliğindedir. Öğrencinin bir dönemde başarılı sayılabilmesi için dönem sonu ortalaması (GPA)’nın tam not olan 4.00 üzerinden asgari 2.00 olması gerekmektedir. Sağlık bilimleri alanında yapılan önceki memnuniyet araştırmaları (Çelebiler, Süzen ve Şendağ, 2013); (Erden, 2015); (Alghamdi, Alzahrani, ve Abdelaziem, 2017) da referans alınarak başarılı sayılan öğrencilerin çalışmaya katılımının memnuniyet durumu hakkında daha doğru bir sonuç yaratacağı düşünülerek belirlenmişti. Bu nedenle çalışmamızda tavan etkisinin görülmüş olması olasıdır. Daha sonraki çalışmalarda katılımcıların genel ortalama temel alınarak dâhil edilmesinin memnuniyet düzeyi hakkında daha gerçekçi bir sonuç yaratacağını düşünmekteyiz.

İkinci olarak ise çalışmada sadece öğrenciler ve mezunların memnuniyet düzeyi değerlendirilmiştir, FÖMDA öğrenciler ve mezunların yanı sıra öğretim elemanları ve süpervizörlerin de memnuniyet düzeylerinin değerlendirilmesine ait alt kategoriler içermektedir. Katılımcı sayısının az olması dolayısıyla yeterli kişi sayısına ulaşılamaması bu anlamda bir sınırlama yaratmıştır.

İleriki çalışmalarda FÖMDA’nın tüm alt kategorileri kullanılarak öğrenci ve mezunların yanı sıra öğretim elemanları ve süpervizörlerin de memnuniyet düzeylerinin belirlenmesini içeren alt kategorilerin değerlendirilmesinin bilimsel yayınlara yeni bir katkı sağlayacağını düşünmekteyiz. Ayrıca farklı üniversitelerdeki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümlerinin katılımını içeren ve katılımcı sayısının yeterliliği sağlanarak anketin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması planlanmaktadır.

Sonuç

Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, DAÜ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin genel memnuniyet düzeylerinin iyi olduğu görülmektedir. Tüm kategorilerin alt maddeleri incelendiğinde öğrencilerin memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu maddelerin “stajın teorik bilgiyi ve iletişim becerisini artırması”, “ders programlarının planlanması ve yürütülmesi”, “derslerin zamanında başlaması ve bitmesi”, “pratik sınav içeriğinin ders içeriği ile uyumu”, “internet ve bilgisayar laboratuvarlarının yeterliliği”, memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu maddelerin ise “öğrenci görüşlerinin ve kararlarının ön planda tutulması”, “pratik ders süre yeterliliği”, “sınav sorularının başarıyı ölçebilirliği”, “ulaşım ağının yetersizliği” ve “staj süresinin ve hasta çeşitliliğinin yetersiz olması” olduğu belirlenmiştir. Mezunların memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu maddelerin “lisans eğitimi kalitesi ve sağlık ekibinin önemli bir parçası olma”, memnuniyet düzeyinin en düşük maddelerin ise “fakültenin iş bulmadaki rolü” ve “yaşam boyu öğrenme bilinci kazandırma” olduğu belirlendi.

Kaynaklar

- Aitken, N. D. (1982). College Student Performance, Satisfaction and Retention: Specification and Estimation of a Structural Model. *The Journal of Higher Education*, 53 (1), 32.
- Alghamdi, A. R. N., Alzahrani, S. S., ve Abdel-aziem, A. A. (2017). Physiotherapy Students Learning and Teaching Satisfaction. *Journal of Contemporary Medicine*, 7 (1), 1-1.
- Arsenault, N., ve Anderson G. (1998). New Learning Horizons for Older Adults ProQuest. *Journal of Physical Education, Recreation ve Dance*, 69 (3): 27-3.
- Ansari, W. El. (2003). Satisfaction Trends in Undergraduate Physiotherapy Education. *Physiotherapy*, 89 (3), 171-185.
- Association American Physical Therapy. (2001). *Guide to Physical Therapist Practice*. Second Edition. *Journal of American Physical Therapy Association*. Phys Ther., 81 (1), 9-746.
- Astin, A.W. (1987). Retaining and Satisfying Students. *The Educational Record*, 68, 36-42.
- Baykal, U., Sokmen, S., Korkmaz, S. ve Akgun, E. (2005). Determining Student Satisfaction in a Nursing College. *Nurse Education Today*, 25 (4), 255-262.
- Buccieri, K. M., Pivko, S. E., ve Olzenak, D. L. (2011). How Does a Physical Therapist Acquire the Skills of an Expert Clinical Instructor. *Journal of Physical Therapy Education*, 25 (2), 17-23.
- Can, F. (2016). Fizyoterapi ve Rehabilitasyonun Mesleki Gelişim Tarihçesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1 (3), 1-6.
- Chandramohan, S. (2019). Student Satisfaction through Service Quality a Review on Higher Education Sector. *Archives of Business Research (ABR)*, 7 (7), 242-249.
- Chartered Society of Physiotherapy. (2020). *Learning and Development Principles for CSP Accreditation of Pre-registration Programmes in Physiotherapy*. London: CPS.

- Çelebiler, N., Süzen, B., ve Şendağ, R. (2013). Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi 4-5-6. Sınıf Öğrenci Memnuniyeti Düzeyi Değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 1–9.
- D'Souza, M. S., Karkada, S. N., Parahoo, K. ve Venkatesaperumal, R. (2015). Perception of and Satisfaction with the Clinical Learning Environment Among Nursing Students. *Nurse Education Today*, 35 (6), 833-840.
- DeShields, O. W., Kara, A. ve Kaynak, E. (2005). Determinants of Business Student Satisfaction and Retention in Higher Education: Applying Herzberg's Two-Factor Theory. *International Journal of Educational Management*, 19, 128-139.
- Devebakan, N., Koçdor, H. ve Musal, B. (2003). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Lisansüstü eğitim kalitesinin artırılması kapsamında öğrencilerin eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 30–44.
- El-gohary, T. M. (2018). Scoring Rubric for Practical Biomechanics Exams: A Systematic Approach for Objectifying the Subjectivity in the Field. *International Journal of Health and Rehabilitation Sciences (IJHRS)*, 7, 192-196.
- Ekinci, C. E. ve Burgaz, B. (2007). Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Bazı Akademik Hizmetlere İlişkin Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33 (33), 120-134.
- Erden, A. (2015). *Türkiye'deki Fizyoterapi Öğretim Elemanlarının ve Son sınıf Öğrencilerinin Fizyoterapi Eğitimi ile İlgili Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi* [Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Erden, A., Cavlak, U. ve Turhan, K. (2017). Türkiye'de Fizyoterapi Eğitimi Memnuniyet Düzeyi. *Fizyoterapi Rehabilitasyon*, 28 (2), 73-85.
- Fontaine, K. (2014). Effects of a Retention Intervention Program for Associate Degree Nursing Students. *Nursing Education Perspectives*, 35 (2), 94–99.
- Furze, J., Kenyon, L. K., ve Jensen, G. M. (2015). Connecting Classroom, Clinic, and Context: Clinical Reasoning Strategies for Clinical Instructors and Academic Faculty. *Pediatric Physical Therapy: The Official Publication of the Section on Pediatrics of the American Physical Therapy Association*, 27 (4), 368–375.
- Hüzmeli, İ., Hüzmeli, E. D. ve Gökçek, Ö. (2018). Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Öğrenme Stilleri. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 1 (1), 1-11.
- Jurkowsch, S., Vignali, C., ve Kaufmann, H. R. (2006). A Student Satisfaction Model for Austrian Higher Education Providers Considering Aspects of Marketing Communications. *Innovative Marketing*, 2 (3), 9-23.
- Kahraman, T., Saraç, D. C. ve Kaya, D.Ö. (2018). Eğitiminin Başında ve Sonunda Olan Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Öğrencilerinin Beklenti ve Memnuniyet Düzeylerinin Karşılaştırılması. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 15-22.
- Kaya-Mutlu, E., Razak-Özdinçler, A. ve Birinci, T. (2017). Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Umutsuzluk Düzeyleri ve İlişkili Parametreler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4 (3), 228–35.

- Keskin, T., Ergan M., Başkurt Z. ve Başkurt F. (2019). Fizyoterapi Öğrencilerinin Klinik Uygulama Deneyimlerinin Değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon (SABAK) Kongresi*, Ankara, Türkiye, 17 -19 Ekim 2019), Kitabı, 1, 80-87.
- KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı (2019/2020). "KKTC Üniversite İstatistikleri 2019-2020." <https://yobisonline.mebnet.net/frmTrncUniversityStatistics2019.aspx>
- Mark, E. (2013). Student Satisfaction and the Customer Focus in Higher Education. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 35 (1), 2–10.
- McHorney, C. A., ve Tarlov, A. R. (1995). Individual-Patient Monitoring in Clinical Practice are Available Health Status Surveys Adequate. *Quality of Life Research*, 4 (4), 293-307.
- Neumayer, L., Kaiser, S., Anderson, K., Barney, L., Curet, M., Jacobs, D., Gazak, C. (2002). Perceptions of Women Medical Students and Their Influence on Career Choice. *American Journal of Surgery*, 183 (2), 146–150.
- Papathanasiou, I. V., Tsaras, K., ve Sarafis, P. (2014). Views and Perceptions of Nursing Students on Their Clinical Learning Environment: Teaching and Learning. *Nurse Education Today*, 34 (1), 57–60.
- Robins, L. S., Gruppen, L. D., Alexander, G. L., Fantone, J. C., ve Davis, W. K. (1997). A Predictive Model of Student Satisfaction with the Medical School Learning Environment. *Academic Medicine: Journal of the Association of American Medical Colleges*, 72 (2), 134–139.
- Rode, J. C., Arthaud-Day, M. L., Mooney, C. H., Near, J. P., Baldwin, T. T., Bommer, W. H., ve Rubin, R. S. (2005). Life Satisfaction and Student Performance. *Academy of Management Learning ve Education*, 4 (4), 421-433.
- Solakoglu, Z. (2014). Evaluating the Educational Gains of the 6th Year Medical Students on Injection and Surgical Suture Practices. *Journal of Istanbul Faculty of Medicine*, 77 (1), 1–7.
- Ulusoy H., Arslan Ç., ve Bekar M. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleriyle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Saptanması. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3 (2), 15–24.
- Uzgören, N., ve Uzgören, E. (2007). Dumlupınar Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetini Etkileyen Bireysel Özelliklerin İstatistiksel Analizi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (9), 173–92.
- Ziaee, V., Ahmadinejad, Z., ve Morravedji, A. R. (2004). An Evaluation on Medical Students' Satisfaction with Clinical Education and its Effective Factors. *Medical Education Online*, 9 (1), 4365.

Askıdaki Egemenlik: Kuzey Kıbrıs'ta De Facto Devletin İnşası: *Rebecca Bryant ve Mete Hatay (2021). Askıdaki Egemenlik: Kuzey Kıbrıs'ta De Facto Devletin İnşası, İstanbul: İletişim Yayınları 406 sayfa, ISBN-13:978-975-05-3222-1*

Ahmet Ziya Akın*

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Doğu Akdeniz bölgesinde tarih boyunca birçok devlet tarafından stratejik öneme sahip olarak atfedilen ve geçmişten bugüne değin tartışmalı bir siyasi özgeçmişe sahip olan Kıbrıs adası, Türkiye ve Yunanistan arasındaki rekabet dinamiklerinin, pratiklerinin ve bu pratiklerin sonuçlarının incelenmesi bakımından Uluslararası İlişkiler disiplini içerisinde giderek ilgi çekmektedir. Utrecht Üniversitesi Kültürel Antropoloji bölümü profesörü Rebecca Bryant ve araştırmacı yazar Mete Hatay tarafından kaleme alınan bu çalışma, Antropoloji Bilimi ve Uluslararası İlişkiler disiplininin işbirliği sonucunda Kıbrıs araştırmaları alanındaki bilimsel yayınlara siyasi ve etnografik gözlemler aracılığıyla güncel ve özgün bir bakış sunmaktadır. Söz konusu çalışmanın temel motivasyonu, yazarların ifadesiyle "1974 yılından itibaren uluslararası toplum tarafından tanınmamış bir devlet olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) *de facto* bir devlet olarak inşasındaki çelişki ve paradoksların siyasal ve gündelik hayattaki yansımalarına" (s.16) odaklanmaktadır.

Çalışma, KKTC'nin tarihsel bağlamda *de facto* bir devlet olarak inşası sürecindeki pratiklerin siyasi, toplumsal ve mimari alanlardaki yansımalarını ele alan dokuz farklı incelemeden oluşmaktadır. Bu bölümler ise üç ana bölüm altında tasniflenmiştir. İlk bölüm, *de facto* bir devlet olarak KKTC'nin sosyal olarak inşa edilmesi sürecinde iskân politikaları ve mimari yapıların tarih ile nasıl ilişkilendirildiğini mercek altına almaktadır. İkinci bölüm, yazarların kavramsallaştırdığı biçimde "*aporetik*" olarak adlandırılan bir devlet kurumsallaşması çerçevesinde, 1974 sonrası KKTC'de bu aporetik devlet idaresinin yeni ekonominin tesisindeki belirleyici rolünü konu edinmektedir. Üçüncü bölümde ise, muğlak bir özne olarak Kıbrıslı Türkler ve muğlaklığı pekiştirerek yeniden üreten pratikler incelenmekte olup, bu pratiklerin meydana getirdiği mağduriyetin gündelik hayatın çeşitli alanlarındaki tezahürleri ele alınmaktadır.

Çalışmada yer alan her bir inceleme; kavramsallaştırmalar, özgün yaklaşımlar ve incelikli bir çalışma neticesinde ortaya koyduğu analizler nedeniyle ilgileri üzerine çekmektedir. Çalışmanın bir araştırma-inceleme eseri olmasının yanı sıra bilimsel değerinin KKTC'deki mevcut siyasal ve sosyo-ekonomik durumun

* Ahmet Ziya Akın, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara, Turkey.
E-mail: ahmetziya.akin@student.asbu.edu.tr [ORCID ID: 0000-0002-8785-0213]

özgün kavramlar eşliğinde eleştirel bir bakış açısı ile ele alan, oldukça zengin ve çeşitli bir kaynakça taraması ile desteklenmesine dayandığı söylenebilmektedir. Temel olarak bahsedilecek olunursa, Mete Hatay ve Rebecca Bryant bu kitapta *de facto* devletlerin mekânsal ve zamansal bir hapsolmaya maruz kaldığı ve bir çeşit yanılısına içerisinde sürekli olarak bir varoluş mücadelesi verdiklerini KKTC örneği üzerinden tartışmaktadır. Yazarlar, Türkiye'nin öncülüğünde KKTC'yi uluslararası toplum nezdinde görünür kılma çabaları ve sahaya yansıtılan gerçekliğin KKTC'yi ve Kıbrıs Türklerini aksine daha görünmez kıldığını ifade etmektedir.

Diğer bir örnekte, Hatay ve Bryant tarafından yapılan incelemede 1974 Barış Harekatı sonrası dönemde KKTC'nin bir devlet olarak inşasında kurucu bir unsur olarak tanınabilme olasılığının KKTC'nin uzun vadede iç ve dış egemenlik failliğinden mahrum kalmasına neden olduğunu vurgulanmaktadır. Devlet inşası sürecinde yazarların tabiriyle bu "sahneyişi" (s. 176) pratiği 1974 Barış Harekatı sonrasında büyük oranda Rum kaynaklarının ekonomiye transfer edilmesi sürecinde gözlemlenebilmektedir. Özellikle uluslararası üne sahip Kıbrıslı Türk psikiyatrist Vamik Volkan'ın gözlemleri ışığında politik psikoloji alanındaki yazılı kaynaklardan da faydalanılarak kaleme alınan analizlerde Kıbrıslı Türklerin de normal hayatlarında bu kaynakların gündelik yaşantılarında yer etmesinin uzun bir zaman aldığı ifade edilmektedir. Yeni bir "normal hissi" (s. 227) yaratma çabası doğrultusunda KKTC'nin inşasında "insan ekme" olarak tabir edilen ve Türkiye'den sağlanan göçler, Rum kaynakları ile birlikte KKTC iskân ve ekonomi politikalarının temelini oluşturmakta, böylece bu inşa pratiğinin yalnızca Kıbrıslı Türklerin gündelik yaşamlarına değil, KKTC'de sol hareketin ivme kaybetmesi üzerinden ele alınan siyasi hayata olan yansımaları da tartışılmaktadır. Mülksüzleştirme yoluyla sınırlı ekonomik çerçevede bir devlet deneyimi sunulan KKTC'de bu pratiğin milliyetçi söylem eşliğinde Rauf Denktaş döneminden bu yana sürekli olarak desteklenmekte ve yeniden üretilmekte olduğu da ısrarla vurgulanmaktadır.

Okuyucunun dikkatine sunulan bir diğer önemli inceleme ise, çalışmanın ana kavramlarından birisi olarak *aporia* kavramı ekseninde aporetik kimliğin bir ürünü haline gelen vatandaşlığın Kıbrıslı Türkleri sıkıştırmış olduğu kimlik kalıbını açıklamadaki sahip olduğu önemli konumdur. Her şeyden önce, KKTC'de kurulan gayri-resmi özel ağların devlet kademelerindeki yolsuzluğu teşvik eden bir yapı haline gelmesi adeta bu ağın ada halkı tarafından kullanımını meşru ve şart haline getirmektedir. Kitapta, tahlillerinden hareketle, kamu kurum ve kuruluşlarında sağlanan aşırı istihdama kadar birçok alanda bu gayri-resmi özel ağların devrede olduğu bilgileri yanında bu tür durumların sosyal ilişkiler üzerinde yarattığı uyumsuzluklara da yer verilmiştir. Öyle ki, bu kayırma ilişkisi siyasi partilerin seçim malzemesi olmakla beraber "vatandaşların hakkı ile nepotizm pratiklerinin iç içe geçtiği" (s. 297) bir yönetim sisteminin ortaya çıktığına dikkat çekilmektedir. Bir diğer kimlik problemi ise 1974 Barış Harekatı sonrasında Kıbrıs Türklerinin mağdur olduğunun ifade edildiği, "Ana devlet-hami devlet" arasında muğlak bir tahakküm ve hiyerarşi ilişkisinin belirmesi şeklinde nitelendirilmektedir. Yazarlara göre Türkiye'nin harekâttaki "kurtarıcı" rolü, politik ve sosyal alandaki paternalist tutumu ile birlikte KKTC'de şekillenen hiyerarşinin tesisi ve sürdürülmesinde önemli bir faktör olarak ön plana çıkmaktadır.

Eserin detaylı bir araştırma neticesinde elde edilen veriler ile birlikte incelikli bir düşünsel üretim sürecinden geçtiği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte çalışma, incelenen konunun özgün yapısı ve eleştirel duruşu sebebiyle övgüyü hak etmekle birlikte, çalışmaya Siyaset Bilimi, Antropoloji, Psikoloji gibi alanlardan faydalanılarak kazandırılan çok disiplinli yaklaşım çalışmanın bilimsel yönünü güçlendirmektedir. Teorik yaklaşımların adadaki pratik karşılıklar ile desteklendiği, bazı kısımlarda katılımcılar ile yapılan röportaj ve mülâkatların sahadaki yansımayı ortaya koyabilmek adına önemli bir katkı sunduğu göze çarpmaktadır. Ancak bu çalışma, KKTC'nin *de facto* bir devlet olarak görünürlüğüne artırma çabasının geçmişten bugüne değin bir tahlilini yaparken, KKTC'nin Türkiye ile ilişkileri ve uluslararası toplumdaki geleceği konusunda çıkarımları ve öngörülerini kapsamına dâhil etmemiştir.

Askıdaki Egemenlik Kuzey Kıbrıs'ta De Facto Devletin İnşası, KKTC'nin uluslararası toplum nezdindeki *de facto* devlet statüsünün doğurduğu siyasal, ekonomik ve toplumsal sonuçların bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde incelendiği. Kıbrıs meselesini akademik bir araştırma alanı olarak değerlendiren araştırmacılar için temel bir kaynak niteliğindedir.

